

చైతన్య మాసపత్రిక

chaitanyamanavi

ప్రత్యేక సంచిక

సంపుటి : 1

సంచిక : 3

గుంటూరు,

డిసెంబర్, 2019

40 పేజీలు

10 రూ॥లు

నూతన సంవత్సర శుభాకాంక్షలు

నేను విన్నాను.. నేను ఉన్నాను

నవరత్నాలు నా సంకల్పం

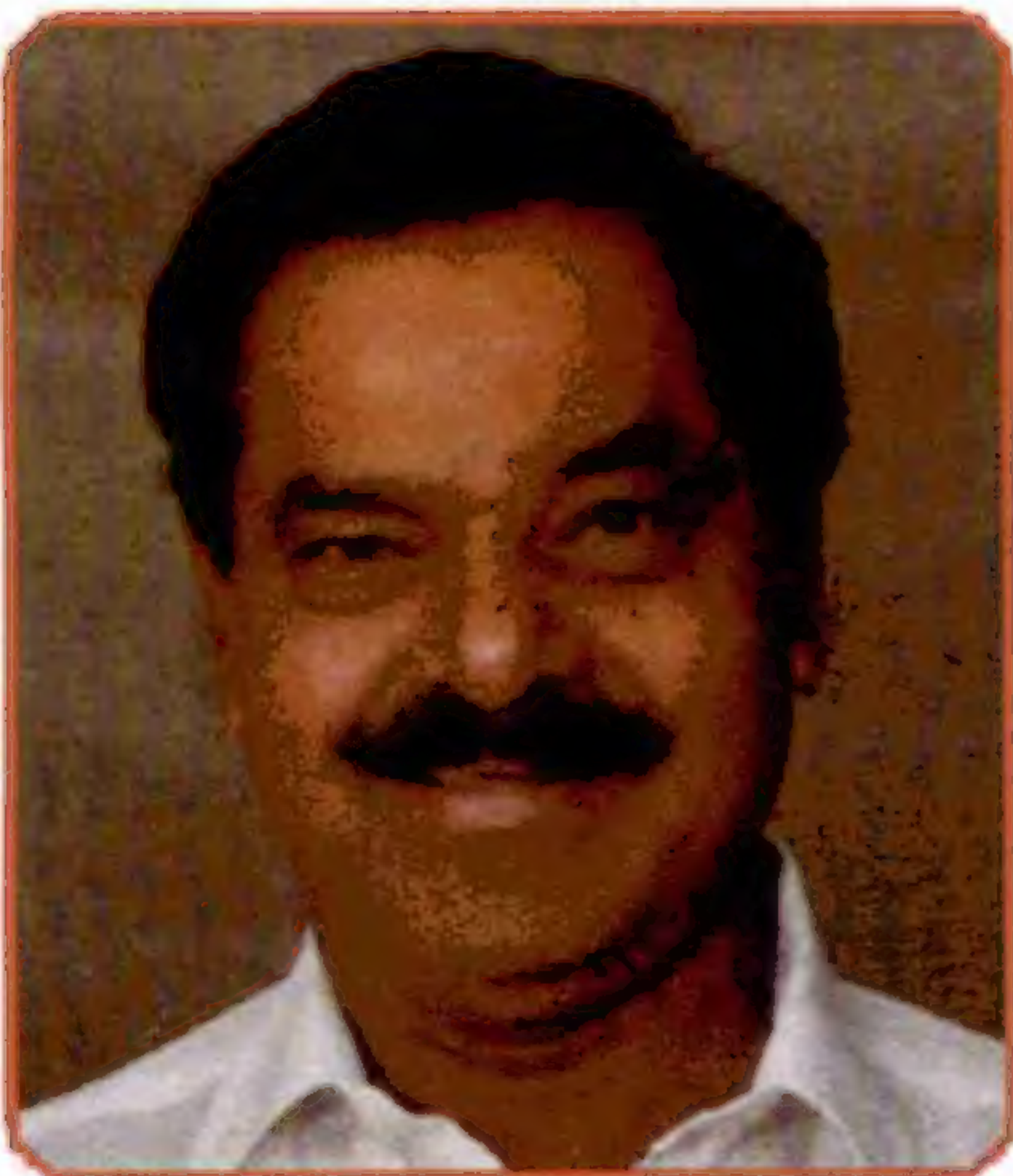
శ్రీ వై.ఎస్.జగన్మోహన్ రెడ్డి గారు

గౌ. ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రివర్గులు

మద్యపాన నిషేధం

- మద్యపాన నిషేధము మహిళలకు ఇచ్చే కానుక
- మద్యం మరియు పానీయాలకుండా, కుటుంబాన్ని రక్షించుకుందాం.
- ఆరోగ్యాన్ని కాపాడుకుందాం, సుఖసంతోషాలతో జీవిద్దాం.

శ్రీ కె.నారాయణ స్వామి

గౌ. ఉపముఖ్యమంత్రి

ఎక్స్‌జిజీ మరియు వాణిజ్య పన్నుల శాఖామంత్యులు

ఆంధ్రప్రదేశ్

ఇదే జగన్మోహన్ ఆశయం

“దశలవారి మద్య నిషేధం -
నా ప్రియమైన అక్క చెల్లెళ్ళులకు
నేను ఇస్తున్న కానుక”

మద్యపానం ఆరోగ్యానికి హానికరం

జారీ చేసినవారు :

కమీషనర్, ప్రాహెబిషన్ మరియు ఎక్స్‌జిజీశాఖ, ఆంధ్రప్రదేశ్.

మేనేజింగ్ డైరెక్టర్, ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర బెవరేజీస్ కార్పొరేషన్ లిమిటెడ్.

‘ఫీజులు తగ్గించండి’

‘ప్రభుత్వ విద్యను కాపాడండి’

‘జేఎన్టీయూను కాపాడండి’

ఢిల్లీలో విద్యార్థులు చేస్తోన్న నినాదాలు దేశం నలుమూలలా ప్రతిధ్వనిస్తున్నాయి. నెల రోజులుగా జేఎన్టీయూ విద్యార్థులు ఆందోళన సాగిస్తున్నారు.

దేశాభివృద్ధికి అధునాతన శాస్త్ర విజ్ఞానంతోపాటు సామాజిక శాస్త్రాలు కూడా అంతే అవసరమన్న దూరదృష్టితో ఏర్పాటు చేసిందే జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ టెక్నాలజికల్ యూనివర్సిటీ. ఈ విశ్వవిద్యాలయం ప్రపంచంలో పేరెన్నికగన్న విద్యాసంస్థల్లో ఒకటి. అనేకమంది మేధావులను ఈ విద్యా సంస్థ తయారు చేసింది. దేశ యంత్రాంగంలో కీలకమైన అధికారులు, రాజకీయ నాయకులు ఈ విశ్వవిద్యాలయ విద్యార్థులే కావటం దాని విశిష్టతను పట్టి చూపుతోంది. ఇటీవల నోబెల్ పొందిన అభిజిత్ కూడా ఈ సంస్థ విద్యార్థి.

అయితే ఈ విశ్వవిద్యాలయం అభ్యుదయ వాదానికీ, వామపక్ష భావాలకూ కేంద్రంగా ఉంటోందన్న దుగ్ధతో బీజేపీ నేతృత్వంలోని కేంద్ర ప్రభుత్వం సంస్థ వినాశనానికి ఎసరు పెట్టింది. మూడేళ్లుగా ఈ విద్యాసంస్థను ఏదో ఒక విధంగా మట్టుబెట్టేందుకు పన్నాగాలకు తెరలేపింది. బీజేపీ ఆశ్రితుల ఆధ్వర్యంలో విశ్వవిద్యాలయ ప్రతిష్ఠనూ, అందులో చదివే విద్యార్థుల మనోధైర్యాన్నీ దెబ్బతీసే విధంగా సామాజిక మాధ్యమాల్లో ప్రచారం నడుస్తోంది. ప్రతిపక్షంలో వుండగా వేదినయితే బీజేపీ వ్యతిరేకించిందో వాదినే ఇప్పుడు అక్కడ అమలు చేసేందుకు పూనుకున్నారు. విద్యార్థుల ఆందోళనను అణచివేసేందుకు సైన్యాన్ని దించాలని కొందరు వ్యాఖ్యానిస్తున్నారు. విద్యాలయాన్ని బుల్‌డోజర్లతో నేల మట్టం చేయాలని కూడా మాట్లాడుతున్నారు. ఉన్నత విద్యను ప్రయివేటీకరిస్తేనే బాగుపడుతుందన్న చర్చలకు తెరలేపుతున్నారు. ఇదే జరిగితే కోట్లాది మహిళ, దళిత, వెనుకబడిన యువతకు ఉన్నత విద్య అందని ద్రాక్ష చందమే అవుతుంది. రాజ్యాంగం ప్రసాదించిన సమాన అవకాశాలకు గండి పడక తప్పదు. రెండున్నర కోట్లమంది ఉన్నత విద్య వైపు అడుగులు వేస్తున్న దేశంలో కేంద్ర ప్రభుత్వం 82 వేల మందికి మాత్రమే విద్యార్థి ఉపకార వేతనాలను ఇస్తున్నది. అందువలన ఇప్పటికే పేద విద్యార్థులకు ఉన్నతమైన, నాణ్యమైన విద్య అందుబాటులో లేకుండా పోయింది. నూతన ఆర్థిక విధానాల నేపథ్యంలో విశ్వ విద్యాలయాలు సొంతంగా నిధులను సమకూర్చుకోవాలనే పేరిట కార్పొరేట్ రంగం మీద ఆధారపడేటట్లు చేస్తుంది. ఇది స్వేచ్ఛగా నేర్చుకునే దానికీ, సృజనాత్మక ఆలోచనలు చేసేదానికీ, విమర్శనా తృకంగా విధానాలను పరిశీలించేందుకూ, సామాజిక అభివృద్ధికి ఆటంకం అవుతోంది. గుప్పెడు మంది కార్పొరేట్ శక్తుల ప్రయోజనాల కోసమే మేధావులు పని చేయాల్సిన దుస్థితి ఏర్పడుతోంది. భిన్నమయిన ఆలోచనలు చేస్తున్నారన్న పేరిట రోహిత్ వేముల, కన్వయ్య కుమార్ తదితర విద్యార్థుల మీద అక్రమంగా సాగిన దాడులనూ, బహిష్కరణలనూ చూశాము. అదే దోవలో ఫీజుల పెంపు ప్రక్రియనూ చూడవలసి వుంది. ఏ ప్రభుత్వం అధికారంలో ఉన్నా విధానపరమైన అంశాలపై చర్చలు జరపటం ఇక్కడ ఆనవాయితీ. 1975 అత్యవసర పరిస్థితి కాలంలో ఘటనలు, సిక్కులపై జరిగిన దాడి వ్యవహారమూ, భోపాల్ గ్యాస్ సంఘటన సందర్భంగా ఇక్కడి విద్యార్థులు కీలకంగా వ్యవహరించారు. నిరంతరం రాజకీయ చర్చలు, సామాజిక పరిణామాల గుర్తింపుతో తమ అధ్యయనశీలతను మెరుగుపరుచుకునే దిశలో ఈ విశ్వవిద్యాలయం కొనసాగుతోంది. కానీ విమర్శను సహించలేని పాలకవర్గం దీనిపై శీతకన్ను వేసింది. వామపక్ష భావజాలానికి కేంద్రంగా ఉందన్న కోపంతో ఈ విద్యా సంస్థను ఏదో ఒక విధంగా మూసివేయాలని తలపోస్తోంది. ఇక్కడి బోధనా నాణ్యతను నాశనం చేయాలని అనేక దుశ్చర్యలకు వాడిగడుతోంది. ఫలితమే హాస్టల్ ఫీజు పెంపు.

విభిన్న ప్రాంతాలుగా, భాషలతో, సంస్కృతులతో, కులాలతో విడిపోయిన ప్రజాబాహుళ్యం సమగ్రంగా, సమానంగా అభివృద్ధి కావాలంటే సహేతుకంగా ఆలోచించే శక్తులు అవసరం. అందుకు అవసరమైన విధానం ఉండాలి. దానికిగాను సంకెళ్లు లేకుండా విద్యను అందించే వ్యవస్థ అత్యంత అవసరం. ఈ నేపథ్యంలో మహిళల, దళితుల, వెనుకబడిన తరగతుల విద్యా హక్కును పరిరక్షించేందుకు విద్యార్థులు చేస్తున్న పోరాటానికి మద్దతు ఇద్దాం. విద్యార్థులు విజయం సాధించాలని ఆకాంక్షిద్దాం! ఆశీర్వాదాలు పలుకుదాం!

సమస్యలు వస్తే
గందరగోళపడకు నువ్వు విజయం
సాధించవలసిన పరీక్షలుగా
భావించి వాటిని ఎదుర్కో

అధ్యయిజలీ బోర్డు
వేములపల్లి సత్యవతి
డాక్టర్ బి. విజయభారతి
డాక్టర్ శిలాలోలిత

ఐద్యా ఆంధ్రప్రదేశ్ మహిళాసంఘం

చిరునామా :

ఐద్యా రాష్ట్ర కార్యాలయం,
1-1-9/10 జవహర్ నగర్,
హైదరాబాద్-20
ఫోన్, 9490098620

chaitanyamanavi@gmail.com
fb : aidwaap
Blog : aidwaap@blogspot.com

సంపాదకులు

డి.రమాదేవి

సంపాదక వర్గం

కె. స్వరూపరాణి

బి. ప్రభావతి

మేనేజర్ : **కె. శారద**

ప్రజాశక్తి ప్రింటర్స్ & పబ్లిషర్స్

ప్రైవేట్ లిమిటెడ్

పోస్టల్ చందా

సంవత్సరానికి రూ : 200/-

విడి ప్రతి వెల రూ : 10/-

వ్యాసాలు, లేఖలు పంపించవల్సిన చిరునామా :

మారుతీనగర్, ప్రకాశరావు వీధి,
చుట్టు గుంట సెంటర్, విజయవాడ - 4

చైతన్య మాసవి

ఈ సంచికలో

మగవారే పల్లెల్ని కంటే

మగవారే పల్లెల్ని కంటే సమస్యగా కనిపించని

అతిపెద్ద సమస్య - అనువాదం రాణి కే ఉష 5

ధారావాహిక

కందుకూరి వీరేశలింగం జీవిత చరిత్ర -వేములపల్లి సత్యవతి 8

మూఢ నమ్మకాలు - సవాళ్లు

వాస్తుపై వాదోపవాదాలు - కె.ఎల్.కాంతారావు 9

చట్టాలు

వివాహిత మహిళల లైంగిక హక్కులపై

న్యాయస్థానాల తీర్పులు- వేములపల్లి సత్యవతి.....11

ధారావాహిక

పితృస్వామ్యంలో రాజ్యావిర్భావం - అగస్త్య బెబెల్.....13

కథ

రామకృష్ణ - ఆర్.సి.కృష్ణస్వామిరాజు 15

ఆధునికం

కుల,మతాంతర వివాహాలపై న్యాయస్థానాల తీర్పులు

ఓ పరిశీలన! - నందూరి పద్మాంజలి.....19

పుస్తక సమీక్ష

అమాయకత్వాన్ని కోల్పోతున్న ఆధునిక

ప్రపంచపు ఆనవాలు - కత్తి మహేష్.....22

ఆందోళన

శబరిమల - స్త్రీల ప్రవేశం - సర్వోన్నత న్యాయస్థానం

చారిత్రక నేపథ్యం - ఉషారాణి కే 24

కవిత

అమ్మ భాష - ఉన్నం వెంకటేశ్వర్లు 27

కరపత్రం

మహిళలపై హింసను నిలవరిద్దాం! - చైతన్య మాసవి డెస్క్ 28

కేస్ స్టడీ

అతి సర్వత్రా వర్జయేత్ - కె. శారద 30

సినిమా సమీక్ష

కపెర్నాం - మెరీన్ మార్గరేట్ ?.....33

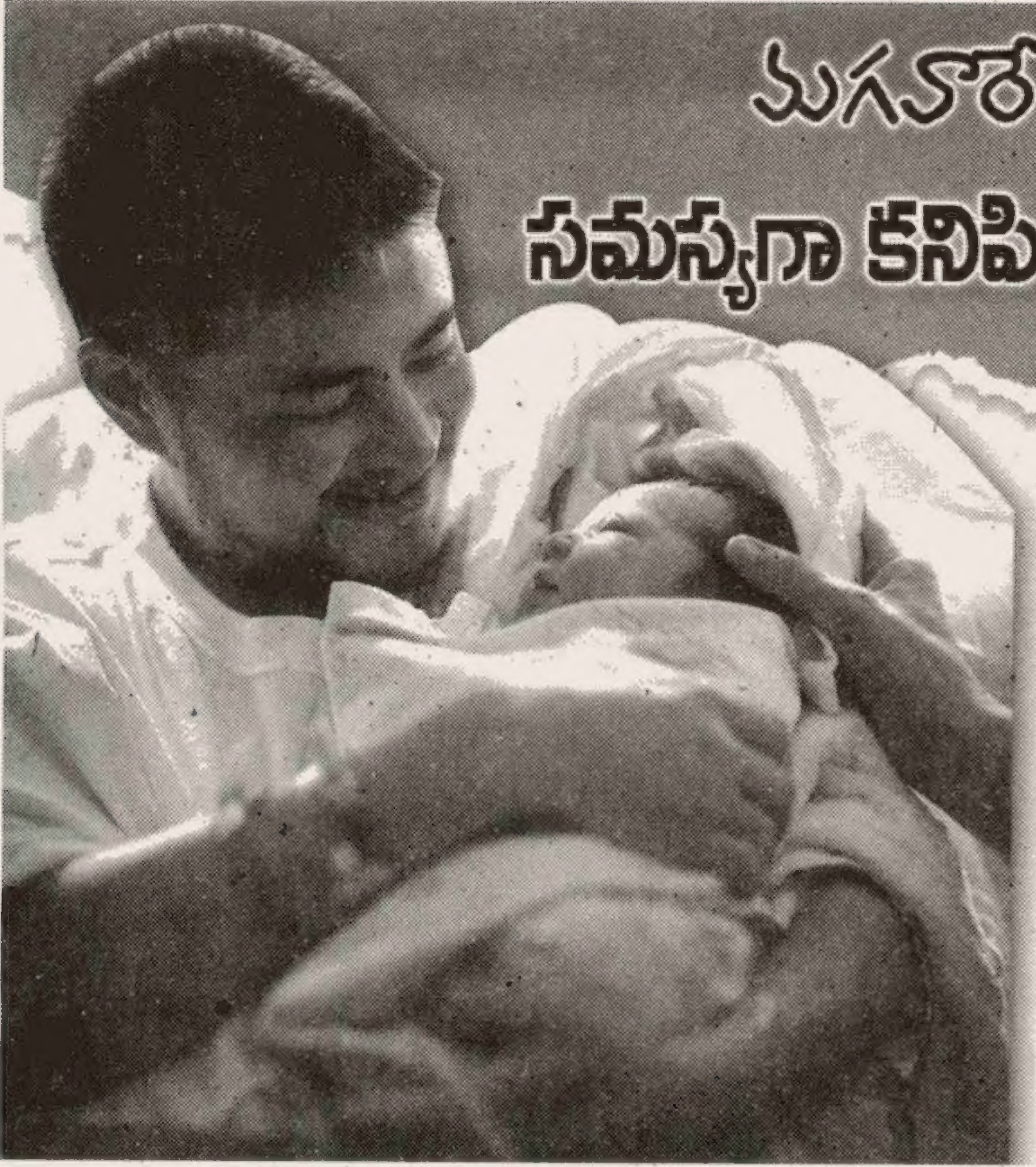
ఐద్యా ఉద్యమాలు

ఉద్యమాల భాటలో..... 33

పత్రికలో విభిన్న అంశాలపై వస్తున్న వ్యాసాలు రచయితల అభిప్రాయాలు
మాత్రమే. అందులో పేర్కొన్న అన్ని అంశాలతో మాసవి సంపాదక వర్గం
ఏకీభవిస్తుందని భావించవలదు. - ఎడిటర్

PRINTED AND PUBLISHED BY D. RAMA DEVI, AIDWA ANDHRA PRADESH MAHILA SANGHAM, PRINTED AT PRAJASAKTI DAILY PRINTING PRESS, M.H. BHAVAN, PLOT NO. 21/1, AZAMABAD INDUSTRIAL AREA, HYDERABAD-500020, TELANGANA STATE. PUBLISHED AT AIDWA ANDHRA PRADESH MAHILA SANGHAM AIDWA STATE OFFICE 1-1-9/10, JAWAHAR NAGAR, HYDERABAD-500020, TELANGANA STATE. EDITOR: D. RAMA DEVI. R.NO. APTTEL/2006-20000

సుగంధ పిల్లల్ని కంటే..! సమస్యగా కనిపించని అతిపెద్ద సమస్య

మన దేశంలో మాతృత్వ సంబంధిత చట్టాలనూ, విధివిధానాలనూ తీవ్రంగా వుల్లంఘిస్తున్నారు. అయినా ఎవరికి పడుతున్నది కాబట్టి...! అందుకే కాబోలు నాలాంటి కొందరు అంటుంటారూ - మహిళలకు బదులుగా పురుషులు గర్భందాల్చి, పిల్లల్ని కంటుంటే పరిస్థితి ఇంత దారుణంగా ఉండేదా అని? బహుశా ఉండి వుండేది కాదేమో! ఆసుపత్రులలో పురిటి వార్డులు ఆ ధునికతను సంతరించుకుంటూ వుండి వుండేవి. వైద్యులు సరిపడేంతమంది కంటే అధికంగానే ఉండి వుండేవారు. గర్భిణుల కోసం ప్రత్యేక ఆహారం మార్కెట్ల నిండా ఉండి వుండేది. ఇంట్లోని వారంతా పిల్లలను కనడమన్న మహత్కార్యం నిర్వహిస్తోన్న పురుష పుంగవుల సేవలో మునిగిపోయి వుండేవారు. పిల్లల్ని కనబోయేవారి సౌకర్యం కోసం, అవసరాల

కోసం అనేక కొత్త కొత్త పరికరాలను శాస్త్రవేత్తలు కనిపెడు తుండేవారు. అవి కుప్పలు తెప్పలుగా తయారవు తుండేవి. బస్సులలో మగ గర్భిణుల కోసం ప్రత్యేక మయిన గద్దలను ఏర్పాటు చేసేవారు. అన్నింటికీ మించి పితృత్వం సౌకర్యాలకు సామాజిక సంక్షేమంలో పెద్ద పీట వేసి వుండేవారు. వీటన్నింటికీ బడ్జెట్లలో తగినంత నిధులు కేటాయిం చటం సాధారణమయ్యేది.

కానీ ప్రస్తుత పరిస్థితి ఇందుకు పూర్తి భిన్నంగా వుంది. మాతృత్వం పొందేందుకు పడే కష్టాలను నివారించే పనిని ఎవ్వరూ గుర్తించటమే లేదు. మాతృత్వ సంబంధిత చట్టాలను రూపొందించటం, ఆర్థిక వనరులను కేటాయిం చటం, దాని రాజకీయ కోణాలను పట్టించుకునే తీరిక, ఆలోచన కేంద్ర ప్రభుత్వానికిగానీ, ప్రతిపక్షానికిగానీ లేదు.

మాతృత్వాన్ని కొంతమేరయినా సుఖ వంతంగా పొందేందుకు అవసరమయిన సౌకర్యాలు మనదేశంలో ప్రభుత్వ రంగంలో పనిచేస్తున్న కొద్ది మందికి మాత్రమే ప్రపంచస్థాయిలో అందు తున్నాయి. చట్టం కల్పించిన రక్షణలు కూడా ఆ ... కొద్దిమందికి మాత్రమే అందుతున్నాయి. కానీ తల్లులవు తోన్న ఆశేష మహిళాలోకానికి కనీస ప్రాధాన్యతలు కూడా ఎక్కడా లేనేలేవు.

జచ్చ బచ్చ సర్వే (జేపీబీఎస్) :

చత్తీస్ ఘడ్, హిమాచల్ ప్రదేశ్, ఝార్ఖండ్, మధ్యప్రదేశ్, ఒడిషా, వత్తర ప్రదేశ్ తదితర ఆరు రాష్ట్రాలలో కాబోయే మాతృమూర్తులకు అందుతోన్న ప్రయోజనాల గురించి జేపీబీఎస్ ఆధ్వర్యంలో ఒక సర్వే జరిగింది. అందు లో తేలినదేమిటంటే - అత్యధిక గర్భిణులకు పోషక ఆహారం, విశ్రాంతి, ఆరోగ్య సౌకర్యాలు అందటం లేదు. కొత్తగా ప్రసవించిన తల్లుల్లో 31 శాతం మంది పురిటికి ముందు ఎలాంటి పోషకాహారాన్నీ తీసుకోలేకపోయారు. ప్రపంచంలో సాధారణంగా గర్భిణిలు 13 కిలోల నుంచి 18 కిలోల దాకా బరువు పెరుగుతుంటే ఈ ప్రాంతాల్లో కేవలం ఏడు కిలోల బరువు మాత్రమే పెరిగినట్లు తేలింది. అసలు చాలా మందికి తాము

ఎంత బరువు పెరిగామో కూడా తెలియదు. 36 శాతం మంది ఏనాడూ ఆరోగ్య పరీక్షలు చేయించుకోలేదు. అయితే హిమా చల్ ప్రదేశ్ గ్రామీణంలో ఆదాయాలు కాసంత మెరుగ్గా వున్నందున అక్కడ మాత్రం కాబోయే తల్లులకు ప్రత్యేక సౌకర్యాలు అందుతున్నాయి.

గర్భస్థ శిశువు ఆరోగ్యంగా ఎదగా లంటే తల్లికి తగినంత పౌష్టిక ఆహారం, విశ్రాంతి అవసరం. 2013లో వచ్చిన జాతీయ ఆహార భద్రతా చట్టం ప్రకారం, గర్భిణులందరూ ఒక్కొక్క బిడ్డకు రూ. 6,000 పొందేందుకు ఆర్హులు. అయితే గత మూడేళ్లుగా ఈ చట్టాన్ని కేంద్ర ప్రభుత్వం పట్టించుకున్న పాపాన పోలేదు. ఈ విషయాన్ని దేశ నర్వోన్నత న్యాయస్థానం ప్రశ్నించగా, తప్పకుండా అమలు చేస్తామని కేంద్రం తప్పుడు వాగ్దానం చేసింది. బహుశా నోట్ల రద్దు చేదు అనుభవాలను మరిపించేందుకేందు కేమో తెలియదుగానీ, గర్భిణులందరికీ రూ. 6,000 అందజేస్తామంటూ 31 డిసెంబరు 2016లో ప్రధానమంత్రి కూడా ఉదారంగా ప్రకటించారు.

2017లో ప్రధానమంత్రి మాతృ వందన యోజన అంటూ ఓ పథకాన్ని కేంద్ర ప్రభుత్వం ప్రారంభించింది. ఈ పథకం ద్వారా అంతకు ముందున్న ప్రయోజనాలను ప్రభుత్వం కుదించింది. ఒక మహిళకు ఒక బిడ్డకు రూ. 5,000కే పరిమితం చేశారు. 2017 - 18 బడ్జెట్టులో ఇందుకు రూ. 2,700 కోట్లు కేటాయించారు. కానీ కుదించిన ఈ పథకాన్ని నిజాయితీగా అమలు చేయాలంటే రూ. 15,000 కోట్లు అవసరం. తీరా దానిలోనూ కేవలం

రెండు వేల కోట్ల రూపాయలను మాత్రమే ఈ పథకం కోసం ప్రభుత్వం ఖర్చు చేసినట్లు లెక్కలు విదితం చేస్తున్నాయి.

బోల్తా :

నిన్నమొన్నటి వరకూ ప్రధానమంత్రి మాతృ వందన యోజన పథకం ఏ విధంగా పనిచేస్తుందో ఎవరికీ తెలియదు. అయితే ఈ మధ్య సమాచార హక్కు చట్టాన్ని వుపయోగించుకుని మాతా శిశు సంరక్షణశాఖ నుంచి తెలుసుకున్న విషయం ప్రకారం 2018 ఏప్రిల్ ఒకటో తేదీ నుంచి 2019 జులై 31 లోపున దేశవ్యాపితంగా 80 లక్షల మంది మహిళలు మాతృ వందన యోజన పథకం ద్వారా ఒక కిస్తీ నగదును అందు కున్నారు. 50 లక్షల మంది మూడు కిస్తీలు తీసుకున్నారు. 2018 - 19 ఏడాదిలో 12 నెలల్లో 60 లక్షల మంది పాక్షికంగానూ, 37.5 లక్షల మంది పూర్తిగానూ ప్రయోజనం పొందారు.

మనదేశ జనాభా 134 కోట్లు. జననాల రేటు ప్రతి వెయ్యిమందికీ 20.2, అంటే 2017 అంచనాల ప్రకారం 2.70

కోట్ల మంది మాతృమూర్తులు ప్రసవించి వుంటారు. అందులోనూ సగం మందికి తొలి కాన్పు అయివుంటుంది. ఈ గణాంకాల ప్రకారం చూస్తే 22 శాతం మంది మహిళలకు మాతృ వందన యోజన వలన పాక్షికంగానూ, 14 శాతం మందికి మాత్రమే పూర్తిగానూ ప్రయోజనం చేకూరినట్లు విదిత మవు తోంది. అంటే ఎంత డొల్లగా ఈ పథకాన్ని ప్రభుత్వం అమలు చేసిందో అర్థమయి పోతుంది.

ఈ పథకాన్ని మూడు రకాలుగా మూడు రకాలుగా నిష్ప్రయోజనంగా మార్చారు. సార్వత్రికంగా అమలు చేయక పోవటం మొదటి తప్పు. దరఖాస్తు చేసుకోవటమే కష్టం - ఈ తప్పు రెండోది. కిస్తీ సొమ్ము తీసుకునేందుకుగాను ముందుగా ప్రతిసారి లబ్ధిదారులు పెద్ద దరఖాస్తును నింపటంతోపాటు తనదీ, భర్తదీ ఆధార్ కార్డులు సమర్పించుకోవాలి. ఇక మూడోది అన్ లైన్ అడ్డంకులు. తిరస్కరణకు గురయినప్పుడు దరఖాస్తు దారులు ఆ విషయాన్ని తెలుసుకునే అవకాశం లేకపోవటం పెద్ద సమస్య.

దీనికితోడు ఈ పథకాన్ని సక్రమంగా అమలు చేసేందుకుగాను సరయిన విధానాలను అనుసంధానించటంగానీ, తగినంత మంది సిబ్బందిని కేటాయిం చటంగానీ ప్రభుత్వం చేయలేదు.

ఆధార్ పేరిట ప్రభుత్వం దరఖాస్తు దారులను ఇబ్బందులపాలు చేస్తోంది. పేర్లు, చిరునామాలు, పుట్టిన తేదీలలో తేడాలతో దరఖాస్తులను తిరస్కరిస్తున్నారు. వుదాహరణకు ప్రసవానికి పుట్టింటికి వచ్చిన సందర్భంగా ఇచ్చిని చిరునామా, ఆధార్ తో సరిపోలదు. దీనికితోడు సొంత ఇల్లు లేని కోట్లాది మందిలో కనీసం లక్షల మంది కుటుంబీకులు ఏదో ఒక సమస్యతో ప్రతి నెలా ఇళ్లు మారవలసి వస్తుంది. ఈ సందర్భంలోనూ ఆధార్ లో నమో దయిన చిరునామాకూ, దరఖాస్తులో రాసుకున్న తాజా చిరునామకూ తేడా

వుండటం సహజమే, కాగా వాళ్లకు లబ్ధి చేకూరటం లేదు. బ్యాంకులో ఒక విధంగానూ, ఆధార్ లో మరొక విధంగానూ పేర్లు ఉండటం ఇక్కడ సహజం. ఈ కారణంగానూ సంబంధిత దరఖాస్తును అనర్హతగా ప్రకటించి పక్కన పడేస్తున్నారు. ఇలా 20 శాతం మంది దరఖాస్తులు తిరస్కరణకు గురయ్యాయని తేలింది.

తమిళనాడు, ఒడిశా అనుభవాలు :

దేశంలో కొన్ని రాష్ట్రాలలో ఈ పథకం ఉత్తమంగా అమలవుతున్నది. వాటిలో తమిళనాడు ఒకటి. అక్కడ కాబోయే అమ్మలు రూ. 18,000 ఆర్థిక సాయాన్ని అందుకుంటున్నారు. మొదటి ఇద్దరు పిల్లలకు ఇలా సాయం అందుతోంది. ఒడిశాలో రూ. 5,000 అయినప్పటికీ పంపిణీ కార్యక్రమం అత్యంత పగడ్బందీగా సాగుతోంది. ఇక్కడ కూడా మొదటి ఇద్దరు

పిల్లలకూ పథకాన్ని అమలు చేస్తున్నారు. అర్హులలో 88 శాతం దరఖాస్తు చేసుకోగా, వాటిలో రెండింటికిగాను ఒక కిస్తీ 75 శాతం మందికి ఆరు మాసాలలో అందింది.

దేశవ్యాపితంగా చిత్తశుద్ధితో అమలు చేయాలనుకుంటే అసాధ్యమయిన విషయం కానేకాదని తమిళనాడు, ఒడిశాలు నిరూపిస్తున్నాయి. అయితే కేంద్రంలోని మోడీ ప్రభుత్వానికి అటువంటి ఆశయాలు వున్నట్లుగా లేదు. ప్రతిపక్షాలు కూడా ఈ సమస్యను లేవనెత్తటంలో శ్రద్ధ పెట్టటం లేదు.

మగవారేగనుక పిల్లలను కనాల్సి వస్తే ఇంత అశ్రద్ధ జరిగేదా? ఆలోచిద్దాం!

అనువాదం: రాణి కే ఉష

కందుకూరి వీరేశలింగం - జీవిత చరిత్ర

రాజమహేంద్రవరం పట్టణంలో వీరేశలింగం పంతులుగారు నడుపు తోన్న రెండు పాఠశాలలకు పోటీగా ధనార్జనాభిలాషతోనూ, కీర్తిఖండూతి తోనూ కొందరు పెద్దలు పలు బడులను ప్రారంభించారు. వాటికి ఆస్తిక పాఠశాల అనీ, మహారాష్ట్ర పాఠశాల అనీ, స్వదేశీ పాఠశాల అనే పేర్లు పెట్టారు. ఆ పాఠశాలలకు నిల్వ నిధి లేదు. చందాలూ లేవు. పాఠ పాఠశాలల నుంచి కొందరు విద్యార్థులను చేర్చుకున్నారు. ఎక్కువ మంది విద్యార్థులను చేర్చిన వారి పిల్లలకు పాఠశాల ఫీజు మాఫీ చేస్తామంటూ కొందరిని ఆకర్షించారు. విద్యార్థుల ఫీజుల నుంచే వుపాధ్యాయులకు జీతం ఇస్తూ ఆ పాఠశాలలను నడిపారు. ఉపాధ్యాయులకు రూ. 8, రూ. 10, రూ. 15 చొప్పున జీతాలు ఇస్తూ, లెక్కల్లో మాత్రం రూ. 20, రూ. 30, రూ. 40, రూ. 50 దాకా ఇస్తున్నట్లు రసీదులు తీసుకునేవారు. పాఠశాలల నిర్వహణకు గాను తమ సొంత సొమ్ము ఖర్చు చేస్తున్నట్లు ప్రభుత్వానికి చూపించి ఎక్కువ నిధులు పొందాలని కుట్ర చేసేవారు. అయితే పాఠశాల కార్యనిర్వాహక సంఘ అధ్యక్షుడు మెట్టావ్ దొర, మరికొంత మంది ప్రముఖులు కలసి పోటీ పాఠశాలలన్నింటినీ ఒకే కార్యనిర్వాహక సంఘ ఆధిపత్యం కిందకు తీసుకురావడానికి కృషి చేశారు. అందుకు ఆయా పాఠశాల యాజమాన్యం కోరిన నియమాలను ఒప్పుకున్నారు. వుపాధ్యాయులకు యాజమాన్యం చెప్పిన విధంగా జీతం ఇచ్చేందుకు అంగీకరించారు.

చారు. పాఠశాల అధికారి ఏలూరి లక్ష్మీ నరసింహాన్ని ప్రధానోపాధ్యాయుడిగా నియమించారు. ఈ విధంగా బడులన్నింటినీ కలిపి ఒక్కరే నిర్వహించుటకు అందరినీ అంగీకరింప జేయటంలో పంతులుగారే అధికంగా కృషి చేశారు. అయితే ఈ పనులన్నీ చేసే సమయములో ఆయనకు మిత్రునిగా, గురుభావంతో చెప్పిన ప్రతిదానికీ శిరసా వహించి, కుడి భుజంగా వ్యవహరిస్తూ, కంటికి రెప్పలా కాపాడుతూ వచ్చిన ఆప్త మిత్రుడు బసవరాజు గవర్రాజు 1888 జులై 16 న మరణించాడు. దీంతో పంతులుగారిలో వుత్సాహమూ, శక్తి సగం తగ్గిపోయాయి. రోగగ్రస్తుడనయిన తాను మరణించిన తరువాత ఈ మహాకార్య భారాన్ని గవర్రాజు మోస్తాడని పంతులుగారి ప్రగాఢ విశ్వాసం.

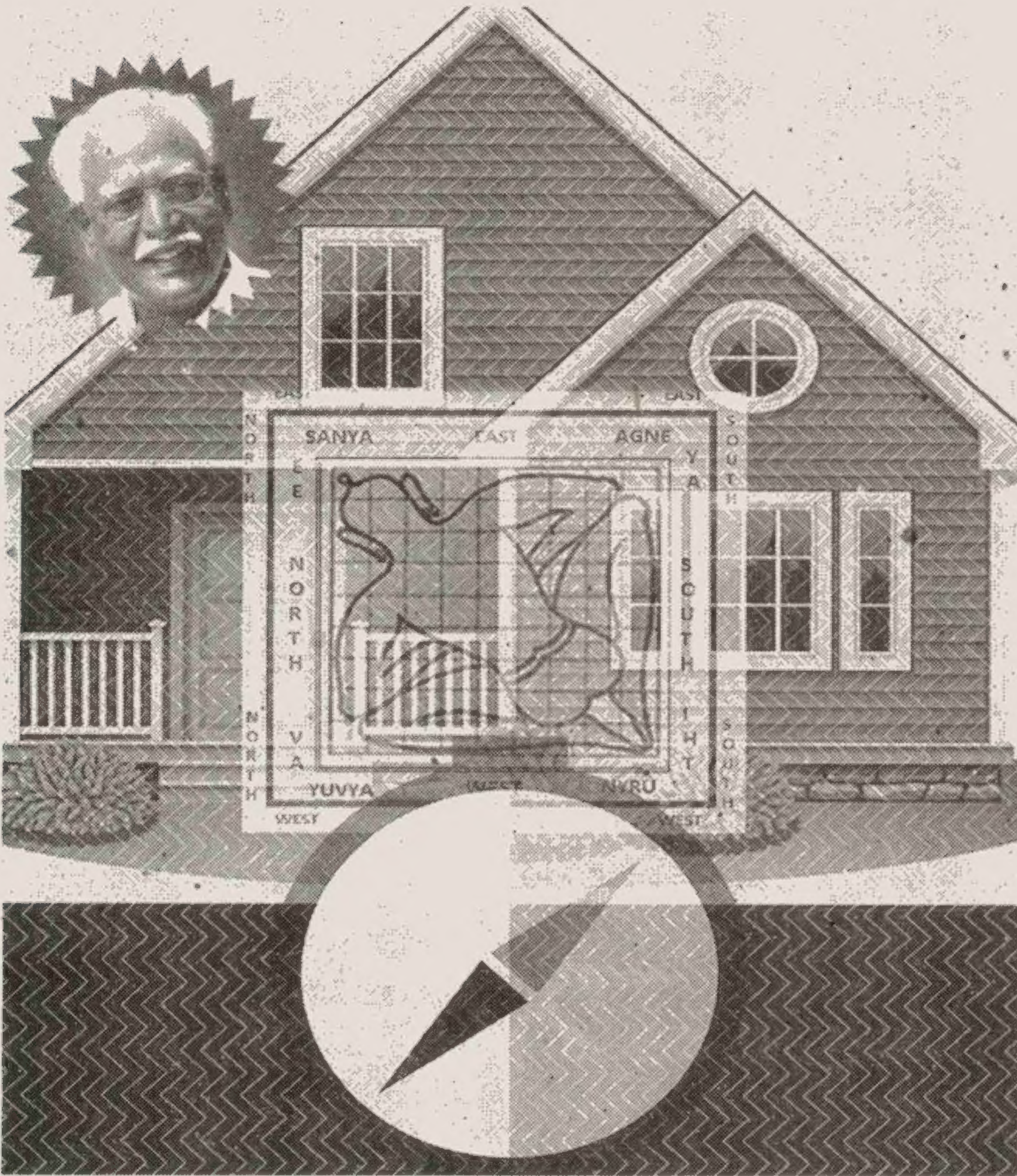
కానీ గవర్రాజు మరణించడంతో వీరేశలింగంలో విరక్తి ఏర్పడింది. అన్ని పదవుల నుంచీ తప్పుకున్నారు. పంతులుగారి జీవిత చరిత్రను రాస్తానంటూ, దానికి తగిన సమాచార పత్రాలను ఇవ్వమని పంతులుగారిని గవర్రాజు అడిగాడు. కానీ దానికి పంతులుగారు జవాబిస్తూ - తన గురించి రాయదగినవి ఏవైనా ఉంటే వాటిని తన మరణాంతరం రాయమన్నారు. కానీ తన మిత్రుడి మరణాన్ని తనే రాయవలసి వచ్చిందని ఎంతో చింతించారు. సంస్మరణ సభ జరిపి గవర్రాజు గురించి తను రాసినది పంతులుగారు చదివి వినిపించారు. గవర్రాజు తరువాత పంతులు గారికి చెప్పుకోదగిన మిత్రులయిన సత్యరాజు, మృత్యుంజయరావు, దేశిరాజు, పెద్దబాపయ్య నడివయసు లోనే మరణించారు.

1879లో వితంతు వివాహాల గురించి ఉపన్యసించడానికి పంతులు గారికి అవకాశం దొరకలేదు. అప్పుడు సర్వజనులకు ఉపయోగపడేటట్లు ఉపన్యాసాలు ఇచ్చేందుకుగాను ఒక భవనాన్ని తానే నిర్మించాలన్న ఆలోచన పంతులు గారికి వచ్చింది. రాజమహేంద్రవరంలో ఓ సమావేశ మందిరాన్ని నిర్మించేందుకుగాను అక్కడ పాఠశాలల పరీక్షాధికారిగా పనిచేసి, ఆ తదుపరి మదరాసుకు మారిన కర్నల్ మెక్డనాల్డ్ 1880లో ప్రయత్నించారు.

(సశేషం)

వాస్తుపై వాదోపవాదాలు

కె.ఎల్.కాంతారావు

జీవితాలకు ఘోరకలి అనీ, సుదతుల నుఖాలను నలగ దంచుతుందనీ, అంతులేని అరిష్టాలొస్తాయనీ అస్పష్ట ఫలితాలు సూచించారు. దానికి నేనిచ్చిన సమాధానాన్నీ, దానికి గౌరు సమాధానాన్నీ 'గౌరువాస్తు' అక్టోబర్ సంచికలో ప్రచురించారు.

నేను నా సమాధానంలో ఇలా పేర్కొన్నాను.

“మీ నవాల్లో నూచించిన వాస్తవోషం ఉన్న ఇంట్లో ఐదు సంవత్సరాలు 'ఎలాంటి ఒడిదొడుకులకు లోనుకాకుండా జీవించ గలిగితేయ రెండు లక్షల రూపాయలు ఇస్తామన్నారూ. వాస్తును సైన్సుగా మీరు పరిగణిస్తున్నారు. కాబట్టి మీ సవాలు మరింత శాస్త్రబద్ధంగా వుండాలని కోరుకుంటున్నాను. ఏ వాస్తు దోషం కారణంగా, ఏ కాలంలో, ఎటువంటి దుష్ఫలితం వస్తోందనే విషయాన్ని మీరు స్పష్టంగా పేర్కొనాలి. అంతేకానీ 'ఎటువంటి ఒడిదొడుకులు లేకుండా' అని అస్పష్టంగా ప్రకటిస్తే ఎలా? ఐదు సంవత్సరాల పాటు ఆ ఇంట్లో ఎవ్వ రికి జలుబులు, దగ్గులు, జ్వరాలు రాకుండా ఉంటాయా? దానిని

వాస్తువాది గౌరు తిరుపతిరెడ్డి తన 'గౌరువాస్తు' మాసపత్రిక ఆగస్టు 2005 సంచికలో భౌతికవాదులకు ఓ సవాలు విసిరారు.

“మేము వాస్తుకు విరుద్ధంగా ఒక ప్లాను ఇస్తాం. ఈ ప్లాను ప్రకారం హైదరాబాదు నుంచి ప్రొద్దుటూరుకు వెళ్ళే మెయిన్ రోడ్డుకు ఎటు వైపు అయినా 20కిలో మీటర్ల దూరంలోపు గ్రామాలలో మాత్రమే ఇంటిని నిర్మించాలి. ఇలాంటి ఇంట్లో ఐదు సంవత్సరాలు కాపురం వుండాలి. ఈ ఐదేళ్లలో ఆ కుటుంబం ఎలాంటి ఒడిదొడుకులకూ లోనుకాకుండా

జీవించ గలిగితే గౌరువాస్తు ప్రకటిస్తున్న రెండు లక్షల రూపాయలనూ తీసు కోవచ్చు. అలా జీవించలేకపోతే వారు డిపాజిట్ చేసిన రెండు లక్షల రూపాయలు కోల్పోవలసి వస్తుంది. ఆ ప్లానులో ఆయన సూచించిన వాస్తు దోషాలేమిటంటే (1) పశ్చిమ నైరుతిలో గేటు (2) నైరుతిలో నుయ్యి (3) దక్షిణ - పశ్చిమాలలో భూమిలో నీరు నిలువ వుంచడం. ఈ మూడు దోషాలు మరణాన్ని కలిగిస్తాయని ఆయన పేర్కొన్నారు. ఇలాగే మరికొన్ని వాస్తవో షాలుగా పేర్కొనిన ఇంటిని సూచించారు. వాటి కారణంగా పురుషుల

కూడ మీరు, మీ ఒడిదొడుకుల జాబితాలో చేర్చవచ్చుగదా? అందువలన, వాస్తు దుష్ఫలితాలను స్పష్టంగా ప్రకటించండి. అరేతేకాదు. 'వాస్తుదోషం' ఉన్న ఇళ్ళ వాళ్లు పట్టణాల నుంచి నగరాల నుంచి మీ వద్దకు వందల సంఖ్యలో వస్తుంటారు.

అలాంటి వారికి నివారణ మార్గాలు సూచించ కుండా, వారి ఇళ్లను మా జనవిజ్ఞాన వేదిక సభ్యులకు కనీసపు అద్దెకు ఇప్పించండి. పైన నేను పేర్కొన్నట్లు - ఆ ఇళ్ళలోని వాస్తు దుష్ఫలితాన్ని మీరు స్పష్టంగా పేర్కొనండి. మీ సవాలును ఎదుర్కొనడానికి మా కార్యకర్తలకు మరింత సౌకర్యంగా వుంటుంది. అంతేకానీ హైదరాబాద్ - ప్రొద్దుటూరు మెయిన్ రోడ్డుకు 20 కిలో మీటర్ల దూరంగా ఉండే గ్రామంలో ఏ వుద్యోగస్థుడైనా, వ్యవసాయదారుడైనా ఐదు

సంవత్సరాలు ఎలా ఉండగలదు? ఏమి పెట్టుకొని తిన గలదు? కాబట్టి మీరు మరింత వాస్తవిక దృక్పథంతో విషయాన్ని పరిశీలించి సవాలును విసిరితే, ఆ సవాలును స్వీకరించ దానికి జనవిజ్ఞాన వేదిక కార్యకర్తలు సిద్ధంగా వున్నారని తెలియ జేస్తున్నాను.”

నా సమాధానానికి గౌరు తిరుపతిరెడ్డి ఇలా ప్రతి సమాధానమిచ్చారు.

“మీరు ప్రశ్న వేయడంలో తికమక పడ్డారు. అయినా, మేము సరిగ్గానే సమాధానం చెబుతున్నాం” అంటూ మెదలు పెట్టి “మా సమాధానాన్ని సవాలుగా పరిగణించకుండా ఆలోచించండి. ఏ రకం

వాస్తు వక్రత కల్గిన ఇంట్లో ఉండటం వల్ల దానికి సంబంధించిన దుష్ఫలితమే కనిపిస్తుంది. అలా ఐదేళ్ల వరకూ కనిపించక పోతే... మేము కూడా మీలాగే వాస్తును శాస్త్రం కాదని ఒప్పుకుంటాం. మేము

నిర్ణయించిన ప్రాంతంలోనే, అక్కడ ఏర్పాటు చేసిన వక్ర వాస్తు గృహంలోనే నివసించాలి. అది ఏ జిల్లా లో ఉంది? ఏ ప్రాంతం లో వుంది? అనేది ఇక్కడ చర్చనీయాంశం కాదు. సవాలు చేసింది మీరు. జవాబు చెబుతున్నది మేము. మా జవాబును మేము నిరూపించు కుంటాం. కాబట్టి స్థల నిర్ణయం మాదే. అది న్యాయం కూడా” అంటూ కొనసాగించారు.

గౌరు ఇంకా ఇలా రాశారు. “ఇక మీరు కోరిన ప్రకారం హైదరాబాదు నుంచి ప్రొద్దుటూరు రహదారిలో కాకుండా, హైదరాబాదు లోనే మేము వాస్తు వక్రతగల స్థలాన్ని సూచిస్తాం, కాని హైదరాబాదులోని

స్థలాల రేట్లు మీకు తెలియని కావు అందుకు కూడా మీరు సిద్ధపడినట్లయితే మీరు కోరిన ప్రకారం మేము సూచించిన స్థలాన్ని కొని, ఇల్లు నిర్మించుకోవచ్చు. హైదరాబాద్ నుంచి ప్రొద్దుటూరు రహదారికి ఇరువైపులా 20 కిలో

మీటర్ల దూరంలోపు అని మేమెందుకు అన్నామంటే, అక్కడైతే స్థలాల రేట్లు తక్కువగా ఉంటాయి. పైగా మేము పరిశీలించడానికి అనువుగా వుంటుంది. ఆలోచించగలరు.”

ఇంకా ఆలోచించేందుకేముంది? హైదరాబాదులో స్థలం కొని సొంత ఇల్లు కట్టుకునే ఆర్థిక స్తోమత, అవసరం ఉన్న కార్యకర్త దొరకాలి. ఆయన కొన్ని లక్షలు ఖర్చు పెట్టి స్థలాన్ని కొని ఇల్లు కట్టాలి. ఇంతా చేసి ఈ ప్రయోగం ఒకే ఒక ఇంటికి పరిమిత

మౌతుంది. అలాకాక హైదరాబాద్, విజయవాడలాంటి నగరాలలో, పట్టణాలలో ఉన్న వాస్తు విరుద్ధమని వారనుకొంటున్న డజన్ల సంఖ్యలో ఉన్న ఇళ్ళను మా కార్య కర్తలకు అద్దెక్కించడం వాస్తవం అనిపించుకొంటుంది. కనీసం కొన్ని డజన్ల ఫలితాలను విశ్లేషించడం ప్రయోగమని పించుకొంటుందిగానీ ఒక్క ఇంటినే పరిశీలించడం ప్రయోగమని పించుకోదు. కాబట్టి గౌరు అలాంటి ప్రయోగానికి అవకాశం కల్పిస్తారని ఆశిస్తూ జనవిజ్ఞాన వేదిక కార్యకర్తలం నిరీక్షిస్తున్నాం. ఇంకా నిరీక్షిస్తూనే ఉంటాం!

*

మన దేశంలో వేల సంవత్సరాల నుంచి కొనసాగుతోన్న పురుషాధిక్య సమాజంలో మహిళలకు వారి శరీరాలపై వారికి ఏలాంటి హక్కులూ లేవు. పెండ్లి తంతుతో తాళి కట్టిన పురుషునికి ఆమెపై, ఆమె శరీరంపై నర్వాధికారాలనూ కట్టబెట్టింది సమాజం. అన్నింటిలోనూ భర్త ఇష్టప్రకారమే నడచుకోవాలి. అతనికి ఇష్టమైన ఫంటలే వండాలి. అతనికిష్టమైన దుస్తులే ఆమె ధరించాలి. ఆమెకు ఇష్టం లేకపోయినా భర్త కోరగానే అతని శారీరక కోరిక తీర్చటానికి సిద్ధపడాలి. మహిళల అయిష్టతతోనూ జరిగే శృంగారమూ నేరం కాదు. ఆటవిక మానవుని జీవన విధానం క్రమక్రమంగా మార్పు చెందుతూ నేడు ఈ దశకు వచ్చింది. ఈ దశ నుంచి కూడ మార్పు జరుగుతూనే ఉంటుంది. మార్పు జరుగుతున్నప్పుడు సమాజంలో ప్రతికూలత, సానుకూలత రెండూ ఉంటాయి. సతీ

సహగమన దురాచారాన్ని చట్టం చేయించి రూపు మాపిన వైతాళికుడు రాజా రామోహనరాయ్ ను తండ్రి ఇంటి నుంచి వెళ్లగొట్టాడు. పెద్దలు కులం నుంచి బహిష్కరించారు. బాల్య వివాహాలను నిషేధిస్తూ శారదా చట్టం చేసినప్పుడు కొందరి నుంచి తీవ్ర వ్యతిరేకత వచ్చింది. వేదాలను ఒక్క బ్రాహ్మణ సామాజిక వర్గం మాత్రమే చదవాలన్న నిబంధనలకు వ్యతిరేకంగా ఆర్య సమాజాన్ని స్థాపించాడు స్వామిదయానంద తీర్థ. అన్ని కులాల వారూ, స్త్రీలూ, పురుషులూ వేదాలను చదవొచ్చని చేసి చూపించారు. హైందవంలోని అంటరాని తనాన్ని తప్పుపట్టారు ఆర్య సామాజికులు. ఆర్య సమాజంలో చేరిన దళితుడూ - బ్రాహ్మణుడూ సమానులే నన్నారు. అందరూ వేదం చదవొచ్చని ఊరూరా ప్రచారం చేశారు. అంతకు పూర్వం బ్రాహ్మణ స్త్రీలకు కూడ వేదం చదవటం నిషేధం. కానీ ఆర్య

సమాజంలో స్త్రీలు వేదాలు చదవటమే కాకుండా, పౌరోహిత్యం కూడ నిర్వహించారు. దాన్ని సహించలేని పౌరోహిత వర్గమే స్వామి దయానంద సరస్వతిని చంపించింది. స్త్రీ అభ్యున్నతికి పాటుపడిన, వితంతు వివాహాలను చేయించిన వీరేశలింగం పంతులును నిత్యం అనేక రకాల కష్టాలకు గురిచేసింది పౌరోహితవర్గమే. కులం నుంచి బహిష్కరించింది, చంపటానికి ప్రయత్నాలు చేసింది. తన 200 మంది విద్యార్థులు పంతులుగారికి అండగా నిలచి ఛాందసులను ఎదుర్కొన్నారు.

స్త్రీలు కూడా చదువుకోవటం వలన సమాజంలో మార్పు వచ్చింది. నేటి మహిళలు తమ శరీరాలపై తమకే హక్కు వుండాలని సంఘాల ద్వారా పోరాడు తున్నారు. న్యాయమైన హక్కుల కోసం న్యాయస్థానాల తలుపులు తడుతున్నారు. స్వతంత్ర

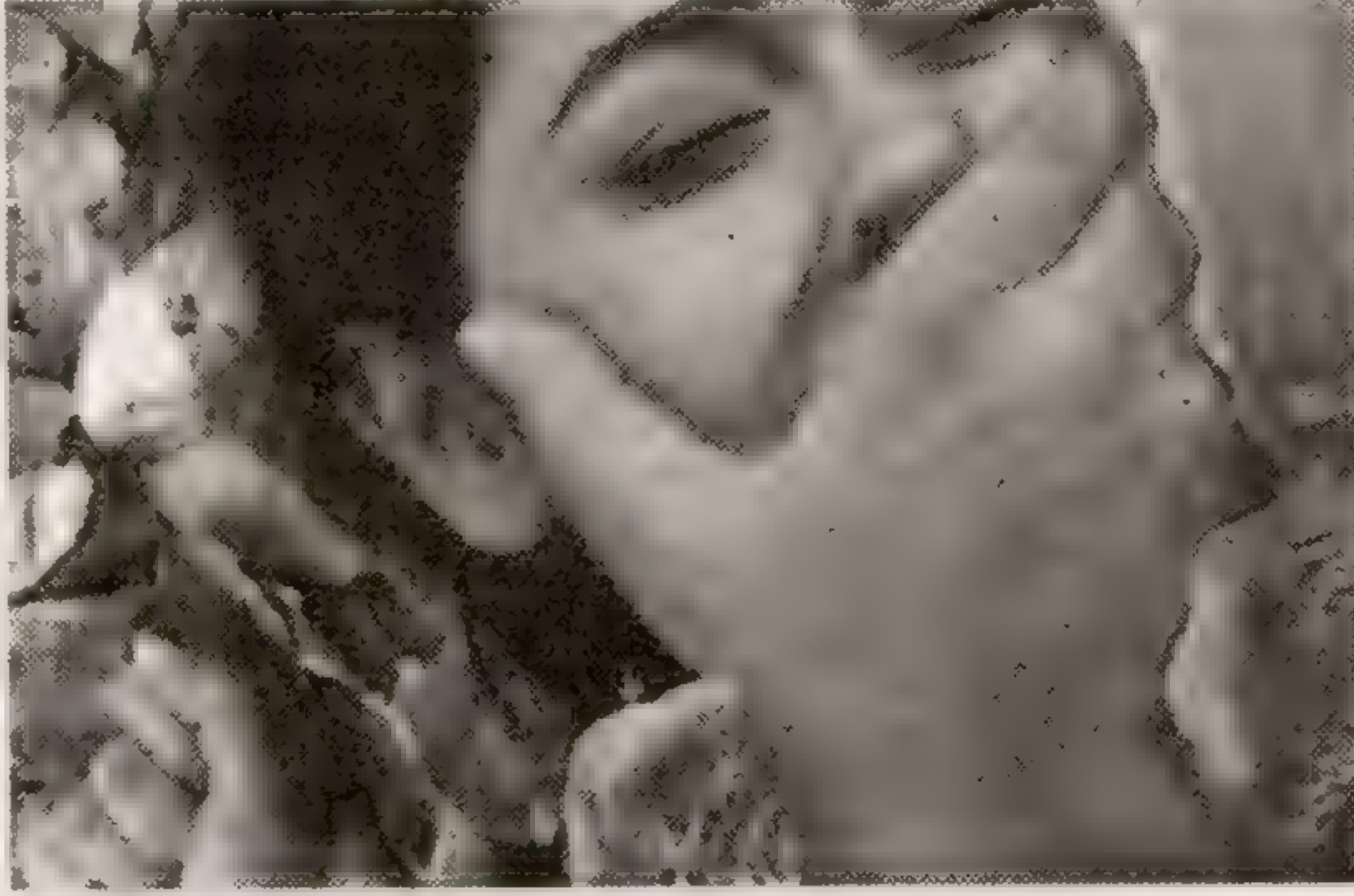

భారతదేశపు రాజ్యాంగం ప్రసాదించిన మహిళల హక్కులపై రాష్ట్రాల న్యాయస్థానాలు, సర్వోన్నత న్యాయస్థానం విభిన్నరకాల తీర్పులను వెలువరించాయి. తాళి కట్టిన అధికారంతో భార్యలతో వారి ఇష్టానికి వ్యతిరేకంగా భర్తలు జరిపే శృంగారాన్ని శిక్షించదగిన నేరంగా చూడాలని గుజరాత్ న్యాయస్థానం తీర్పు చెప్పింది. గుజరాత్ రాష్ట్ర ఉన్నత న్యాయస్థాన న్యాయాధీశులు పార్థివాలా మరో సంచలనాత్మక తీర్పు చెప్పారు. వయసుతో నిమిత్తం లేకుండానూ, భార్య ఇష్టానికి వ్యతిరేకంగానూ బలవంతంగా జరిపే శృంగారాన్ని శిక్షించదగిన నేరంగా పరిగణించాలని వెల్లడించారు. సర్వోన్నత న్యాయస్థానం కూడా 15-18 ఏళ్ల లోపు

భార్యతో జరిపిన శృంగారాన్ని అత్యాచారంగా పరిగణించాలని 'ఇండిపెండెంట్ థాట్' కేసులో తీర్పు చెప్పింది. అయితే ఈ తీర్పులు కొందరికి మింగుడుపడటం లేదు.

సెక్షన్ 376-2ను సవరించటం ద్వారా భార్య ఇష్టానికి వ్యతిరేకంగా జరిపే శృంగారం అత్యాచారం కాదని కేంద్ర ప్రభుత్వం చట్టాన్ని సవరించింది. చట్ట ప్రకారం అసహజ శృంగారం నేరమైనపుడు, భార్య ఇష్టాయిష్టాలతో ప్రమేయంలేని బలవంతపు శృంగారం నేరమెందుకు కాదని మహిళా సంఘాలు ప్రశ్నిస్తున్నాయి. సెక్షన్ 376-2 నుంచి భర్తలకు మినహాయింపు ఇవ్వటం స్త్రీల హక్కులను కాలరాయటమేనని వాదిస్తున్నాయి. మహిళా సంఘాలు, స్వచ్ఛంద సంస్థలు ఢిల్లీ ఉన్నత న్యాయ స్థానంలో తమ తమ ఫిర్యాదులను దాఖలు చేశాయి. అయితే మహిళా సంఘాల వాదనలను కేంద్ర ప్రభుత్వం వ్యతిరేకిస్తున్నది. సెక్షన్ 375ను సవరించరాదనీ, దానివలన సంప్రదాయక వైవాహిక వ్యవస్థ కుప్పకూలి పోతుందనీ ఢిల్లీ

ఉన్నత న్యాయస్థానంలో తన వాదనలను ప్రభుత్వం విఖితపూర్వకంగా దాఖలు చేసింది. అయితే ఈ సమస్యపై సర్వోన్నత న్యాయస్థాన తీర్పునుగానీ, గుజరాత్ న్యాయస్థానం తీర్పునుగానీ ప్రభుత్వం తన విఖిత పత్రాలలో చేర్చలేదు. సెక్షన్ 375-2లో మినహాయింపు ఇస్తే, పురుషుల ఆకృత్యాలకు మద్దతు ఇచ్చినట్లేననీ, ఇది

రాజ్యాంగ విరుద్ధమనీ 'ఆర్ ఐ టి పౌండేషన్' కేసులో ఐదవ వాదించింది. ఈ వార్తలు పత్రికల్లో వచ్చి చాలా రోజులయింది. ఐదవ కేసు ఢిల్లీ ఉన్నత న్యాయ స్థానంలో వుంది. వరకట్న వేధింపులను నిలవరించేందుకు గాను ఐపిసి 498ఎ సెక్షనును సాధించు కున్నాము. గృహహింస అనేక రూపాలలో జరుగుతోంది. అత్త, ఆడపడుచులకు పెట్టిపోతలు సరిగ్గా జరగలేదనీ, అదనపు కట్నం తెమ్మనీ శారీరకంగానూ, మానసికంగానూ హింసించే భర్తల నుంచి రక్షణ కోసం గృహహింస వ్యతిరేక చట్టం 2005లో వచ్చింది. అయితే నేటికీ నవవధువులు కూడా వరకట్న వేధింపులు భరించలేక పురివేసుకున్న, కిరోసిన్ పోసుకొని నిప్పుంటించుకున్న, మత్తు బిళ్లలు మింగిన సంఘటనలకు పత్రికల్లో కొరతే వుండటం లేదు. బిడ్డలను లాక్కొని భార్యను మాత్రమే కట్నం తెచ్చే దుకు పుట్టింటికి తరిమేసిన వార్తలు కూడా నిత్యం పత్రికలలో చదువు తూనే వున్నాము.

అయితే 498-ఏ ను అడ్డం పెట్టుకుని భర్తనూ, అత్తమామలనూ బెదిరిస్తున్నారనీ, ఆబద్ధపు వరకట్న వేధింపు కేసులు పెడుతున్నారనీ కారణాలు చూపుతూ అఖిల భారత భార్యా బాధితుల సంఘం ఒకటి ఏర్పడింది. 498-ఏలో సవరణలను తేవాలని ఆ సంఘం తీర్మానాలు చేసి పంపుతున్నది. ఎక్కడో ఒకరిద్దరు తమ మూర్ఖత్వం వలన తప్పులు చేస్తే చేసి వుండవచ్చు గాక, కానీ చట్టాన్ని మార్చాలని గగ్గోలు పెట్టేవారి కళ్లకు నిత్య కృత్యంగా సాగుతోన్న వరకట్న చావులు కానరావా? మహిళలు లైంగిక వేధింపులకూ, వివక్షకూ, అణచివేతకూ గురవు తూన్న సంఘటనలను చూడరా? వినరా?

పలువురు ఆడపిల్లలు తరచూ ప్రేమ పేరిట ఉన్మాదులకు బలవుతూనే ఉన్నారు. తల్లి ఒడి కూడా వీడని మాసాల పసిగుడ్లు, ముక్కుపచ్చలారని పిల్లలు, పాలు కారే పసిపాపలు అత్యాచారాలకు గురవు తూనే వున్నారు. కనీసం వయో భేదం కూడా లేకుండా వృద్ధ మహిళలని కూడా చూడకుండా దారి తప్పిన యువకులు కొందరు హత్యాచారాలకు పాల్పడటాన్ని తీవ్రంగా పరిగణించి శిక్షించే పనికి మన సమాజం ఎదగాలి. స్త్రీలపై హత్యాచారాలు ప్రతిరోజూ ఏదో ఒక చోట జరుగుతున్నా చర్యలు తీసుకున్న సంఘటనలు వేళ్లమీద లెక్క పెట్టగలిగినన్నే. ఈ భార్యా బాధిత సోదరులకు ఇవేమి కనిపించకపోవటం శోచనీయం. స్త్రీలను కనీసం తమ తోటి మనుషులుగానైనా భావించి వారిపై జరుగుతోన్న అత్యాచారాలను, అకృత్యాలను నివారించేందుకు కృషి చేయవలసిన బాధ్యత వారి మీదా, అందరి మీదా ఉందని విన్న విస్తున్నాము.

పితృస్వామ్యంలో రాజ్యావిర్భావం

పెళ్ళిచేసుకుని నిర్బంధంలో మగ్గేకంటే, అందచందాలతో మేధో చతురతతో పురుషులతో అతి సన్నిహిత సంబంధాలను నెరపడానికి సౌందర్యవతులైన స్త్రీలు మొగ్గుచూపేవారు. ఇలాంటి వారిలో విదేశీ మహిళలే అగ్రస్థానం. గ్రీసు దేశపు ప్రముఖ పురుషులతో వీరు మేధోపరమైన చర్చల్లో, విందు వినోదాలలో పాల్గొనేవారు. ఇలాంటి వారి పేర్లు మనకు చరిత్రలో ప్రముఖంగా వినిపిస్తాయి. అలాగే చట్టబద్ధమైన భార్యల పేర్లు చరిత్ర చీకటి కోణంతో మరపు తెరల మాటున ఆగిపోయాయి. ముఖ్యంగా యువకులకు ఇలా డబ్బుకోసం సేవలందించే మహిళల అవసరం పెరిగి పోవడంతో వేశ్య వృత్తి వ్యవస్థలో ఒక భాగం అయింది. మాతృస్వామిక వ్యవస్థలో ఇది లేదు. నగర యువకులకు ఇలా, కొనుగోలుకు ఆడవాళ్ళు అందుబాటులో లభించడం వలన వాళ్ళు కులీన వర్గాలకు చెందిన మహిళల జోలికి వెళ్ళకుండా ఉపకరిస్తుందని పురుషులు అంటుండేవారు. ఆధునిక కాలపు చట్టాలు కూడా

వ్యభిచారాన్ని పురుషుల జన్మ హక్కుగానూ, అటువంటి పనులు చేసే మహిళలను నేరస్తులుగానూ, తుచ్చులుగానూ చూపుతున్నాయి. పురుషులు తమ భార్యలతో కన్నా ఇలాంటి నేరస్తురాళ్ళ చెలిమినే మిన్నగా భావించడం నేడు కూడా చూస్తున్నాము. వీళ్లంతా సమాజం, కుటుంబ వ్యవస్థలకు రక్షకులుగా వ్యవహరించే పెద్ద మనుషులు కావడం సిగ్గుచేటు. ఇదంతా చూస్తే భర్తల అణచివేతకు గ్రీకు మహిళలు ప్రతీకారం తీర్చుకున్నారనిపిస్తుంది.

మాతృస్వామ్య వ్యవస్థలో స్త్రీలు అనుభవించిన స్వేచ్ఛ వారి సౌందర్యాన్ని ఇనుమడింప చేయడంతో పాటు, వారి అతి శయాన్నీ వారి ఘనతనూ, వారి స్వావలంబనను ఉన్నత స్థాయికి తీసుకు వెళ్లింది. మాతృస్వామ్య దశలో ఈ లక్ష్యాలు స్త్రీలలో అత్యున్నత స్థాయిని అందుకున్నాయని ప్రాచీన రచయితల అభిప్రాయం. తరువాత కాలంలో వచ్చిన దాస్య ప్రవృత్తి వారిపై ప్రతికూల ప్రభావాన్ని చూపింది. కాలగ

ర్భంలో కలసిపోయిన మాతృస్వామ్యపు అవశేషాలు కొన్నింటితో తరువాత కాలపు ఆచార్య వ్యవహారాలు దగ్గర సంబంధం కలిగి ఉండేవి. ఉదాహరణకు వనితలు తమకు నచ్చిన వ్యక్తితో సంబంధాన్ని కలిగి వుండేందుకు పూర్తి స్వేచ్ఛను ఇచ్చేవారు. వివాహిత మహిళలను మాత్రం తమ ఆధీనంలో ఉంచుకునేవారు. అత్యధిక మూల్యాన్ని చెల్లించి భార్యలను వారి తల్లి దండ్రుల దగ్గర నుంచి కొనుగోలు చేసేవారు. బాలీరిక్ ద్వీపాల్లో నిన్నమొన్నటిదాకా ఒక ఆచారం అమల్లో ఉండేది. అక్కడ ప్రతి స్త్రీపై పురుషులందరికీ లైంగిక అధికారం ఉండేది. దాని ప్రకారము పెళ్ళయిన తరువాత తొలి రాత్రి తెగలోని పురుషులందరూ వయో పరిమితి ప్రకారము పెళ్ళికుమార్తెతో సంభోగించేవారు. వారి తరువాతే, చివరగా పెళ్ళి కుమారుడు తన భార్యతో రమించాల్సి వుండేది. మరికొన్ని తెగలలో ఈ ఆచారము మరో రూపంలో వుండేది. పురుషుల అధికార ప్రతినిధిగా తెగ పెద్ద లేదా పూజారి వధువుతో

సంభోగించేవాడు. మలబారులోని కొన్ని తెగల్లో తమ భార్యల కన్యాత్వపు చెరను విడిపించడానికి పూజారులను నియోగించే వారు. రాజు వివాహ సమయములో ప్రధాన అర్చకుడు నంబూద్రి రాణి కన్నెచెరను విడిపించేవాడు. ఇందుకు గాను రాజు అతనికి యాభై బంగారు నాణేల్ని కానుకగా ఇచ్చేవాడు.

మాతృస్వామిక గణాలు విచ్ఛిన్నమై పితృ స్వామిక గణాలు వచ్చాక సాధారణ మతాచారాలు, అంత్యక్రియల విధివిధానాల పరిరక్షణ, పరస్పర సహకారం, రక్షణ తదితర

వ్యవహారాలు పితృస్వామిక గణాల ప్రధాన బాధ్యతలుగా మారాయి. దీని ఫలితంగా గణాల్లోనే వివాహాలు జరిపించడం ఒక హక్కుగా మారింది. సొంత ఆస్తి వారసత్వపు హక్కులు తెరపైకి రాగానే వర్గ వ్యత్యాసాలకు అంకురార్పణ జరిగి పేదలకు వ్యతిరేకంగా సంపన్నులకు ఉమ్మడి ప్రయోజనం సమకూరింది. పరిపాలనపై పట్టు సంపాదించి వాటిని వారసులకు సంక్రమింప చేయాలని సంపన్నులు కోరుకున్నారు. ద్రవ్యం ఆవశ్యకత పెరిగింది. రుణ భారం తలెత్తింది.

రాజ్యం విధివిధానాలన్నీ దాని సృష్టికర్తల చేతుల్లో కేంద్రీకృత మయ్యాయి. సామాజిక ఆధిపత్యాన్ని కలిగి, పలుకుబడి వున్న సంపన్నుల వర్గానికే అది అనుకూలంగా వుంది. సంపూర్ణ సమాన రాజకీయ హక్కులు వున్నప్పటికీ సంపదపై ఆధారపడ్డ రాజరికమూ - ప్రజాస్వామ్యమూ పరస్పర వ్యతిరేకంగా మారాయి. మాతృస్వామ్య వ్యవస్థలో లిఖిత చట్టాలు ఏమిలేవు. నిబంధనలు సరళంగా ఉండేవి. ఆచారాలను పవిత్రంగా భావించేవారు.

బామ్మ మాట బంగారు బాట

- ఛైతన్య మీసేవి - ఆమెరావతి చూరూ

50 ఏళ్లు దగ్గర పడగానే ఇక తమ పని అయిపోయిందని వుసూరుమంటున్న వాళ్లు నేడు ఎక్కడ చూసినా తారసపడుతున్నారు. అలా అనుకునేవారందరికీ 85 ఏళ్ల బామ్మ లక్ష్మీకాంతం స్ఫూర్తిమంతం. ఆమె పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా జంగారెడ్డిగూడెం నివాసి. ఆమె ఏనాడూ కృష్ణా రామా అంటూ ఇంట్లో కూర్చున్న దాఖలాలు లేవు. అట్లని వంట

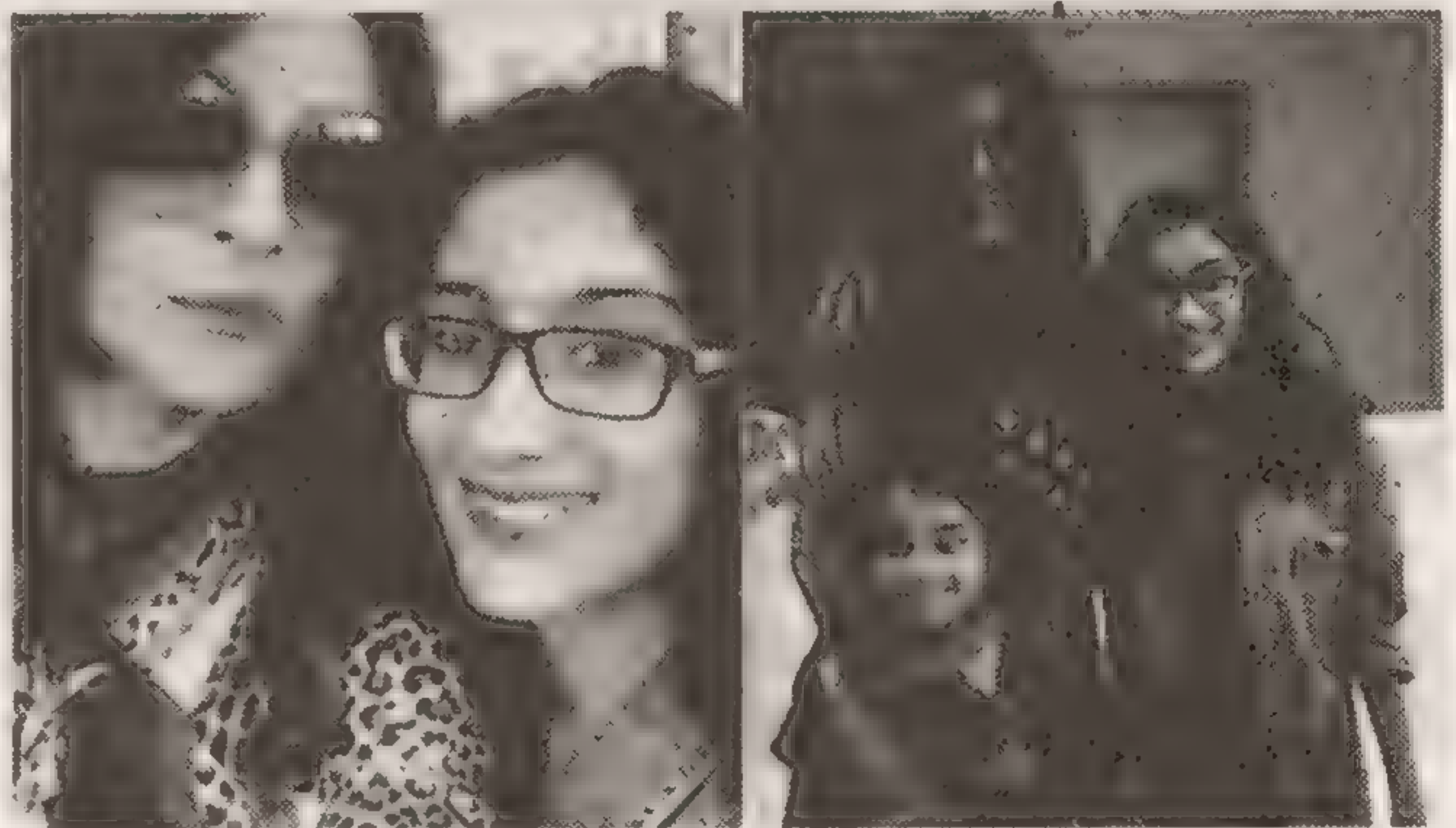
పనులు కూడా ముట్టుకోదు. వ్యవసాయ పనులు చేస్తుంది. చేయిస్తుంది కూడా. పోలం పని పూర్తయిన తదుపరి అక్కడే కూర్చుని మట్టి వాసనలను తనివితీరా ఆస్వాదిస్తుంటారు.

లక్ష్మీకాంతం తన చిన్ననాట నుంచే తండ్రి వ్యవసాయ

పనుల్లో చేదోడువాదోడుగా వుంటూనే ఎనిమిదో తరగతి వరకూ చదువుకుంది. 1952 నుంచి 1954 వరకూ హయ్యరు గ్రేడు (ఇప్పటి బీ ఎడ్ తో సమానం) ఉపాధ్యాయ శిక్షణనూ పూర్తిచేశారు. తదుపరి పురుషులు సైతం వెనుకంజ వేసే గిరిజన ప్రాంతాల్లో ఉపాధ్యాయునిగా పనిచేశారు. ఆయా గిరిజన తాండాలకు నిత్యం సైకిలుపై ప్రయాణించారు. విద్యార్థులతో మమేకమయిన గిరిజనులకు విజ్ఞాన సుగంధాన్ని అందించారు. వైవాహిక జీవితంతో ముడివడిన ఫలు అననుకూలతల కారణంగా తాను పెళ్లి చేసుకోలేదు. వ్యవసాయంలో నష్టాల కారణంగా భూములను తెగనమ్ముకోవటాన్ని తాను ఒప్పుకోలేనంటారామె. నష్టాల పేరిట భూమిని అమ్ముకుంటే తరువాత లాభాలు వస్తుంటే పోలం ఎక్కడ నుంచి వస్తుందని ప్రశ్నిస్తారు. జీవితాంతం వరకూ వ్యవసాయాన్ని వీడబోనని చెబుతారు. తన జీవితం వ్యవసాయానికే అంకితమని ప్రకటించారు. ఉన్నంతలో పేదలకూ, అనాథలకూ సాయం చేస్తానని అంటారీ బామ్మ.

స్ఫూర్తిదాతలు

దత్తత అంటే జన్మనీయటమే

“దత్తత తీసుకోవటం అంటే ఒక బిడ్డను కాపడటమే. శిశువుకు జీవించే హక్కును కాపడటమే. ఇంట్లోకి సంతోషాన్ని తెచ్చుకోవటమే. కడుపున పుట్టిన బిడ్డయినా, ఎవరి కడుపునో పుట్టిన బిడ్డయినా తల్లి మనసులో బేధాలుండవు. దత్తత ఓ అందమయిన భావన.” అంటోంది పదేళ్ల చిన్నారి అలీషా.

తన పాఠశాలలో నిర్వహించిన వ్యాసరచన పోటీలకు ‘దత్తత’ అంశాన్ని అలీషా ఎంచుకుంది. తన మనసులోని భావాలకు ఇలా అద్దం పట్టింది. అన్నట్లు అలీషా ఎవరో కాదు. సుప్రసిద్ధ, ఒకప్పటి మిస్ యూనివర్స్ సుస్మితా సేన్ కుమార్తె. సుస్మిత అవివాహిత. కానీ అమ్మతనం కోరుకుంది. తన 25 ఏళ్ల వయస్సులో ఓ బాలికను దత్తత తీసుకుని ఆమెకు రెనీ అని పేరుపెట్టి అల్లారుముద్దుగా పెంచుకుంది. రెనీకి 19 ఏళ్ల వయస్సు వచ్చాక అలీషాను దత్తత తీసుకుంది. “తల్లి బిడ్డను కడుపులో నుంచి కంటుంది, దత్తత తల్లి బిడ్డకు జన్మను హృదయంలో నుంచి ఇస్తుంది. దత్తత తీసుకున్న బిడ్డకూ తల్లికి తెగని బంధం వుంటుంది” ఇది సుస్మిత మనసు పలికిన భాష. తమ పిల్లలిద్దరూ ఎంతో పరిణితితో, గొప్ప వ్యక్తిత్వంతో ఎదుగుతున్నారని సంతోషం వ్యక్తం చేశారామె. బిడ్డలను చూసి తానెంతో గర్వపడుతున్నాననీ, సంతోషంగా వున్నాననీ చెబుతారు.

రామకృష్ణ తన తిత్తిలోని పొగాకు చెక్కల్ని నముల్తూ తల పైకెత్తి ఆకాశంకేసి చూసింది. మబ్బులు వట్టి నట్లే కనపడటంతో మనసు కాసింత విప్పారింది. ఆ...! మబ్బులు రోజూ పడుతున్నాయిగా? గుర్తుకొచ్చి, అంతలోనే నిరాశ ఆవరించింది రామకృష్ణని. రెడ్డోళ్ళ బావికాడ దిగాలుగా కూలబడి వుంది. అప్పుడు నమయం మధ్యాహ్నం మూడుగంట లయింది. తడి కూడా లేక ఎండిపోతున్న సెనిక్కాయల కయ్యల్ని చూస్తూ దిగాలుపడింది.

కంటికి చేతిని అడ్డం పెట్టి పక్కగా బోయే బాటకల్లి దృష్టి సారించింది. నాలుగు మూరల నారాయణవనం పంచె కట్టి సైకిలు మీద సర సర పోతోన్న సాంగెన్న కనపడ్డాడు. తన ఎడమ చేతితో పైగ చేసి అతనిని ఆపింది.

“ఒరేయ్ సాంగా, ఎండలేందిరా ఇట్టా మండి పోతా వుండాయి. ఊర్లో పిలకాయల్ని పురమాయించి కప్పళ్ళ పెండ్లి చేయ రాదరా! కప్పళ్ళ పెండ్లి చేస్తే కోరిన కొండ మీద వాన పడతంది కదరా” అని నిలబెట్టి అడిగింది.

“అదివారం నాడు సిన్నకోళ్ల కొట్టాం కాడికి బడి పిలకాయలంతా చెడుగుడు ఆడేదానికి వస్తారక్కా. అప్పుడు అడిగి చూస్తా. అయినా మంత్రాలకు చింత కాయలు రాలే కాలమక్కా ఇది” అంటూనే సైకిలు తొక్కు కొంటూ పోయినాడు.

“అట్ట అనమాకురా నాయనా, ఏ పుట్టలో ఏ పాముందో ఎవడికి తెలుసురా నాయనా” అంటూ కాళ్ళీడ్చుకొంటూ ఊర్లోకి నడిచింది.

సాంగెన్న తన నోట్లోనుంచి కారుతున్న ఎంగిలిని పై గుడ్డతో తుడుచుకొంటూ తుంబూరామె దగ్గర కొనక్కొచ్చిన మసాలా వడలు తింటూ తాటి చెట్ల కింద కూర్చొని వున్నాడు. చెడుగుడు ఆడదామని వచ్చిన చీమిడి చిన్నబ్బుకి విషయం చెప్పినాడు. వాడు గుండమ్మ కథ సినిమాలో ఎన్టీయారు లెక్కన భుజాలు ఎగురవేస్తూ, స్టైప్పులేస్తూ పడిసెం ప్రకాశుకి, దగ్గుల జగ్గయ్యకి, కత్తుల కాంతారావుకీ చెప్పినాడు. అందరూ చేరి తన వడల్ని పెరుక్కుంటారేమోనని సాంగెన్న వేడి వేడి వడల్ని తన లోపలి నిక్కరులో దాచి పెట్టినాడు. వడల వేడి తొడలకి తగులుతున్నా, కులకతా కప్పల

పెండ్లి ఎట్ల చేయాలో వాళ్ళకి చెప్పినాడు. ఇంత లోపల తంటాలాయన కొడుకు, ఆరేళ్లాయన మనవడు, తునకలాయన తమ్ముడు, పొట్టే జ్ఞాయన పెద్దమ్మ కొడుకు, నేండ్రకాయన్న నాలుగో కొడుకు వచ్చి నారు.

“మొదట వచ్చిన వాళ్లెనబ్బా పెండ్లి పెద్దలు. వెనక వచ్చినోళ్లంతా ఊరకే పక్క నుండి పెండ్లికి ఆ పనీ ఈ పనీ చేయాలసిం దేనబ్బా” అని పెద్దరాయుడు లెక్కన ఫోజు కొడతా చెప్పినాడు సాంగెన్న.

కాలర్లు ఎగరేసినారు చీమిడి చిన్నబ్బు, పడిసెం ప్రకాశు, దగ్గుల జగ్గయ్య, కత్తుల కాంతారావు.. మిగిలినోళ్లు మూతులు ముడిచినారు. అయినా చేసేదేమీ లేక “దీపం నూనెలో ఊర్లో వాళ్ళు వేసిన చిల్లర పైసల్లో కొనిన గెనిసి గెడ్డలు, బొరుగులు, మొక్క జొన్నలు మాకు కూడా పెట్టాలి” అని షరతు పెట్టినారు. అందరూ కలిసి కోమిటోళ్ల బావి కాడికి పోయినారు. మగ కప్ప సులభంగానే దొరికింది. మూడు ఆడ కప్పలు దొరికినట్లే దొరికి జారిపోయినాయి.

“ఎక్కడయినా లేడీస్ కి డిమాండ్ బాబ్బా” అని నాలికతో మీసాలు లాక్కుంటూ చెప్పినాడు సాంగెన్న.

పిల్ల గ్యాంగు పకవకా నవ్వింది. చివరాకరికి ఆడకప్పనూ కూడా దొరకబు చ్చుకున్నారు. నల్ల పొడుగాటి రోకలిని చేంధ బావి నీళ్లతో శుభ్రంగా కడిగినారు. పసుపు కుంకుమలు రాసినారు. మామిడి మండలు కట్టినారు. గుండు మల్లెల మాల రోకలికి చుట్టినారు. కుడి పక్కన ఆడ కప్పనూ, ఎడమ పక్కన మగ కప్పనూ దారమేసి కట్టినారు. చిన్నబ్బు గోవిందలు చెబుతూ గండర నూనె దీపం ఎత్తుకున్నాడు. పూజారి లెక్కన ప్రకాశు తెల్ల పంచెతో కీసాపు కట్టి నుదిటిన నామాలు పెట్టి ముందు నడిచినాడు.

జగ్గారావు, కాంతారావు రోకలిని భుజాల పైన పెట్టుకున్నారు. సాంగెన్న తన కుడి చేతిలోని తెల్ల రుమాలు విసురుకుంటూ, ఎడమ చేతితో విజిల్ వేస్తూ, మూడు మూరల వెదురు కర్రను చంకన పెట్టుకొని ట్రాఫిక్ పోలీసు లెక్కన వారి వెంట నడుస్తున్నాడు. కప్పలు బిత్తర బిత్తరగా అటూ ఇటూ చూస్తున్నాయి. ఇంతలో గండు గిరిజ, పొట్టి జడల పద్ది, పోనీ టైల్ పారు, బోడి బాలామణి “మమ్మల్ని పిలవకుండానే పెండ్లి చేసేస్తారా?” అంటూ పరిగెత్తుకొంటూ వచ్చి పెళ్లి బృందంతో కలిసి పోయినారు.

ఊళ్ళో పెళ్ళయితే కుక్కలకు హడావుడి అన్నట్లుగా రాఘవుడి ఇంట్లోని ఎర్రకుక్క చీట్లయ్యన్న వాళ్ళ తెల్ల కుక్క గూని గురవరాజు ఇంటి నల్ల కుక్క గజలక్ష్మక్కోళ్ల గోధుమ రంగు కుక్క వారి వెనకనే నడిచినాయి. మొదట రాములోరి గుడికాడి నుంచి తూర్పు వీధిలోకి పోయినారు. రచ్చబండ కాడ రామక్కవ్వ కూర్చోని పొగాకు నమలతా సినిమా చూసినట్లు చూస్తూ ఉంది. అప్పటికే ఆకాశం నల్ల బడటం రామక్కవ్వ గమనించింది. ఊర్లోని గురమ్మ, గోవిందమ్మ సాలక్క బంగా రక్కలు ఊర్లో విషయాలు మాట్లాడదామని రామక్కవ్వ చుట్టూ చేరినారు. రామక్కవ్వ కప్పల పెండ్లి చూస్తూ ఉండేసరికి వాళ్ళు కూడా ఊర్లో కథలు మాట్లాడేది నిలిపేసి పిలకాయలు చేసే పెండ్లిని నోరు తెరిచి చూడ సాగారు. ఊర్లో కొత్తగా ప్రాక్టీసు పెట్టబోయే ఆరెమ్మి డాక్టరు తాను కొత్తగా చేర్చుకోబోయే నర్సుకి సూది వేయడం ఎలాగో నేర్పిస్తున్నాడు. పెళ్లి బృందాన్ని చూసి చెప్పులు విడిచిచ దీపానికి దండం పెట్టుకొని రూపాయి బిళ్ళని నూనె దీపంలో వేసినాడు. భలే మంచి బోణీ కొట్టామని అనుకున్నారు సాంగెన్న

బృందం. అప్పుడే తాగేలి తులసి వీధిలోకి వచ్చి “ఒరే చిన్నబ్బా, మీ అమ్మ నాయన్న ప్రతిసారీ బెల్లం గానుగ ఆడించేటప్పుడు చెంబు చెరుకు రసం పంపించే వాళ్ళు. ఈసారి చెరుకు రసం పంపలేదు ఏవిట్రా?” అని నిలదీసింది.

“అ! మాకే లేదు నాకుడు బెల్లం, నీకు ఎక్కడ నుంచి తెచ్చి ఇచ్చేది గోకుడు బెల్లం” అందామనుకొని తాగేలి తులసికి కోపం వస్తే ఈడ్చి ఈడ్చి కొడుతుందనే విషయం గుర్తుకు వచ్చి “అమ్మతో చెప్తాలే అక్కా” అని నెమ్మదిగా చెప్పినాడు. తాగేలి తులసి ఇంట్లో ఉండే మారని అర్థ రూపాయ బిళ్ళల్ని తెచ్చి నూనె దీపంలో వేసింది. తరవాత పడమటి వీధిలోకి వెళ్ళినారు. శేషంపేట శ్యామలక్క యెర్ర నీళ్లు కలుపుకొచ్చి కప్పల పైన పోసింది.

“పెండ్లికి పైసలియ్య లేనుగానీ ఇవి పట్టుకు పోండ్రా” అని సొరకాయ, గుమ్మడి కాయ సాంగెన్న చేతిలో పెట్టింది. మంత్రసాని పనికి ఒప్పుకున్నాక బిడ్డయినా గడ్డయినా పట్టాల్సిందే కదా - అనుకొని ముందు చూపుతో తెచ్చుకొన్న గోతాములో వేసుకొన్నాడు.

అంతలో శ్యామలక్క ఆడపడుచు ఆదిలక్ష్మి గబగబా పరుగెత్తుకొచ్చి ప్రకాశు తో “మీ టైలర్ నాయన జాకెట్లు ఫిట్టుగా కుట్టి పెట్టినాడు ఏందిరా నాయనా? వదులు చేసుకోలేక చస్తా వున్నాము” అని నిలదీసింది. ప్రకాశు ‘కాశీకి పోయినా కావడి బరువు మోయాల్సిందే కదా’ అనుకొని నవ్వి ఊరు కున్నాడు. దక్షిణం వీధికెళ్ళినారు. ముంగిలిపట్టు మార్కెండ్ ను పంచె ఎగగట్టి సరసరా పోతా వీళ్లని చూసి నిలబడినాడు.

“ఏమి మార్కెండ్ న్నా పరుగులు తీస్తా వుండావే” అని అడిగినాడు సాంగెన్న.

“ఏమీ లేదురా సాంగా, మూడేండ్ల

ముందు నీరువాయి నరసింహం మనవడి పెండ్లికి నూటపదహార్లు చదివించినానురా, విశ్వాసం లేని నాయాలు! మొన్న మా పాప పెండ్లికి వచ్చి తాడు తినినట్లు తిని పోయినాడుగానీ, పైసా చదివించ లేదురా అబ్బీ! ఈ రోజు తాడో పేడో తేల్చుకొందా మని నీరువాయి నరసింహం ఇంటికిపోతా వుండా.....! అంటూ సర్రున వెళ్ళినాడు. నవ్వుతే నాలుగు తన్నులు తంతాడేమోనని భయపడి ఆయన పోయే వరకూ నవ్వును బిగబట్టి, అందరూ పడీపడీ నవ్వినారు. ఇంతలో కువైట్ కమలక్క తన మూడో మనవడిని చంకన పెట్టుకొని దక్షిణం వీధి కొనలో గాడిదల దగ్గర నిలబడి ఉంది. రామనముద్రం నుంచి గాడిదలను ఊరూరా తోలుకొచ్చి పాలు పిండి ఇచ్చే పురుషోత్త ముడు అక్కడే ఉన్నాడు. పసి బిడ్డలకి గాడిద పాలు తాగిపిస్తే పుష్టిగా బలిష్ఠంగా తయారవు తారని ఊరులో అందరూ పసి బిడ్డలకు గాడిద పాలు తాగిస్తారు కదా అని గమ్మున కమలక్క దగ్గరే నిలబడినారు.

“ఏమిరా సాంగా, వానల కోసం కప్పల పెండ్లి చేస్తా వుండారా, భలే భలే ... అయినా నా కాడ అంతా దీనార్లే వుండాయి కదరా, రేపన్నా ఎళ్లుండన్నా తిర్పత్తి బ్యాంకు కెళ్ళి మార్చుకొని రావాలి” అని చెప్పి ఇంట్లోకెళ్ళి సూట్ కేస్ లో ఎక్కడో ఇరుక్కొని వున్న బ్రెడ్డు ముక్కలు, చాక్లెట్లు, ఖర్జురాలు పేపర్లో పొట్లం కట్టి తెచ్చి ఇచ్చింది. పిలకాయలంతా చాక్లెట్లు చూసి తియ్యటి గుటకలు మింగి నారు. జగ్గారావును చూసిన కమలక్క “ఒరేయ్ జగ్గా, మూడేండ్ల ముందు నేను కువైటుకు పోయే ముందు మీ ఇంటికి కోడిగుడ్ల పొరుటు పంపించిన చిన్న గిన్నె ఇంకా మాకు ఇవ్వలేదంట కదరా? మీ అమ్మ నడిగి రేపన్నా తెచ్చి ఇయ్యరా” అనింది.

జగ్గారావు మూతి మాడిన దోసె పెనుము మాదిరి అయింది! “ఈ పెద్దోళ్లు గర్ల ఫ్రెండ్స్ ముందర వాళ్ళ బాయ్ ఫ్రెండ్స్ గాలి తీయ కూడదని ఎప్పుడు తెలుసుకొంటారో కదా” అని తెగ బాధ పడుతూ “అట్లే కమలక్కా అమ్మతో చెప్తాలే” అని చిన్న గొంతుతో చెప్పినాడు. చివరిగా ఉత్తరం వీధి మలుపు తిరుగుతూ ఉంటే సాంగెన్న గట్టిగా విజిల్ ఊది “స్టాప్” అని గట్టిగా అరచినాడు. ఎక్కడి వాళ్ళు అక్కడే నిలబడ్డారు. “గోవిందలు పలకడం లేదు” అని అరచినాడు. అంతే.. అందరూ గట్టి గట్టిగా గోవిందలు పలికినారు.

పెండ్లి బృందం మళ్ళీ నడక ప్రారంభించింది. దోవలో వారికి చింత చెట్టు కనిపించింది. పేళ్లి బృందం లోని ఆడ పిలకాయలంతా పోయి అందినన్ని పచ్చి చింతకాయలను కోసినారు. సాంగెన్న పరుగెత్తి పోయి ఉప్పు మిరక్కాయ తెచ్చినాడు. పక్కనే వున్న రాళ్ల పైన చింతకాయలు పెట్టి రాళ్ల తోనే వాటిని దంచినారు. తలా కొంచెం ఊరి మిండిలి పచ్చడిని చప్పరిస్తూ పుల్ల దనానికి “అయ్యో అయ్యో అయ్యోయ్యో” అనుకొంటూ ఉత్తరం వీధిలోకి ఉరికినారు. ఆరూరావో మనవడిని ఎత్తుకొని మురిపంగా కోడి కూరని చిన్న చిన్న ముక్కలుగా చేసి మనవడి నోట్లో దూరస్తా ఉంది. వాడు తిననంటే తిననని మొరాయిస్తా ఉండాడు.

సాంగెన్న ఉండబట్టలేక “ఏమక్కా అబ్బికి కోడి కూర నచ్చలేదా” అని అడిగినాడు. “అవునురా సాంగా, వాడికి చికెన్ ముక్కలు వద్దంటరా నాయనా, మటన్ ముక్కలు కావాలంట! మీ మావ మటన్ రేటు పెరిగిపోయిందని చికెన్ తెచ్చినాడురా, నేను ఇప్పటికిప్పుడు పొట్టేలు కూర ఎక్కడినుంచి తెచ్చేదిరా?” అంటూ ఇంట్లోకెళ్ళి పడి బియ్యం తెచ్చి పెళ్లి

బృందానికి ఇచ్చింది. వెనక వెనక దాక్కుంటున్న కాంతారావును చూసిన ఆరూరావో “ఒరేయ్ కాంతుడూ...! ఏమిరా బరే పాలు పల్చగా పోస్తా ఉండారు. చింత గింజను పాలలో వేస్తే తేలాడతా వుంది కదరా, ఒక పూట కాకపోయినా ఇంకొక పూటయినా చిక్కంగా పాలు పోస్తే కదరా? మాకేమయినా దుడ్లు చెట్లకు కాస్తా వుండాయా? మీ అబ్బా అమ్మలకు చెప్పురా” అని రాగాలు తీస్తూ చెప్పింది. “చింత గింజ పాలలోనే కాదు, నీళ్ళలో వేసినా మునగ దక్కా” అందామనుకొని ఎందుకొచ్చిన గొడవ, మంచి పాల గిరాకీ వదులుకునేది ఎందుకని, “అట్లనే పిన్నమ్మా” అని బదులిచ్చినాడు. వైట్ వైట్ డ్రెస్సు వేసిన బంగారు రాజు తన చొక్కా జేబులో హీరో శోభన్ బాబుతో తాను కలసి వున్న ఫోటో పెట్టుకొని ఎదురు వచ్చాడు. ఆయన వెనుకే ఆయన మిత్ర భజన మండలి నడుస్తోంది. వీరిని చూసి బంగారు రాజు సినీ స్టార్ స్టైల్స్ లో నిలబడి రేబాన్ కళ్ళజోడు ముక్కుల మీదకి లాక్కొని చొక్కా జేబులో నుంచి పెళ పెళలాడే పది రూపాయల నోటు తీసిచ్చి, “జల్సా చేసుకోండి” అని చెప్పి వెళ్ళినాడు. పిలకాయలు పది రూపాయల నోటుని కనుగుడ్లు పెద్దవి చేసి చూసినారు.

బంగారు రాజు పది అడుగులు వేసినాడో లేదో కాంతారావు అదో రకంగా చూస్తూ సాంగెన్నతో “బంగారన్న ఏయే సిని మాలలో నటించినాడన్నా” అని అడిగినాడు.

“అయ్యో రామా, అప్పుడెప్పుడో కోడెనాగు సినిమాలో షూటింగ్ కని చంద్రగిరికి శోభన్ బాబు వస్తే గ్రూపు సీన్ లోనో డ్యాన్సులోనో ఈయన ఎక్కడో ఒక మూలనిలబడి వున్నాడు. అప్పటి నుంచి ఇదే బిల్డ్. షూటింగ్ అయినాక శోభన్

బాబు తో ఫోటో తీయించుకొని వాళ్లింట్లో పెద్ద కలర్ ఫోటో పెట్టించినాడు. ఫోటో కింద పెద్ద అక్షరాలతో బంగారు రాజుతో శోభన్ బాబు అని తెలుగులో టైపు చేయించినాడు. ఇంటికి వచ్చి పోయే వాళ్ళకి ఆ ఫోటో చూపిస్తాడు. మెచ్చుకుంటే మురిసి పోతాడు. ఈయన సుత్తి భరించలేక వాళ్ళ ఇంట్లో వాళ్ళ, ఆ పక్క నాలుగు ఊర్లోళ్లు, ఈ పక్క నాలుగు ఊర్లోళ్లు తలలు బాదుకొంటూ ఉంటారా నాయనా! తను ఒక పెద్ద యాక్టరు అయినట్లు ఎప్పుడూ తనచుట్టూ నలుగురిని తిప్పుతూ, వారిని మేపుతూ ఉంటాడు” అనడంతో అందరూ పక పక నవ్వినారు. ఎండలో వీధులన్నీ తిరిగి అలసిన పిలకాయలు కప్పల ఊరేగింపు పూర్తి చేసివస్తా ఉంటే సాంగెన్న “ఒరేయ్ చిన్నబ్బా, నీ తలకాయ పైన చుక్కలు చుక్కలుగా నీళ్లు వుండాయి ఏందిరా” అని అడిగినాడు.

వాడు గలగల నవ్వుతూ “పైన వాన పడతా ఉంటే, నాతల పైనే కాదు, అందరి తలల పైనా నీళ్లు ఉండాయి” అని ఎగిరెగిరి చెప్పినాడు.

అప్పుడు అందరూ ఆకాశం వైపు చూసినారు. చిన్న చిన్నగా వాన చీనుకులు పడుతున్నాయి. అందరూ ఎగిరి గంతులేసు కొంటూ రాములోరి గుడ్డి కాడ చేరినారు. వచ్చిన ఉప్పు- పప్పు, బియ్యం, కాయ గూరలు, పండ్లు, పైనలు అన్నీ రోకలి ముందర కుప్ప బోసినారు. కప్పలకి టెంకాయ. కొట్టి కర్పూర హారతులిచ్చి గోవిందలు చెప్పినారు. అందరూ గుంపుగా తమకు వచ్చిన పైనల్ని పప్పు- ఉప్పు, కూరగాయల్ని, పండ్లనీ తీసుకొని సుగుణక్క అంగడికి పోయి “బదులుకు బదులు... ఇవన్నీ తీసుకొని గెనిసి గెడ్డలు, రేగుటు, మొక్కజొన్నలు ఇవ్వక్కా” అని అడిగినారు.

వారిని ఎగా దిగా చూసిన సుగుణక్క
“మీరు నేను చెప్పే పొడుపు కథ విప్పితే
మీరు అడిగినవన్నీ ఇస్తాను” అంటూ

“గద్వాల శంకరయ్య, గంతులేసి
దొంతిగ కూసుంటాడు” అని పొడుపు
విసిరింది. అందరూ తలలుగోక్కొంటూ
అటూ ఇటూ చూడసాగారు. ఎక్కడినుంచి
వచ్చిందో రామకృష్ణ కులకతా వచ్చింది.
వస్తూ వస్తూ సుగుణక్క పొడుపుకు
విడుపుగా పిలకా యలకు సమాధానానికి
ఉప్పు అంది స్తున్నట్లుగా “నాలుగు కాళ్ళ
నటంగి, తోక లేని

తొట్టంగి గంతేసి మీద కూర్చుంది”
అనడంతో అందరూ గట్టిగా “కప్ప” అని
అరచినారు. వాన ఆగి ఆగి కురుస్తోంది.
రామకృష్ణ, సాంగెన్నలతో పాటు ఆడ
పిలకాయలూ, మగ పిలకాయలూ నడుచు
కొంటూ వెళ్లి చెరువు గట్టు పైన
కూర్చున్నారు. ఆడ పిలకాయలు గబగబ
వెళ్లి చెరువుగట్టున వున్న రేగు చెట్టు కింద
రాలిన కాయల్ని పావడాల్లో పోసుకొచ్చారు.
మగ పిలకాయలు కానుగ ఆకుల్ని కోసి
బూరలుగా చేసి వూద సాగారు. సాంగెన్న
చిన్నగా కప్పలకు కట్టిన దారాలను
విప్పినాడు. కప్పలు అటూ ఇటూ
చూడకుండా గబగబా వానలో
తడుస్తూ కాలి లోతు కూడా లేని,

చెరువు నీటిలోకి పరుగులు తీసినాయి.
అందరూ చప్పట్లు కొట్టినారు. తెచ్చుకున్న
సంచుల్లోని ఆహారం పంచుకో సాగారు.
రామకృష్ణ, సాంగెన్నలు మధ్యలో కూర్చోగా
పిలకాయ లంతా వారి చుట్టూ గుండ్రంగా
కూర్చున్నారు. సాంగెన్న మొక్క జొన్న
పొత్తులు తింటూ “రామక్కా! సెనిక్కాయల
డబ్బుతో ఏమిచేస్తావు?” అని అడిగినాడు.

రామకృష్ణ ముసిముసిగా నవ్వుతూ
“అమెరికాలోని నా కొడుక్కి మగ బిడ్డ
పుట్టినాడురా, వాళ్ళు దీపావళికి ఇక్కడికి
వస్తా ఉండారు. నా మనవడికి ఈ డబ్బుల్లో
బంగారు చైను చేయిద్దామని వున్నాను”
అని చెప్పింది. సాంగెన్న తన పాచి పండ్లను
ఇకిలిస్తూ “అమెరికాలో పుట్టి పెరుగుతున్న

నీ మనవడికి ఇదొక లెక్కా రామక్కా”
అని వెటకారంగా అడిగినాడు
“ఒరేయ్ సాంగా, వాళ్లకు ఎంత ఉ
ంటే నాకేమిరా, నాకు పెట్టాలనిపిస్తా
వుంది. పెద్దావుండా, అయినా మీకు
తెలుసు నో తెలియదో అసలు కన్నా
వడ్డీ ముద్దు, కొడుకు కన్నా మనవడు
ముద్దు. పాల కన్నా పాల మీగడ మరీ
ముద్దు, మిద్దెకన్నా మిద్దె మీద మిద్దె
మరీ మరీ ముద్దు” అని చెప్పింది.
పిలకాయలంతా పడీ పడీ నవ్వుతూ
రామకృష్ణ నోటిలో కువైటు ఖర్చురాలు
దూర్చినారు. సాంగెన్న ఎగిరెగిరి
గంతులేసి నాడు. వాన జోరు
ఎక్కువైక్కు వయింది. చెరువులోకి నీళ్లు
కొంచెం కొంచెం వచ్చి
చేరుతున్నాయి. అందరూ కలిసి
నిలబడి చింధులేయ సాగారు. చెరువు
లోని కప్పలు వారిని విచిత్రంగా
చూస్తున్నాయి.

కుల, మతాంతర వివాహాలపై న్యాయస్థానాల తీర్పులు ఓ పరిశీలన!

మనదేశంలో, మర్యాదకు సంబంధించిన విషయం ఏదైనా చర్చకు వచ్చినపుడు 'అటు ఏడు తరాలూ, ఇటు ఏడు తరాలూ చూడాలి' అంటుంటారు పెద్దలు. అంటే అలవాట్లనూ, ఆచారాలనూ, సంప్రదాయాలనూ సమగ్రంగా వాకబు చేసి పొంతన కుదిరితేనే వారితో ఆశించిన సంబంధాలు నెరపాలని ఈ నానుడి సూచిస్తున్నది. అయితే ఈ చూడటం అనేది కులం, మతం దగ్గరే ఆగిపోవటం మన సమాజంలో పాతుకుపోయింది. అదే అసలు సమస్య.

కుటుంబ వారసత్వ ఆచారాలను కాపాడుకోవాలని పిల్లలకు పెద్దలు బోధిస్తుంటారు. కొందరయితే ఆజ్ఞాపిస్తారు కూడా. మన వ్యవస్థ కులాల పునాది మీద నిలబడినది కాబట్టి ఏ కులానికి ఆ కులస్తులు వారసత్వ నియమాలనూ, కట్టుబాట్లనూ కాపాడు

కునేందుకు ప్రయత్నిస్తుంటారు. కట్టు తప్పిన వాళ్ళని కుల ద్రోహులుగా భావించి వారిని మానసికముగానూ, శారీరకంగానూ హింసిస్తారు. భూస్వామ్య వ్యవస్థలో కుల కట్టుబాట్లు అధికంగా వుండేవి. స్వాతంత్ర్యానంతరం దేశంలో వ్యవస్థాపరంగానూ, వ్యక్తుల పరంగానూ అనేక మార్పులు చోటు చేసుకుంటున్నాయి.

కానీ మనువాదాన్ని తమ బుర్రల్లో నిక్షిప్తం చేసుకున్న పెద్దలు ఆధునికతనూ, మార్పును సమాజాన్నీ హర్షించలేరు. రాజ్యాంగం కన్నా, వారి నమ్మకమే గొప్పదిగా భావిస్తారు. ఈ క్రమంలో వారిని కన్నవారి నైనా, వారు కన్నవారైనయినా పచ్చి కిరాతకంగా హతమారుస్తారుగానీ, మనుషుల్లో సమానతను మాత్రం హర్షించరు, అంగీకరించరు. ఆధునిక శాస్త్రాలను తమ

సంపాదనకు వుపయోగించుకుంటారు తప్ప, మానవ, ఆర్థిక సంబంధాలలో వినియోగించేందుకు ఇచ్చగించరు.

దేశంలో కుల, మతాన్మాద హత్యలను రూపు మాపేందుకూ, అదుపు చేయడానికీ ప్రత్యేక చట్టాలు లేవు. న్యాయస్థానాలే కులాంతర, మతాంతర వివాహాలకు రక్షణ కల్పించే దిశగా కొన్ని నియమాలను ముందు కుతీసుకు వస్తున్నాయి. రాజ్యాంగం కల్పించిన 'జీవించే హక్కు'ను భగ్నం చేసే హక్కు కాలరాసే హక్కు ఎవరికీ లేదని తేల్చి చెబుతున్నాయి.

స్వతంత్రమైన, నిష్పక్షపాతమైన న్యాయ విధానము ప్రజాస్వామ్యానికి వెన్నెముక కనుక భాధితులకు న్యాయస్థానాలు, ప్రభుత్వాలు అండగా వుండాలని అనేకమార్లు సర్వోన్నత న్యాయస్థానం తేల్చి చెప్పింది.

కులాంతర వివాహాలు చేసుకున్నందుకు గాను హత్యలకు పాల్పడిన సంఘటనలో మాయకౌర్ వర్సెస్ స్టేట్. ఆఫ్ మహారాష్ట్ర కేసుకు సంబంధించి సర్వోన్నత న్యాయస్థానము ఐదుగురు దోషులకు జీవిత ఖైదు విధించింది. అందులో ఇద్దరు మహిళలు వుండటం విశేషం.

పరువు పేరిట కులాంతర వివాహాలు చేసుకున్న వారిపై బంధువులు దురహంకార హత్యలకు పాల్పడటాన్ని నిరోధించేందుకు గట్టి చర్యలు తీసుకోవాలని 2011లో ఆర్.లోధా, ఏ.కె. పట్నాయక్తో కూడిన ధర్మాసనం రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలకు వుత్తర్వులు జారీ చేసింది. ఈ విధమైన వుత్తర్వుల కోసం శక్తి వాహిని స్వచ్ఛంద సంస్థ పిటిషను దాఖలుచేసింది. ఈ విధంగానే మరో కేసు స్టేట్ ఆఫ్ ఉత్తర ప్రదేశ్ వర్సెస్ కృష్ణ మాస్టర్ మరియు ఇతరులులో దోషికి సర్వోన్నత న్యాయస్థానం మరణశిక్ష విధించింది. మరో ముగ్గురికి జీవిత ఖైదు విధించింది.

మరో ముఖ్యమైన కేసు లతాసింగ్ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ యూ.పీ. మరియు ఇతరుల కేసులో న్యాయమూర్తులు అశోక్ ననంద్ మరియు మార్కండేయ ఖడ్గులతో కూడిన ధర్మాసనం పరువు హత్యల పేరిట నవ వధూవరులను హతమార్చడం దారుణమని వ్యాఖ్యానించింది. కులాంతర వివాహాలు చేసుకున్నారంటూ వేధించడం, భయపెట్టడం, హింసించడం చట్ట విరుద్ధమనీ, అటువంటి దోషులకు నిక్కచ్చిగా శిక్షలు పడాల్సిందేననీ తేల్చి చెప్పింది. కులాంతర వివాహాలే కుల వ్యవస్థని నిర్మూలిస్తాయని అభిప్రాయపడింది. అప్పుడే రాజ్యాంగ నిర్మాతల కలలు నెరవేరతాయని తెలిపింది. కులాంతర, మతాంతర వివాహాలు చేసుకున్న దంపతులు వేరొకరి ప్రేరణతో వీడి పోకూడ దని భావించింది. ఆయా కులాల నుంచి, మతాల నుంచి వారిని వెలివేసేందుకు ఎవరికీ హక్కు లేదని శాసించింది.

అర్చుంగం సర్వాయి వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ తమిళనాడు కేసులో సర్వోన్నత న్యాయస్థానం

- భారత జాతిని కుల వ్యవస్థ ఏకీకృతం కానివ్వకుండా విడదీస్తుందనీ, అది ఎంత త్వరగా నాశనమైతే అంత మంచిదని ఆవేదనను వ్యక్తం చేసింది. అలాగే ఉత్తర భారతదేశంలో నిర్వహించే కాప్ పంచాయితీలు చట్ట విరుద్ధమైనవని ప్రకటించింది. జంటలను విడదీసే కార్యక్రమానికి కుల పెద్దలు పూనుకోవడం క్షమించరాని నేరమని గద్దించింది.

అలహాబాదు హైకోర్టు సుజిత్ కుమార్ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ వుత్తరప్రదేశ్ కేసులో కులాంతర, మతాంతర వివాహాలు చేసుకునే జంటలను పెళ్ళికి ముందు, పెళ్ళి జరుగుతున్నప్పుడు, పెళ్ళి తరువాత దాడులు చేయటం, హింసకు గురిచేయడం చట్ట విరుద్ధమని నొక్కి వక్కాణించింది.

కులాంతర, మతాంతర వివాహం చేసుకున్న దంపతులపై దాడులను వుక్కు పాదంతో అణచి వేయమని గీత సబర్వాల్ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ హరియాణ, జీవభాయ్ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ గుజరాత్ కేసులలో పోలీసు అధికారులకు విశేష అధికారాలను న్యాయస్థానం కట్టబెట్టింది.

రాజ్యాంగంలోని 21వ అధికరణం వ్యక్తులకు స్వేచ్ఛా, స్వాతంత్ర్యాలను ప్రసాదించింది. కానీ కులం, మతం పేరుతో స్వేచ్ఛను హరిస్తున్నారు. ఈ సంగతినే వివరిస్తూ అల్లీవర్ వర్సెస్ లూసియానా కేసులో వారికి నచ్చిన వారిని వివాహమాడే హక్కు అందరికీ వుందని సర్వోన్నత న్యాయస్థానం ప్రకటించింది.

కుమార్ గుప్తా అలియాస్ రాజు వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ యు.పి కేసులో మేజర్ల ఇష్టానుసార వివాహ కార్యక్రమంలో ఎవరైనా అక్రమంగా తల దూర్చడం, వివాదాలు రేపడం వంటివి రాజ్యాంగం ప్రసాదించిన వ్యక్తి స్వేచ్ఛ, స్వాతంత్ర్యాలను హరించడమే అవుతుందనీ, అది చట్టవిరుద్ధమనీ వెప్పింది.

జి. కృష్ణన్, సన్ ఆఫ్ గోవిందన్ వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా కేసులో జస్టిస్ మార్కండేయ ఖడ్గా అంటారూ “నేటికీ

తమది ఉన్నత కులమని భావించే కొందరు, షెడ్యూలు కులాల - జాతుల వారిని హీనంగా చూస్తున్నారు. షెడ్యూలు కులాల జాతుల యువకులు వున్నత కులాల అమ్మాయిలను వివాహమాడితే, ఆ యువకులను హత్య చేస్తున్నారు. దీనికి పరువు హత్య అని పేరు పెడుతున్నారు. ఇటువంటి దుశ్చర్యలను తక్షణమే నిలవ రించాలి”.

లక్ష్మీ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ రాజస్థాన్ కేసులో కాప్ పంచాయితీలకు ఏమాత్రం చట్ట బద్ధత లేదనీ, పాటికి వ్యక్తుల స్వేచ్ఛా స్వాతంత్ర్యాలను కట్టడి చేసి శాసనాలు జారీ చేసే అధికారాలు లేవనీ, వీరి చర్యలు రాజ్యాంగ విరుద్ధమయినందున వాటిని నిర్మూలించాలనీ కోర్టు సూచించింది.

మైలురాయి వంటి జగ్ మోహన్ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ వుత్తరప్రదేశ్ కేసులో జస్టిస్ ఐ డి పాలేకర్ - “కులాంతర, మతాంతర వివాహాలు మా ఇంటా, వంటా లేవు. మేము అంగీకరించం. మా మాట దాటి మీ ఇష్టం వచ్చిన వాళ్ళని చేసుకుంటే వూరుకోము. మిమ్మల్ని చంపేస్తాం. అలా హెచ్చరించటం రాజ్యాంగం కల్పించిన 14, 15, 21 అధికరణాలకు విఘాతము కలిగిస్తుంది. ఆయా కుటుంబాల వాళ్ళు చట్టాన్ని వాళ్ళ చేతుల్లోకి తీసుకోవడమూ, వాళ్ళు అనుకున్నదే చట్టం, న్యాయం అనుకోవడం క్షమించరాని నేరం. ధర్మాసనం అలాంటి వ్యక్తుల్ని క్షమించదు” అంటూ కోర్టు కన్నెర్ర చేసింది.

కులాంతర, మతాంతర వివాహాలవల్ల తమ కుటుంబ పరువు పోయిందని అనుకోవడము వలన హత్యలకు దారి తీస్తున్నదనీ, ఇక ఏమాత్రం వుపేక్షించకూడదనీ మాయాకౌర్ బలదేవ్ సింగ్ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ మహారాష్ట్ర కేసులో సర్వోన్నత న్యాయస్థానం అభిప్రాయపడింది. ఈ క్రమంలో జరిగే హత్యలు ‘రేరెస్ట్ ఆఫ్ రేరెస్ట్’ (అసాధారణంలో అసాధారణం) కేసుల పరిధిలోకి వస్తాయంటూ కింది కోర్టులో దోషికి విధించిన మరణ శిక్షను బలపరిచింది.

గోత్ర వైరుధ్యాలు కూడా చట్ట విరుద్ధ

మనీ, ఒకే గోత్రాల మధ్య వివాహాలు జరగవచ్చనీ, ఆ వివాహాలు చట్టబద్ధమైనవేనని 1946 లోనే మాధవరావు వర్సెస్ రాఘవేంద్రరావు కేసులో ప్రకటించి సర్వోన్నత న్యాయస్థానం పాత ఆలోచనలనూ, బూజు పట్టిన వ్యవహారాలకూ పాతరేసింది.

కులాంతర, మతాంతర వివాహితుల రక్షణకు ప్రత్యేకమైన చట్టాలు లేనందున, సంబంధిత నేరాలను ప్రస్తుతం భారతీయ శిక్షాస్మృతి లోని 299 నుంచి 304 మరియు 307 సెక్షన్ల పరిధిలో విచారిస్తున్నారు. ఈ సెక్షన్ల ప్రకారము దోషులకు జీవిత ఖైదు లేదా 10 సంవత్సరాల దాకా జైలు మరియు జరిమానాలను విధిస్తారు. అలాగే కులాంతర వివాహాలు చేసుకున్న జంటలను హతమార్చాలనే ఆలోచన, ఇతరుల సహాయం తీసుకోవడం అనేది 'కుట్ర' కాబట్టి అది సెక్షన్ 120ఏ, బీ పరిధిలోకి వస్తుంది. ఈ సెక్షన్లు ప్రకారం దోషులకు, కేసులోని ఇతర పరిణామాలను పరిగణలోకి తీసుకుని మరణ శిక్ష లేదా జీవిత ఖైదు లేదా రెండేళ్ల దాకా కఠిన కారాగర శిక్ష ఏమైనా విధించవచ్చు.

అలాగే "నేను కుల పెద్దను, మత పెద్దను నా పరిధిలో ఇలాంటివి నేను సహించను, అలా వివాహాలు చేసుకున్న వారిని హత

మార్చండి, మన కుల, మత పరువు నిల పెట్టండి" అని రెచ్చగొట్టేవారు భారతీయ శిక్షాస్మృతి లోని 107 నుండి 116 సెక్షన్ల పరిధిలో శిక్షార్హులు. కలసి దుర్మార్గం చేస్తారు కాబట్టి సెక్షన్లు 34 మరియు 35 పరిధి కూడా కలుస్తుంది. కులాంతర వివాహాలపై తీర్పులు చెప్పే కుల పెద్దల పంచాయతీ లేదా కాష్ పంచాయతీ పెద్దలందరూ ఈ సెక్షన్ల పరిధిలో శిక్షార్హులు. ఎవరైతే కులాంతర, మతాంతర వివాహాల దంపతులపై దాడి, తద్వారా వారి మరణానికి కారణం అవుతారో వారంతా శిక్షలు అనుభవించి తీరాల్సిందేనని అత్యున్నత న్యాయస్థానం భగవాన్ దాస్ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ ఢిల్లీ కేసులో దోషులపై ఆగ్రహం వ్యక్తం చేసింది. ఈ విధంగా ఇకపై కొనసాగటానికి వీలు లేదని, అభివృద్ధి పథంలో పయనించే దేశాన్ని, ఛాందసాలు విఘాత పరుస్తాయనీ, వాటిని రూపు మాపాలనీ 24 జనవరి 2011లో లా కమీషన్ "ది ప్రొహిబిషన్ ఆఫ్ ఆన్ లాఫుల్ అసెంబ్లీ (ఇంటర్ ఫియరెన్స్ విత్ ది ఫ్రీడం ఆఫ్ మాట్రిమోనియల్ అలయెన్స్) బిల్లు, 2011ని విడుదల చేసింది. ఈ బిల్లులో కాష్ పంచాయతీలను కూకటి వేళ్ళతో పెకలించాలన్నారు. ఈ కేసులలోని దోషు

లకు బెయిలు కూడా రాకుండా చేయాలన్నారు. ప్రత్యేక కోర్టులోగానీ, జిల్లా కోర్టుల స్థాయిలోగానీ ఈ కేసులను విచారించాలన్నారు. భారతీయ శిక్షాస్మృతి లోని ఇతర సెక్షన్లతో పాటు ఈ బిల్లు సూచించిన ప్రకారం మూడు సంవత్సరాల జైలు మరియు 30 వేల దాకా జరిమానా విధించాలని సూచించింది. కులాంతర వివాహ జంటలకు రక్షణ కల్పించలేక పోతున్నామని, రాజ్యాంగ హక్కులను పరిరక్షించలేక పోతున్నామని వున్నత న్యాయస్థానం 2018 మార్చిలోనూ మదన పడింది. జస్టిస్ దీపక్ మిశ్రా, జస్టిస్ డి. వై. చంద్రచూడ్ మరియు జస్టిస్ ఎ.ఎం. కన్వీల్కర్ తో కూడిన ధర్మాసనం ఏమన్నారంటే "మాకు కుల గోత్రాల గురించి సంబంధం లేదు. ఘాకల్లా ఇద్దరు మేజర్లు తమ ఇష్టానుసారం నచ్చిన వ్యక్తుల్ని వివాహం చేసుకునే హక్కు రాజ్యాంగం కల్పించింది. దాని అమలు బాధ్యత మాది" అన్నారు. అదే సమయంలో రాష్ట్రాలు, వారి పోలీసు వ్యవస్థ ఈ తరహా నేరాలను వుక్కు పాదంతో అణచివేయాలని, కులాంతర, మతాంతర వివాహాలు చేసుకున్న జంటలకు రక్షణ కల్పించాలని చెప్పింది. 'డి ఎస్ పి స్థాయిలోనే ఈ కేసులను విచారించాలని ఆదేశించింది. ఏది ఏమైనప్పటికీ వాస్తవాల లోనే మనుషులు బతకాలి. నమ్మకాలు, ఛాందసాలు ఎన్నటికీ రుజువులకు నిలబడవని తెలుసుకోవాలి. సైన్సునూ, చట్టాలనూ గౌరవించాలి. అదే సందర్భంలో వ్యక్తుల, సమాజ అభివృద్ధిని ఆటంకపరచే చట్టాలపట్ల అవగాహన కల్పిస్తూ, వాటిని తొలగింపజేసేందుకుగాను ప్రయత్నాలు చేయాలి. ఒకనాడు మనుషులు సృష్టించిన కులమతాలే నేడు తమ బిడ్డలనే హతమార్చే వున్నాదానికి పురికొల్పుతున్నాయి. నాడు మనం చేసిన ఈ తప్పును నేడు మనమే సరిదిద్దుకుని, ఎందరో మహానుభావులు చెప్పినట్టు వాటిని కూకటి వేళ్ళతో పెకలిద్దాం. కలసి రండి! నూతనశకానికి నాంది పలుకుదాం!

అమాయకత్వాన్ని కోల్పోతున్న ఆధునిక ప్రపంచపు ఆనవాలు

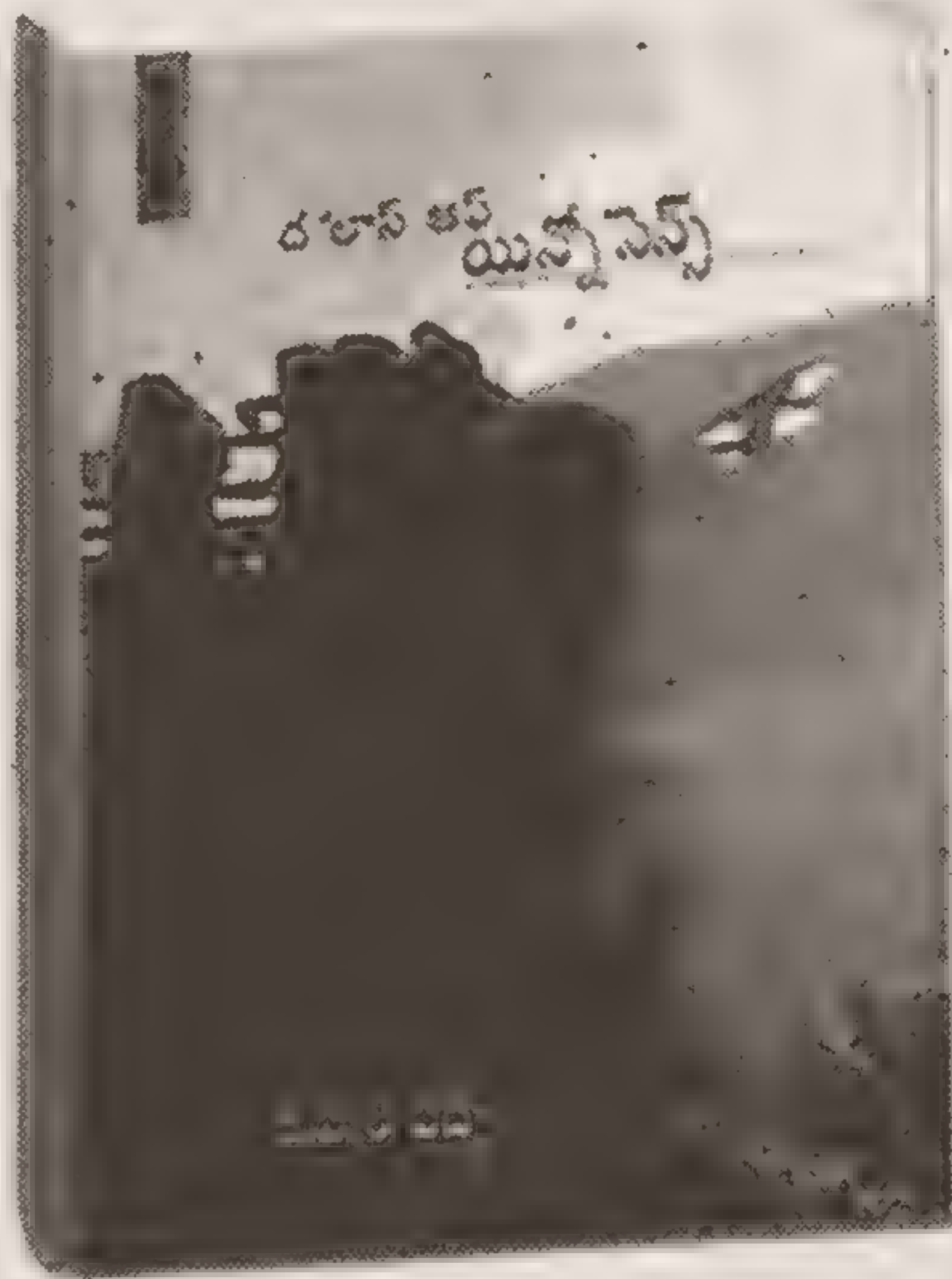
ద లాస్ ఆఫ్ ఇన్నోసెన్స్ - రచన కుప్పిలి పద్మ

తెలుగు సాహిత్యంలో తనదైన ప్రత్యేక ముద్రను ముద్రించుకున్న రచయిత్రి కుప్పిలి పద్మ.

స్త్రీవాద సాహిత్యాన్ని చెడుమాత్ర గానో లేక పురుషుల్ని తూర్పారబట్టే స్తోత్రంగానో కాకుండా, అంగీకారాత్మక భేదంగా తన కథలనూ, రచనలనూ మలిచిన రచయిత్రి ఆమె. వాదాల, భావజాలాల భారీ పదజాలాన్ని గుప్పించి భయపెట్టకుండా కొత్త తరానికి అసహ్యం కలిగించకుండా సున్నితమైన పదజాలంతో గాఢమైన భావజాలాన్ని అర్థమయ్యేలా అందించిన ట్రెండ్ సెట్టర్. ఓపన్ మార్కెట్ ఎకానమీ నేపథ్యంలో స్త్రీ - పురుషుల సంబంధాల్ని, ఆధునికోత్తర పోకడలమధ్య విచ్చిన్నమవుతోన్న/కొత్త అర్థాల్ని సంతరించుకుంటున్న మానవసంబంధాల సాబగుల్ని తన కథల్లో అందంగా చెక్కిన శిల్పి.

ఈ మధ్య విడుదలైన “ద లాస్ ఆఫ్ ఇన్నోసెన్స్” ఇందుకు మినహాయింపు కాదు.

‘ద లాస్ ఆఫ్ ఇన్నోసెన్స్’ పేరుకు తగ్గట్టుగానే అమాయకత్వాన్ని కోల్పోతున్న ఆధునిక జీవితాల సారాన్ని ఒడిసిపట్టుకున్న కథల సంకలనం. ప్రపంచీకరణ తరువాత, గత పాతికేళ్ళుగా భారతీయ సమాజం, అందునా తెలుగు నేల ఒక బలమైన మార్పుకి లోనయింది. అప్పటివరకూ కేవలం స్వల్ప మార్పులకి మాత్రమే లోనవుతూ వచ్చిన సమాజం, పెద్ద కుదుపుతో ఆధునికత నుంచీ వెలుగు జిలుగుల మార్కెట్టు ఎకానమీ లోకి వచ్చి వడింది. అది అన్ని సామాజిక అంశాలనూ స్పృశించింది. మానవ సంబంధాలలోని అన్ని పార్శ్వాలనూ ప్రభావితం చేసింది. తెలియని అమాయకత్వం నుంచీ, మారిపోయిన కాలపు ఎదుగుదల ఏ మార్పుకో తెలియని సందిగ్ధావస్థ మనుషుల్లో

కుప్పిలి పద్మ

నెలకొని ఉంది. ముఖ్యంగా స్త్రీ - పురుష సంబంధాలలో, స్త్రీకి - సమాజానికి మధ్య ఉన్న సంబంధాలలో ఈ సందిగ్ధత పాలు ఎక్కువయింది. నైతికతకీ - అంగీకారాత్మకతకీ మధ్య అంతరాలు తారుమారవుతున్నాయి. కొత్తతరం, కొత్త ఆలోచనలతో మేల్కొంటున్నది. సంప్రదాయాన్ని కాదనే సంప్రదాయాన్ని పాటిస్తూనే, భవిష్యత్తు ఏమిటనే ప్రశ్నలూ సందిస్తోంది. తమకంటూ కొన్ని విలువలు ఏర్పరుచుకుంటూనే, ఆ విలువల అర్థాల్ని శోధిస్తోంది. నిజానికి చాలా తెలివైన తరం ఇది. కానీ అంతే జరిలంగా జీవితం మారిపోయింది.

ద లాస్ ఆఫ్ ఇన్నోసెన్స్ బహుముఖ ప్రేమలకు వేదిక. ఆఫీసుల్లో, వ్యక్తిగత సమయాల్లో పుట్టే ప్రేమలు, అతకని ప్రేమలు, కలిసే ప్రేమలు, కన్వీనియంటుగా విడివడే ప్రేమల కథ. నమ్మకాలు కాకుండా అపనమ్మకాల పునాదులుగా కలిగిన కొత్త తరం షార్ట్ కమిట్మెంట్ ప్రేమ కథ. క్యాట్ రేస్ ఫ్లరుగుల్లో, దీర్ఘకాలిక కమిట్మెంట్

ఇవ్వలేని ప్రేమ కథ. ‘నా స్నేహితురాలి పేరు సుధీర’ కూడా శక్తివంతంగా ఎదగాలనుకునే ఒక వ్యక్తికి - వుపయోగకారిగా వుండాలనుకునే మరొక వ్యక్తికి మధ్య జరిగే స్నేహం కథ. దారులు వ్యతిరేకంగా అనిపించినా, మారుతున్న మన అభివృద్ధి నమూనాలో వున్న పరస్పర విభేదానికి ఇద్దరూ ప్రతినిధులుగా కనిపిస్తారు. ఏ వైపు ఎవరు వున్నారో, ఎవరు ఎంత కరెక్ట్, అర్థం కాని పరిస్థితిలో మనమున్నట్టే కథలోని పాత్రలూ కనిపిస్తాయి. ఒకరో ఇద్దరో దోషుల్ని బాధ్యుల్ని చేస్తూ ప్రాసెస్ ని మాత్రం అలాగే సాగించే మోడ్రన్ మ్యానేజ్మెంట్ క్రైసిస్ కి ఈ కథ ఓ ఉదాహరణ. ‘ఫ్రంట్ సీట్’ - ఇది సప్పెన్స్ థ్రిల్లర్ లాంటి ఫ్యామిలీ కథ. ‘తరాలు మారినా, విలువలు మారాయని అనిపించినా పితృస్వామ్య వ్యవస్థలో కూతురికీ - కోడలికీ తేడా మాత్రం అలాగే కొనసాగుతూ ఉందని చురుగ్గా చెప్పే కథ. మాతృత్వాన్ని గ్లామరైజ్ చేసి దాన్నొక గొప్ప విలువను ఆపాదించే లోకానికి ఒక రియాలిటీ చెక్

‘మదర్ హుడ్ ఏ రియాలిటీ చెక్’. సక్రాగేట్ మదర్ హుడ్ నేపథ్యంలో సమాజం, మీడియా చేసే సమర్ సాల్ట్ ఈ కథ.

రూల్స్ ని అతిక్రమించడం ప్రతి జనరేషన్లోనూ ఉంది. సంప్రదాయానికి వ్యతిరేకంగా ప్రవర్తించడం ప్రతి తరంలోనూ వుంది, వుంటుంది. ఒకప్పుడు అది ప్రగతి కోసం, స్వేచ్ఛ కోసం, కొత్త విలువలకోసం ఉండేది. ఇప్పటి ఆదర్శం కొంత అదే అయినా, విధ్వంసం పాళ్ళు ఎక్కువయ్యాయనే సజెషన్ ‘గాల్లో తేలినట్టుండే’ కథ మనకు పట్టిచూపుతుంది. ఇప్పటి తరంలోని పట్టని తనాన్నీ, పట్టించుకోని పంథానీ అదొక సరదా అనుకుంటూ సాగే ప్రమాదకర పోకడల్ని ఎత్తి చూపే కథ ఇది. ‘సహస్ర’ ఒక పర్సెక్యూటెడ్ కలాజికల్ కౌన్సిలింగ్ కేస్ స్టడీ. అందరు అమ్మాయిలూ ఐడెంటిఫై చేసుకోగలిగే ఘటనల సమాహారం. ఈ కాలం యువత ప్రవాహంలాంటి గుంపు మనస్తత్వంలో కొట్టుకుపోకుండా వ్యక్తిత్వాన్ని సంతరించుకోవడం ఎలాగో సున్నితంగా చెప్పే వ్యక్తిత్వ వికాస మంత్రం. ‘మాన్సి’ కథ, పెళ్ళి-పిల్లలు

లేనితనం గురించి మొదలై, ఇంకా జీవితాల్ని శాసించుకోలేకపోతున్న స్త్రీల జెనరలైజ్డ్ కథగా ముగుస్తుంది. ఎన్నో పాయింట్స్ చెప్పినా, పాయింట్ లెస్ కథగా అనిపించి నిరాశ పరుస్తుంది. బహుశా కథలోని నైరాశ్యం మనల్ని కమ్ముకుంటుంది. ‘బ్రేకప్ బౌకే’ సింపుల్ కథ. ప్రేమ పుట్టడం ఎంత ఫాస్ట్ బ్రేకప్ చెప్పడమూ అంతే స్పీడ్ గా జరిగిపోతున్న ఈ కాలంలో, దానికో బౌకే - దీనికో బౌకే అనుకునే ప్రాక్టికల్/మెటీరియలిస్టులున్న చోట, మానవీయ భావాలకు ఇంకా విలువనిచ్చే మనుషులూ ఉన్నారనే హెచ్చని కలిగించే కథ ఇది.

‘అతుల్య’ సాధారణమైన ప్రేమ కథ. ఒక అమ్మాయి - ఒక అబ్బాయి ప్రేమ కథ. మలుపు కూడా తల్లిదండ్రులు అభ్యంతర పెట్టడమే. కానీ నేపథ్యమే వేరు. ఈ నేపథ్యంలో సమకాలిక ట్రెండ్ ఉంది. ఆదర్శం ఉంది. పాత్రల్లో మెచ్చురీతి ఉంది. వ్యక్తిత్వాల్ని సంతరించుకున్న ప్రౌఢత్వం వుంది. అమెరికన్ సుప్రీం కోర్టు గే/లెస్బియన్

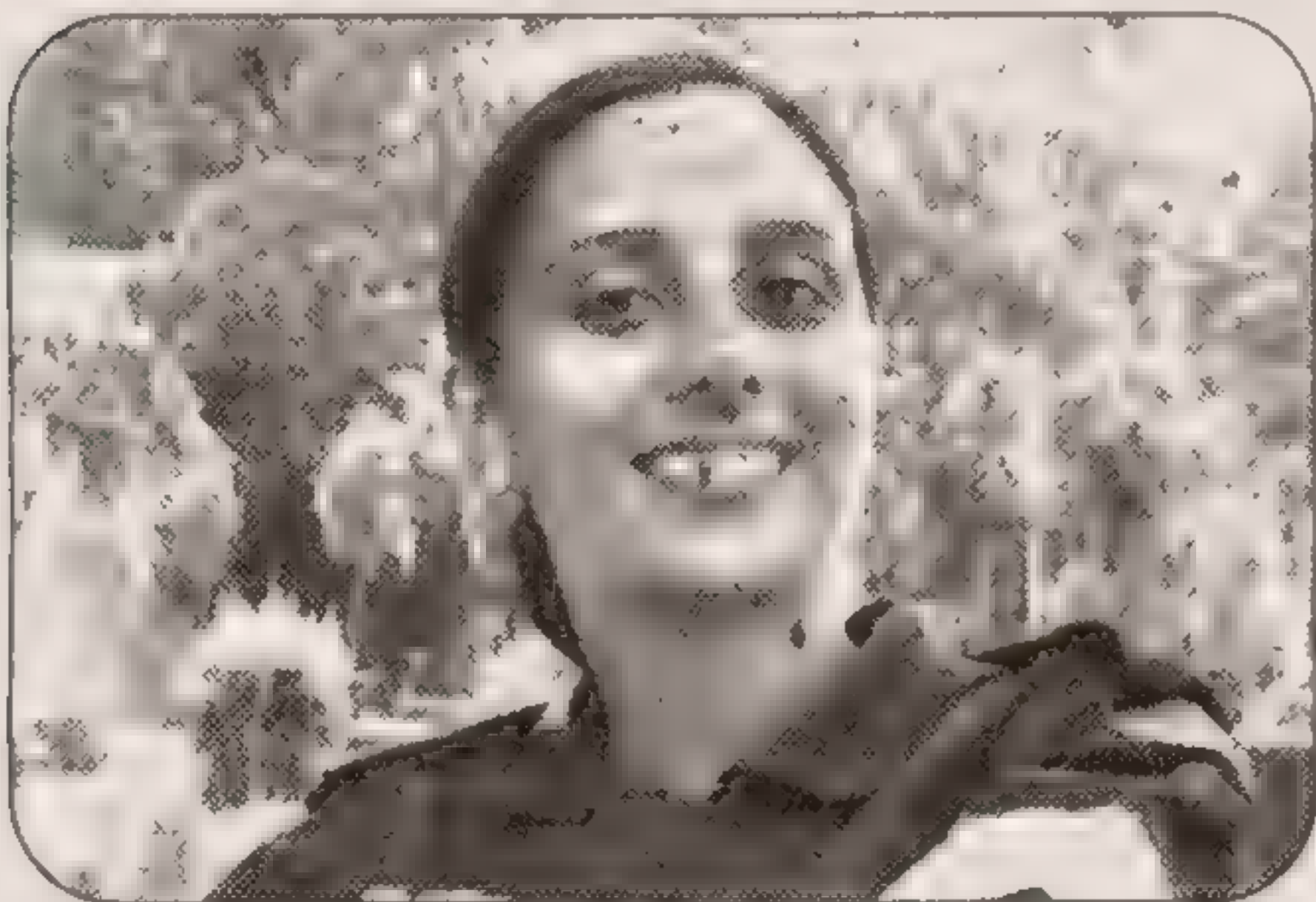
పెళ్ళిళ్ళని చట్టబద్ధం చేసిన నేపథ్యంలో, అదే హక్కుల గురించి- సమాజంలో అలాంటి సంబంధాల కాంప్లిక్టుకి సంబంధించి ‘మౌన’ కథ రావడం చాలా సందర్భోచితం. స్త్రీ-పురుష ప్రేమంత సహజంగా స్త్రీల మధ్య ప్రేమని చిత్రించడంలో, సమస్య తీవ్రతని హృద్యంగా ఎత్తి చూపడంలో రచయిత్రి సఫలమయ్యారనే చెప్పాలి. మౌన పాత్ర చలాకితనం, విమలలోని బిడియం. కమలిని లోని ఆర్థత బాగున్నాయి.

అన్ని కథలూ సంకలన శీర్షికలాగే ఈ తరంలోని లాస్ ఆఫ్ ఇన్నోసెన్స్ ని గురించి చెప్పేవే. మనకు కొంత తెలిసిన, ఇంకా తెలియని లోకాల్ని, మనుషుల్ని, సమస్యల్ని, సమాధానాల్ని పరిచయం చేసే కథలే అన్నీ. కథల ద్వారా సమాజాన్ని, సమాజంలో జరుగుతున్న మార్పుల్ని, పోకడల్ని అందంగా అర్థం చేసుకోవడానికి, ఆర్థతగా సహానుభూతి తెలపడానికి ఈ కథలన్నీ ఉపయోగపడతాయని ఖచ్చితంగా చెప్పగలిగే సంకలనం ఇది.

స్ఫూర్తిదాతలు

ఆమె ... అగ్ని బరాట!

- చైతన్య మానవి - అమరావతి బ్యూరో

ఇరవై ఎనిమిదేళ్ల వయస్సులో ఎయిర్ ఫోర్స్ అధారిటీ ఆఫ్ ఇండియాలో అగ్నిమాపక దళాధికారిగా ఎంపికయిన రెమ్య శ్రీకాంతన్ తొలుత సామాన్య ఉద్యోగినే. అగ్నిమాపకశాఖను ఆసక్తిగా ఎంచుకున్న రెమ్య పట్టుబట్టి ఉన్నత స్థాయికి ఎదిగారు. ఆమె ప్రస్తుతం చెన్నై విమానాశ్రయంలో పనిచేస్తున్నది. ఈ పనిలో దక్షిణ భారతదేశంలోనే ఆమె తొలి మహిళ కాగా, దేశంలో మూడో మహిళ.

అగ్నిమాపకశాఖ ఉద్యోగినిగా బాధ్యతలు నిర్వర్తించటం ఓ సవాలే. ఏదయినా, అనుకోని సంఘటన, ప్రమాదం జరిగినప్పుడు క్షణాల్లో స్పందించి నిర్ణయాలు తీసుకోవటమూ, పనిలోకి ఉరకటమూ చేయాల్సి వుంటుంది. ప్రజా రక్షణకు ప్రాధాన్యత ఇవ్వాలి. ఈ పనిలోకి దిగదలచినవారు శారీరకంగానూ, మానసికంగానూ దృఢంగా వుండాలి.

కేరళకు చెందిన రెమ్య ఓ చిన్నపాటి ఉద్యోగం చేసుకుంటూనే, అగ్నిమాపక రంగంలో మంచి అవకాశాలు వున్నాయని తెలిసి దరఖాస్తు చేసుకున్నారు. రాత పరీక్ష, ముఖాముఖిలోనూ ఉత్తీర్ణత సాధించిన తర్వాత ఢిల్లీలో నాలుగు నెలలపాటు కఠోర శిక్షణ తీసుకున్నారు. రెమ్యకు చైతన్య మానవి మాస పత్రిక యాజమాన్యమూ, సిబ్బంది తరపున అభినందనలు!

శబరిమల - స్త్రీల ప్రవేశం - సర్వోన్నత న్యాయస్థానం

చారిత్రక నేపథ్యం

2019 నవంబరు 14న సర్వోన్నత న్యాయస్థానం వెలువరించాల్సి తీర్పు కోసం దేశమంతా ఉత్కంఠంగా ఎదురు చూసింది. మహిళలకు రాజ్యాంగం కల్పించిన సమాన హక్కులను కాపాడుతూ ఇచ్చిన 2018 తీర్పుకు కట్టుబడి ఉంటుందా లేక సంప్రదాయాలను గౌరవించాలంటూ ఆనాటి తీర్పును మార్చి రాస్తుందా? అనేదే ఆనాటి ఉత్కంఠ. రెండు వాదనలూ బలంగా వున్నాయి. సమానహక్కుల కోసం మహిళా వుద్యమకారులు పోరాడుతుండగా, సంప్రదాయాలను గౌరవించాలంటూ సంప్రదాయ వాదులూ రోడ్దెక్కిారు.

ఒక్క తులసీ దళంతో తనను కొలవగల రుక్మిణి అంటే నారాయణుడికి గౌరవమని భక్తుల నమ్మకం. పార్వతికి తన దేహంలోని సగ భాగాన్నిచ్చాడంటారు పరమశివుడు. జగదాంబ జగజ్జనినిగా పేరుమోసింది.

మాతృమూర్తిగా మహిళల నుంచి నీరాజనాలు అందుకుంటున్నది కూడా. అటువంటి శివ కేశవులకు అయ్యప్ప జన్మించాడని నమ్మకం ప్రబలంగా వుంది. అలాంటి అయ్యప్ప గుడిలోకి స్త్రీల ప్రవేశం మాత్రం అభ్యంతర కరం అంటే ఆశ్చర్యమే మరి!

ఈ పరిస్థితులకు దారితీసిన నేపథ్యాన్ని ఓసారి గుర్తు చేసుకుందాం.

1991లో కేరళ ఉన్నత న్యాయస్థానాధిపతులు స్త్రీల ప్రవేశాన్ని నిషేధించక ముందు శబరిమల గుడికి మహిళలు అప్పుడప్పుడూ వెళ్తుండేవారు. పిల్లలకి అక్కడ అన్నప్రాసనలు చేసేవారు. 1940 మే 13న ట్రావెన్కోర్ మహారాణి ఆ గుడిని దర్శించిందనేందుకు ఆధారాలు వున్నాయి.

1986లో నదీమణులు సుధాచరణ్, అను, వడివుక్కరసి కలిసి ఓ సినిమా కోసం శబరిమల అయ్యప్పస్వామి మెట్లమీద

నర్తించారట. అందుకుగాను వారికీ, దర్శకుడికీ రూ. 1,000 జరిమానా విధించారు. అనుమతించినందుకుగాను దేవస్థానానికీ రూ. 7,500 జరిమానా వడింది. ఒకప్పటి కర్ణాటక మంత్రి జయమాల కూడా తన 27వ ఏట శబరిమల వెళ్లి అయ్యప్ప విగ్రహాన్ని తాకి వచ్చారట. ఇవన్నీ ఎందుకు గుర్తు చేసుకుంటున్నామంటే ఆ రోజుల్లో అవేవీ నిరసనకు దారితీయలేదు మరి.

1991లో కేరళ ఉన్నత న్యాయస్థానం 10 నుంచి 50 ఏళ్ళ వయసు లోపల ఉన్న మహిళలు ఆలయ ప్రవేశం చేయకూడదని తీర్పు ఇచ్చింది. ఆ తరువాత నుంచే మహిళల ప్రవేశంపై నిషేధం అమలవుతోంది. అయితే నిషేధిత 10-50 వయసు మధ్య ఉన్న మహిళలను కూడా ఆలయ ప్రవేశానికి అనుమతించాలని యంగ్ ఉమెన్

లాయర్స్ అసోసియేషన్ 2006లో సర్వోన్నత న్యాయస్థానాన్ని ఆశ్రయించింది. ఈ అంశాన్ని రెండేళ్ల తరువాత ముగ్గురు సభ్యుల ధర్మాసనానికి సర్వోన్నత న్యాయస్థానం అప్పగించింది. రాజ్యాంగ హక్కును వుల్లంఘిస్తూ మహిళలకు అయ్యప్ప గుడిలోకి ప్రవేశం కల్పించక పోవడాన్ని 2016 జనవరిలో అయ్యప్ప గుడి యాజమాన్యాన్ని న్యాయస్థానం వ్రశ్చించింది. 2016 ఏప్రిల్లో తాము మత సంప్రదాయాలను గౌరవించకుండా ప్రజలను ఆపలేమని అప్పటి యూడీఎఫ్ ప్రభుత్వం న్యాయస్థానానికి విన్నమించు కుంది. మహిళలను గుడిలోకి అనుమతించ దానికి తమ కెటువంటి అభ్యంతరమూ లేదని 2016 నవంబరులో కేరళ ప్రభుత్వం తెలిపింది. 2017లో సర్వోన్నత న్యాయస్థానం ఈ కేసును రాజ్యాంగ ధర్మాసనానికి పంపించింది. 2018 సెప్టెంబరులో అయ్యప్ప గుడిలోకి మహిళల ప్రవేశంపై నిషేధాన్ని అయిదుగురు నభ్యుల ధర్మాసనం తొలగించింది. 2019 ఫిబ్రవరిలో తన తీర్పును సర్వోన్నత న్యాయస్థానం పునఃపరిశీలించాలన్న అప్పీళ్లపై తీర్పును రిజర్వు చేసుకుంది. 2019 నవంబరు 14న అందరి

ఉత్కంఠతనూ నీరు గార్చింది. సర్వోన్నత న్యాయస్థానం ఈ కేసుకు మరికొన్ని అంశాలను కూడా చేరుస్తూ, ఏడుగురు సభ్యులు గల ధర్మాసనానికి బదిలీ చేసింది. ఇలా ఎన్ని మలుపులో !!

భగవంతుడు సర్వాంతర్యామి కాడా !

‘ఇందుగలడందు లేదను సందేహము వలదు చక్రి ఎందెందు వెదికిన అందందే గలడు సర్వోపగతుండు’ అని భక్తులు భావిస్తారు. అందువలన సర్వేశ్వరుడి దర్శనానికి ఆంక్షలెందుకని పామరులకు అనిపించక మానదు. ఏ ఆలయమైనా పరిశుభ్రతకు ప్రాధాన్యత ఇవ్వవచ్చు. పర్యావరణాన్ని కాపాడేందుకు చర్యలు తీసుకోవచ్చు. కానీ పశువులకు కూడా లేని ఆంక్షలు మనుషులకు ఎందుకుండాలి? శత్రువుల తప్పులు కూడా

కాచే విశ్వేశ్వరుడు తమను వేడుకోమని వెళ్లిన మనుషులనూ, అందులోనూ మహిళలను శపిస్తాడా? నమ్మశక్యంగా లేదుకదా! ఆమాటే అంటున్నారు ఉడుపి పెజావర్ మఠం అధిపతి విశ్వేశ తీర్థస్వామి - “మహిళలు ఏ గుడిలోనైనా ప్రవేశించ కూడదని ఏ శాస్త్రంలోనూ లేదు. అన్ని గుడులకీ మహిళలు వెళ్ళవచ్చు. నిజానికి ఇదివరకు దళితులకు సంప్రదాయం పేరుతో ఆలయ ప్రవేశం వుండేది కాదు. ఇప్పుడు వెళ్ళగలుగు తున్నారు కదా. దళితుల విషయంలో సంప్రదాయాలు పక్కకు పెట్టారు! అందుకని ఈ విషయంలో నేను తటస్థంగా వుండ దలుచుకున్నాను.”

శ్రీశైల మఠానికి చెందిన డాక్టర్ చిన్న సిద్ధరామ చండితారాధ్య స్వామి - “పురుషులూ మహిళలూ సమానమే. ఇద్దరి మధ్య వివక్ష ఉండకూడదు. కొన్ని దేవాలయాలలో రకరకాల ఆంక్షలు వుంటున్నాయి. వాటన్నిటిని మారుతున్న కాలంతో పాటు మార్చాలి. మహిళలను ఆలయంలోకి ప్రవేశించనీయడం మంచిదే” అంటారు.

మిగతా ఆలయాలు పాటించే సంప్రదాయాలకు భిన్నంగా శబరిమలలో వర్ణ, కుల, మత వివక్ష లేదు. ఆహార పానీయనియమాలు మాత్రం వున్నాయి. ఆ నియమాలని పాటించగల మహిళలకు కూడా వయోబేధం లేకుండా ఆలయ ప్రవేశం కల్పించవచ్చు కదా! ఇంతగా ఎందుకు తర్జన భర్జనలు పడుతున్నారు?

ఇక్కడ వివాదం రాజ్యాంగం కల్పించిన హక్కులను కాపాడమా? లేక మతాది పత్యానికి ప్రజలను వదిలేయడమా? అన్నదే ప్రధానమైన అంశం. మతానికి గనక అధికారాన్ని ఇస్తే రాజ్యాంగం కల్పించిన హక్కులు కాల చక్రంలో కలిసిపోతాయన్నది మన అనుభవం. ఏ మతమైనా - మహిళల పట్ల ఉదారంగా వ్యవహరించడం మనం ఎరగం. అందులో మినహాయింపులేం లేవు. కొన్ని విషయాలలో కొన్ని కొన్ని మతాలు వ్యవహరించే తీరు వేరుగా ఉండవచ్చు. కానీ మతాలే గనక మానవత్వంతో నిండి ఉంటే, మతాలను నమ్మేవారు అధికంగా ఉన్న ఈ భూమిమీద మహిళలపై దాష్టీకాలు ఎందుకు పెరుగుతున్నాయి? ఆలోచించాలి! కాబట్టి మహిళలు రాజ్యాంగం కల్పించిన హక్కులను వదులుకోవడం వలన లాభపడరు.

సంప్రదాయాలు ఎప్పుడూ ఒకేలాగ వున్నాయా? ఉంటాయా?

ఏ ప్రాంతంలోనూ, ఏ మతంలోనూ సంప్రదాయాలు ఒకేలాగ లేవు. ఉండవు కూడా. దేశ కాల పరిస్థితులకు అనుగుణంగా, అంటే ఆర్థిక, సామాజిక రాజకీయాల కనుగుణంగా మారు తుంటాయి. ఒకనాటి తప్పు - ఇప్పుడు ఒప్పు కావచ్చు. బహు భార్యత్వం, బహు భర్తృత్వం, బాల్య వివాహాలు, విధవా వివాహాలు, సతీ సహగమ నాలు, చదువులు, ఉద్యోగాలు ఒకటేమిటి, దేనిలోన యినా వందేళ్ల కిందటి ఆచారాలు ఇప్పుడు లేవు. కానీ ఆ మార్పులను ఒప్పుకోవడానికి మార్పువలన నష్టపోయేవారు అంగీకరించ దానికి సిద్ధంగా లేరు. అయితే మార్పులు జరగకపోతే నష్టపోయే వారు ఆదమరచి వుండకూడదు. ఆలా ఉంటే మళ్ళీ వెనక్కు మళ్ళీ ప్రమాదం పొంచి ఉంటుంది. అవి మహిళలు ధరించే వస్త్రాలకు సంబంధించిన

విషయమే అయినా, మహిళలు సమాజంలో తిరగడానికి పెట్టే నిబంధనలే అయినా ... మరేవైనా, ఏ సంప్రదాయమైనా మనలను ముందుకు నడిపించాలి. కట్టు అయినా, బట్టు అయినా, తిండి అయినా, చదువైనా మన జ్ఞానాన్ని పెంచాలి. మానవుల మర్యాదను పెంచాలి. ఉన్నతులుగా తీర్చిదిద్దగలగాలి. ఈ మధ్య సూడో సైన్స్ ను శాస్త్రీయ అవగాహనగా చిత్రించి సంప్రదాయాలను కొత్త రూపంలో మహిళలపై రుద్దే మరో ప్రయత్నం జరుగుతున్నది. నుదుటిపై బొట్టు నరాలను చైతన్య పరుస్తుందని ప్రచారం చేస్తున్నారు. మరి బొట్టు పెట్టుకోని దేశాల వాసులు మనకన్నా ఎందుకు ముందున్నారో ఈ శాస్త్రజ్ఞులు చెప్పరు! అలాంటి ఉ దాహరణలు కోకొల్లలు. తస్మాత్ జాగ్రత్త !! ప్రభుత్వాల నుంచి మనం ఏమాశించాలి?

రాజ్యాంగాన్ని ఉల్లంఘించే పాలకులను మనం దూరంగా వుంచాలి. రాజ్యాంగం పౌరులకు కల్పించిన హక్కులు ఎట్టి పరిస్థితులలోనూ మంట కలిసి పోకూడదు. ఓటు వేయగానే మన బాధ్యత తీరిపోదు. మొదలవుతుంది. మనం ఎన్నుకున్న ప్రభుత్వాలు మనకు ఇచ్చిన మాట నిలబెట్టు కుంటున్నాయా లేదా అని సదా గమనిం

చాలి. శబరిమల విషయంలోకూడా మనం ఆవిధంగానే మెలగాలి. స్త్రీలు విచక్షణ లేని వారుకాదు. సమాజం పట్ల బాధ్యత తెలిసినవారే. ఏ రాజకీయ లబ్ధి కోసం దేవుడిని వివాదాలలోకి లాగుతున్నారో గమనించాలి.

మహిళలను తల్లులుగా చూడడం అలవడితే సమాజం ఏంతో పురోగ మిస్తుంది. సమాజంలోని సగభాగం తమ గుండెలను గుప్పిట్లో పెట్టుకుని బతకాల్సినంత కాలమూ సమాజం అడుగులుకుంటి గానే పడుతుంటాయి. పురుష పుంగవు లందరూ పరాయి స్త్రీలను తల్లులుగా చూస్తే శబరిమల సమస్య ఒక సమస్యగా కనిపించదు. మనలోని బలహీనతలను భగవంతుడికి కూడా అంటగట్టే మానవ నైజం తీరు ఇకనైనా మారాలి!

ఒక వైపు అఖిలాండ బ్రహ్మాండాలను శాసించగల శక్తిమంతుడంటూనే, ఇటువంటి చిన్న చిన్న విషయాలకు కూడా దేవుడు పట్టు పడతాడనీ, కోపగించుకుంటాడనీ అను కోవడం ఎంతటి వెఱ్ఱితనమో !

ప్రభుత్వాలను రాజ్యాంగం ప్రకారం పాలించనిద్దాం. రాజ్యాంగం మనకు కల్పించిన హక్కులను కాపాడుకుందాం. అవసర మయిన హక్కులకోసం పోరాటాలు చేద్దాం.

అమ్మ భాష

అమ్మ భాష ఇకపై
గోడపై బొమ్మ భాష

చెట్టు కాయడానికే తప్ప
తినడానికి కాదు అన్నట్టు
పలుకులోనే తెలుగు

అ ఆ ఇ ఈ ఇక కలుగులో
'అమ్మ'లోని కమ్మదనం
మమ్మీలోనే చూడాలట
అక్కాచెల్లీ, అన్నాతమ్మీ
అనుబంధాలు ఇకపై
బ్రదర్ సిస్టర్ సంబంధాలట

తెలుగునాట పుట్టినా
ఆంగ్లంలోనే ఏడ్వాలట
పరాయిని తరిమిన నేలపై
తెలుగు యిక పరాయిదేనట

మేధావి కావాలంటే
ఇంగ్లీషే చదవాలంట
చదివి చదివి మేధావై
దేశం వీడి పోవాలట

ఆహా! ఏమి దేశభక్తి!
ఎంత గొప్ప స్వదేశీ!!

మహిళలపై హింసను నిలవబెట్టాలి!

నవంబరు 25 నుంచి డిసెంబరు 10 వరకూ ఐదూ ఆధ్వర్యంలో మహిళలపై హింస వ్యతిరేక దినం

మహిళలపై నానాటికీ పెరుగుతోన్న హింసనూ, వివక్షనూ రూపుమాపేందుకు ఐక్యరాజ్యసమితి కృషి చేస్తోంది. దానిలో భాగంగానే ఏటా నవంబరు 25న మహిళలపై హింస వ్యతిరేక దినాన్ని నిర్వహించాలని 1979లో నిర్ణయించింది. మహిళా ఉద్యమ కార్యకర్తలు 1981 నుంచీ నవంబరు 25న హింస వ్యతిరేక దినాన్ని జరుపుకుంటున్నారు. 1960లో డామినికన్ రిపబ్లిక్కు చెందిన అక్కచెల్లెళ్లయిన ముగ్గురు ఉద్యమకారులను అప్పటి పాలకుడయిన రఫెల్ తృజిల్లో చంపించాడు. ఆనాటి నుంచీ వారి గుర్తుగా అంతర్జాతీయ మహిళలపై హింస వ్యతిరేక దినాన్ని జరుపుకుంటున్నాము. అంతర్జాతీయ దినానికి సంబంధించి మహిళా ఉద్యమ సంఘాల నిర్ణయాన్ని గౌరవిస్తూ 1993 డిసెంబరు 20 ఐక్యరాజ్యసమితి సాధారణ సభలో తీర్మానాన్ని (48/104) ప్రవేశపెట్టింది. ఈ తీర్మానాన్ని అంతిమంగా 2000 ఫిబ్రవరి 7న ఐక్యరాజ్యసమితి సాధారణ సభ (54/134) అంగీకరించింది. నవంబరు 25న అంతర్జాతీయ మహిళా హింస వ్యతిరేక దినాన్ని నిర్వహించాలని అన్ని దేశాల ప్రభుత్వాలకూ, అంతర్జాతీయ సంఘాలకూ, స్వచ్ఛంద సంస్థలకూ సమితి పిలుపునిచ్చింది.

2008లో బాలికలపై, మహిళలపై జరుగుతోన్న దాడులకు వ్యతిరేకంగా అనేక అవగాహనా కార్యక్రమాలు ప్రపంచ వ్యాప్తంగా జరిగాయి.

2017లో బాలికలపై, మహిళలపై జరుగుతోన్న అన్ని రకాల హింసలనూ అంత

మొందించే దిశగా 'స్పాట్లైట్ ఇనీషియేటివ్' పేరిట అవగాహన కార్యక్రమాలను యూరోపియన్ యూనియన్, ఐక్యరాజ్యసమితి సంయుక్తంగా నిర్వహించాయి. దీనికితోడు 2030 వరకూ నిర్వహించాల్సిన కార్యక్రమాలకు కూడా ఈ సంస్థలు రూపకల్పన చేశాయి.

గత కొన్నేళ్లుగా 'మీ టూ' పేరిట ప్రముఖులు మహిళలపై సాగిస్తోన్న ఆగడాలను వెలికితీసి ఎండగట్టే పని ప్రపంచవ్యాప్తంగా సాగుతోంది. ఆరెంజ్ వరల్డ్ పేరుతో లింగ అసమానత్వం, అత్యాచారాలకు వ్యతిరేకంగా 16 రోజుల కార్యక్రమానికి ఐక్యరాజ్యసమితి

పిలుపునిచ్చింది. దీనిలో భాగంగానే 2019 నవంబరు 25 (మహిళా హింస వ్యతిరేక దినం) నుంచి డిసెంబరు 10 (మానవ హక్కుల దినం) వరకూ వివిధ కార్యక్రమాలను చేపట్టాలని సమితి పిలుపునిచ్చింది. ప్రత్యేక దినం ఎందుకు!

బాలికలు, మహిళలు నిరంతరం శారీరకంగానూ, మానసికంగానూ వేధింపులకు గురవుతున్నారు. ఇంటా, బయటా ఎక్కడా స్త్రీలకు కనీస రక్షణ లేని దుస్థితి కొనసాగుతోంది. బాల్య వివాహాలు, బలవంతపు వివాహాలు, లైంగిక వేధింపులు, అక్రమ రవాణా, అవయవాల కోత, హత్యాచారాలు

ఇలా చెప్పుకుంటూ పోతే అంతా పొంతూ లేని హింసకు బాలికలూ, మహిళలూ గురవుతున్నారు.

ప్రతి ముగ్గురిలో ఒకరు తమ జీవిత కాలంలో ఏదో ఒకరకమయిన హింసకు గురవుతున్నారు. కేవలం 52 శాతం మంది మహిళలకు మాత్రమే తమకు ఇష్టమయిన భాగస్వామిని ఎంచుకునే స్వేచ్ఛ ఉంటోంది. మానవ అక్రమ రవాణాలో 71 శాతం మంది మహిళలూ, బాలికలే కావటం గమనార్హం. వారిలో ప్రతి నలుగురిలో ముగ్గురు లైంగిక పీడనకు గురవుతున్నారు. ప్రసవసమయం లోనూ, క్యాన్సరుబారిన పడి మరణించే

మహిళల సంఖ్య ఏటా పెరుగుతోంది.

మన దేశానికి సంబంధించి మహిళలపై ముఖ్యంగా పిల్లలపై సాగుతోన్న దాడులకు అంతే వుండటం లేదు. మహిళలపై జరుగుతోన్న దాడులలో 27 శాతం భర్త, అతని కుటుంబ సభ్యుల నుంచే జరుగుతున్నాయి. దీంతో మహిళలకు బయటే కాకుండా ఇంట కూడా కనీస రక్షణ లేకుండా పోతోంది. కులం పేరుతో, మతం పేరుతో, భక్తి, ముక్తి పేరిట మహిళలు వంచనకు గురవుతున్నారు. ప్రేమించలేదంటూ యువతులపై నిరంతరం యాసిడ్ దాడులు నిత్యకృత్యంగా సాగు తున్నాయి. కులాంతర

వివాహాలు చేసుకున్న యువతులను తల్లిదండ్రులో, సోదరులో కర్కశంగా కడతేరుస్తున్నారు. మతం పేరిట సాగించే మారణహోమాల్లో మహిళలే అత్యధికంగా బాధితులవుతున్నారు. ముఖ్యంగా మైనారిటీ మతాలకు చెందిన మహిళలు సామూహికంగానూ, బహిరంగంగానూ హత్యాచారాలకు గురవుతున్నారు. దేశంలో ఎక్కడా సమాన పనికి సమాన వేతనం అమలు జరుగుతున్న దాఖలలే లేవు. అసంఘటిత రంగంలో, ప్రధానంగా అత్యధికులు పనిచేసే వ్యవసాయ రంగంలో ప్రసవ, మాతృత్వపు సెలవుల జాడే లేదు. ఇక రాజకీయాల విషయానికొస్తే మహిళల్లో 99 శాతం మందికి కేవలం ఓటు వేసే హక్కు మాత్రమే వుంది. ప్రజా ప్రతినిధులుగా పోటీ చేసే వాతావరణం రిజర్వేషన్లు వుంటే తప్ప సాధారణంగా ఏ ప్రాంతంలోనూ, ఏ స్థాయిలోనూ లేదు. పాలనా విధానాల రూపకల్పనలో మహిళలకు తావు లేదు. నిర్ణయాత్మక విభాగాలలో కనీస భాగస్వామ్యం కరువే.

మహిళలపై సాగుతోన్న హింస విషయంలో దేశంలో ఆంధ్రప్రదేశ్ ఆరో స్థానంలో వుంది. ఇక్కడ ప్రతి ఒకటిన్నర నిమిషానికి ఒక అఘాయిత్యం మహిళలపై జరుగుతోంది.

మహిళలపై సాగుతోన్న హింసను నిలవరించాలంటే అందరూ ఐక్యంగా గళం విప్పటమే మార్గం.

ఇటువంటి తరుణంలో సమాన హక్కుల కోసం, సమాన వేతనాల కోసం, ఉపాధి కోసం, మాతృత్వపు సెలవుల కోసం, హత్యా చారాల అంతం కోసం, మహిళలపై హింస లేని సమాజం కోసం నవంబరు 25 నుంచి డిసెంబరు 10 వరకూ ఐదవ ఆధ్వర్యంలో పలు కార్యక్రమాలు జరగ నున్నాయి.

ఐదవ కృషి :

మహిళలపై సాగుతోన్న హింసకు వ్యతిరేకంగా ఐదవ పట్టిన నాటినుంచే విశేష కృషిని సాగిస్తున్నది. ఏటా నవంబరు 25న అనేక అవగాహన కార్యక్రమాలను నిర్వహిస్తున్నది. సంఘ సంస్కర్త కందుకూరి వీరేశలింగం జయంతి, వర్ధంతి సందర్భంగా సాంఘిక దురాచాలకు వ్యతిరేకంగా వివిధ కార్యక్రమాలను నిర్వహిస్తున్నది.

9 ఆగస్టు 2019న క్విట్ ఇండియా దినోత్సవం మొదలుకొని గురజాడ 158వ జయంతి 21 సెప్టెంబరు 2019 వరకూ రాష్ట్రంలోని అనేక విద్యాలయాల్లో వ్యాసరచన, వుపన్యాస పోటీలను ఐదవ నిర్వహించింది. మంచి స్పర్శ, చెడు స్పర్శకు సంబంధించి అవగాహనా శిబిరాలను నిర్వహించింది. బహిరంగ చర్చా వేదికలను నిర్వహించింది.

ఈ ఏడాది కూడా నవంబరు 25 మొదలు డిసెంబరు 10 వరకూ ప్రధానంగా విద్యా సంస్థలు వేదికగా అనేక కార్యక్రమాల నిర్వహణకు రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా రూపకల్పన చేసింది.

అతి సర్వత్ర వర్జయేత్

ఆ ఇంట అంతా పడుగు వాతావరణం. సుతోషాలమయం. పెళ్లి జరుగుతోంది. అంబరమంటిన అనురాగాల నడుమ, ఆనందం అర్థవం కాగా, వధూవరులు దంపతులయ్యారు. ఈ సంబరాల నడుమ మరొక యువ జంట మన్మథ బాణాలు సంధించుకున్నారు. చూపులతో పలకరించు కున్నారు. ఒకరిపైమరొకరు ఇష్టాన్ని పెంచు కున్నారు. ఆపై పరిచయాలూ చేసుకున్నారు.

“నా పేరు సుమ. నా కొక చెల్లి వుంది. మానాన్న కుటుంబాన్ని పట్టించుకోడు. మా అమ్మే చిన్న టిఫిన్ సెంటరు నడుపుతోంది. నన్ను వీజీ, మా చెల్లిని డిగ్రీ వరకూ చదివించించి. ఇదీ మాకుటుంబం” చెప్పింది సుమ.

“నా పేరు శరత్. నాకూ చెల్లెలుంది. తను డిగ్రీ చదువుతోంది. మానాన్న మీ నాన్న లాగే డిటో. అమ్మ ఓ ఇంటిలో వంట పనికి చేరి, మా ఇంటిని నెట్టుకొస్తోంది. నేను పదో తరగతి చదివాను. బట్టల షాపులో పని చేస్తున్నాను. నేనూ, అమ్మా పని చేస్తూ, చెల్లిని

చదివించి, మంచి సంబంధం చేద్దామను కుంటున్నాము” శరత్ చెప్పాడు.

వారి స్నేహాన్ని ఇరువైపుల పెద్దలూ అంగీకరించారు. పెళ్లి చేయాలని నిర్ణయించారు. అప్పటి నుంచి ఇద్దరూ సెల్ ఫోన్లలో రోజూ సరదాగా మాట్లాడుకుంటున్నారు. చాటింగు సరేసరి. అడపాదడప సినిమాలకూ ఫోనున్నారు. నగరంలో రెస్టారెంట్ లన్నీ వారిని చూసేశాయి.

శరత్ మొదట్లో ఆమెతో చాలాసేపు మాట్లాడేవాడు. పగలూ రాత్రి కూడా అదే తంతు. కానీ రాను రానూ పలకరింపులు తగ్గిపోయాయి. అదీ రాత్రి పూట మాత్రం “సుమ్మా తిన్నావా! బాగున్నావా! అని అడిగి సరిపెడుతున్నాడు. నిద్ర వస్తున్నదంటూ ఫోను పెట్టేస్తున్నాడు. అతన్ని ఇటీవలే యాజమాన్యం మరొక దుకాణానికి మార్చింది. అక్కడ అధిక పని వత్తిడి. కనీసంగా పది గంటల సమయం నిలబడే ఉండాలి. దీంతో బాగా అలిసిపోతున్నాడు. అందువలనే సుమతో ఎక్కువసేపు

మాట్లాడలేకపోతున్నాడు.

అయితే ఇదేమీ తెలియని సున్నిత మనస్కురాలయిన సుమలో అనుమానాలు పొడచూపాయి. శరత్ తనను కావాలనే పట్టించుకోవడం లేదన్న నిర్ణయానికి వచ్చింది. శరత్ కు తను నచ్చడం లేదన్న భావనకు లోనయిందామె. అసలు పెళ్లి జరుగుతుందో లేదోనన్న అనుమానం ఆమెను వేధిస్తోంది. ఆమె తల్లి కూడా కట్నం కోసం పెళ్లి వద్దంటా రేమోనని భయపడు తోంది. ఈ నేపథ్యంలోనే పెళ్లి చేసుకుందా మని శరత్ ను సుమ అడిగింది. అయితే చెల్లి పెళ్లి తరువాతే తమ పెళ్లి గురించి ఆలోచిద్దామని తెగేసి చెప్పాడు శరత్. దాంతో సుమలో మొగ్గతొడిగి వున్న అనుమానాలు మరింత బలపడ్డాయి. శరత్ ను తిట్టింది. తాను ఆత్మహత్య చేసుకుంటానంటూ ఫోనులోనే బెదిరించింది. శరత్ భయపడి తల్లికి చెప్పాడు. తల్లితో కలిసి తాను ఇంటికి వస్తున్నానని తిరిగి ఫోను చేసి చెప్పాడు శరత్. అయినా ఉక్రోశం తగ్గని సుమ, వాళ్లు రాకముందే బయటకు వెళ్లిపోయింది. దీంతో చేసేదేమీ లేక సుమ తల్లితో మాట్లాడి వచ్చేశారు.

నాలుగు రోజుల తరువాత శరత్ ఇంటికి వెళ్లింది సుమ. ఆ సమయంలో ఫ్రెండ్స్ తో సరదాగా కంప్యూటర్ గేమ్ ఆడుకుంటున్న శరత్ ను చూసి, కోపం పట్టలేక ఎడాపెడా చంపలు వాయించింది. వెంటనే ఇంటికెళ్లి ఆత్మ హత్యాయత్నం చేసింది. ఆ సమయంలో సుమ తల్లి ఇంటిలోనే ఉంది కాబట్టి వెంటనే ఆసుపత్రికి తీసుకు వెళ్లి కూతురు ప్రాణం దక్కించుకుంది.

ఈ సంఘటనతో బెంబేలెత్తిపోయి సుమతో మాట్లాడటం మానేశాడు శరత్. మూడు నెలల తరువాత ఒకనాడు వుదయం నుంచీ సాయంత్రం వరకూ శరత్ పని చేసే దుకాణం ముందు సుమ జోరువానలో నిలబడింది. దుకాణం యజమాని ఆమెను

చూసి మందలించి, ఇంటికి పంపాడు. అయితే తనను అందరూ చూసినా, శరత్ మాత్రం బయటకు రాలేదని ఆవేశపడి పోయిన సుమ ఇంటికి వెళ్లి మళ్ళీ ఆత్మహత్య కు విఫలయత్నం చేసింది. అనంతరం వుద్యోగం కూడా మానేసిందామె. ఈ నేపథ్యంలో ఎవరో ఇచ్చిన సలహా మేరకు, సుమను తీసుకుని ఐదా అదాలత్ కు వచ్చింది ఆమె తల్లి. అసలు ఊపిరి ఉందా లేదా అన్నట్టున్న సుమను చూసి ఐదా పెద్దలు తెల్లబోయారు. చాలా రోజులుగా ఆమె తిండి మానేసిందని చెప్పింది తల్లి. ఎప్పుడూ ఏదో ఆలోచిస్తూ ఉంటుందని వాపోయారామె.

“నాకు శరత్ అంటే పిచ్చి ప్రేమ. తన కోసం నా ప్రాణాలైనా ఇచ్చేస్తాను. శరత్ లేని జీవితం నాకు అక్కర్లేదు” ఐదా పెద్దలతో చెప్పింది సుమ.

“అమ్మా, నా బిడ్డ చాల మంచిది. చక్కగా చదువుకుని ఉద్యోగం సంపాదించుకుంది. తను చనిపోతే నేనెలా బతకాలి? అమ్మాయి ఎప్పుడో అఘాయిత్యానికి పాల్పడుతుందోనన్న భయం తో బతుకుతున్నాను.” ఇది సుమ తల్లి ఆవేదన. జీవితం విలువ గురించీ, జీవన విలువల గురించీ ఐదా పెద్దలు సుమతో మాట్లాడారు. తనకోసం కాకపోయినా తల్లి కోసం బతకాల్సిన అవసరాన్ని ఆమెకు

వివరించారు. పెద్దల మాటలు విన్న సుమ, ఇక ఆత్మహత్యాయత్నం చేయబోనని హామీ ఇవ్వటంతో తల్లి ఊపిరి పీల్చుకుంది. శరత్ తోనూ, అతని తల్లితోనూ మాట్లాడి న్యాయం చేసేందుకు ప్రయత్నిస్తామని పెద్దలు వారికి హామీ ఇచ్చారు. ముందు అనారోగ్యం నుంచి బయటపడేందుకు మంచి ఆహారం తీసుకోవాలని చెప్పి సుమనూ, ఆమె తల్లినీ పంపించారు.

ఐదా అదాలత్ లేఖను అడుకున్న శరత్, అతని తల్లి మరుసటి శుక్రవారంనాడు కార్యాలయానికి వచ్చారు. ముందుగా శరత్ తల్లి మాట్లాడుతూ, సుమ వైఖరి కారణంగా

తన కొడుకు బలవుతాడేమోనని ఆందోళన వ్యక్తం చేశారు. “తెల్లారి లేచిన దగ్గర నుంచీ నుమ చావు మాటలు తప్ప మరొకటి మాట్లాడదు. సుమ అంటే ఇష్టమున్నందునే పెళ్లికి ఒప్పుకున్నామని చెప్పారు. తాము కట్టుకానుకలు ఆశించటం లేదని తెలిపారు. తమ జీవితాలు ప్రశాంతంగా ఉండాలంటే ముందు సుమ తన వైఖరిని మార్చుకోవాల్సి వుంటుందని పేర్కొన్నారు. తమకయితే మారుతుందని నమ్మకం లేదని ఆందోళన వ్యక్తం చేశారు. అయితే పెద్దలు దానితో ఏకీభవించలేదు. తమ కార్యాలయంలోనే మానసిక వైద్యుడితో కౌన్సెలింగు చేయిస్తామనీ,

ఆమె పూర్తిగా మారిందని నమ్మకం కుదిరాకే పెళ్లి గురించి ఆలోచిద్దామనీ చెప్పారు ఐదా పెద్దలు.

“సుమా! అతి ఏదైనా అనర్థదాయకమే! నీపై నీకు అదుపులేకపోవడం అందరినీ భయ పెడుతోంది. పనిపాటలు చేసుకునే వాళ్లు సమయాన్ని వృధా చేసుకోరు. నీ ప్రేమలో నిజాయితీ వున్నమాట నిజమే. అదే నిజాయితీ శరత్ కు కూడా వుంది. కాని నీ అతిప్రవర్తన, ఆవేశం, నువ్వు ఎప్పుడు ఎలా వుంటావో తెలియకపోవడం అతనిలో మానసిక సంఘర్షణకు కారణమవుతుంది. నీ మనస్తత్వమే అందరికీ ఉండాలంటే ఎలా?

తీపి అయినా మితిమీరితే వెగటే కదా! ముందు శుభ్రంగా తిను. బలంగా తయారయ్యి ఉద్యోగంలో చేరు. మా కౌన్సెలింగ్ కు హాజరవుతూ, మేము చెప్పినట్లుగా ఉండు. నీ ప్రవర్తన మారిందన్న నమ్మకం మాకు కలిగితే మేమే నీ పెళ్లి చేస్తాము. అలాగే శరత్ కు కూడా కౌన్సెలింగ్ చేయిస్తాము. ఎప్పుడూ ఏడుస్తూ కూర్చోంటే సమస్య పరిష్కారం కాదు. కాస్త పరిచయంలోనే ప్రేమను పెంచుకొని శరత్ దక్కకపోతే చచ్చిపోతానని చెప్తున్నావు బాగానే వుంది, నిన్ను కని, ఇంతకాలమూ పెంచి పెద్ద చేసి, నీకొక జీవితాన్ని ఇచ్చిన నీ తల్లికి నువ్విచ్చే కానుక నీ చావేనా! మాపై నమ్మకం ఉంచు. ఒక్క నెల మేము చెప్పినట్లు విను”. వివరించారు ఐదా పెద్దలు. శరత్ తో పెళ్లి చేస్తానంటే తప్పకుండా వింటానని సుమ మాటిచ్చింది.

తర్వాత శరత్ తోనూ పెద్దలు మాట్లాడారు. “ఆమె ప్రవర్తన మారి మామూలుగా ఉండేలా చేయడం మనందరి బాధ్యత. ఏదో ఆవేశం, నీతో పెళ్లి అవడేమో నని భయం, ఏవేవో సందేహాలు ఆమె విపరీత ప్రవర్తనకు కారణం. ఆత్మహత్య చేసుకోవాలనే ఆలోచన కూడా ఈ అభద్రతా భావం నుంచే వస్తుంది. ఒక ప్రాణాన్ని పోకుండా కాపాడటం

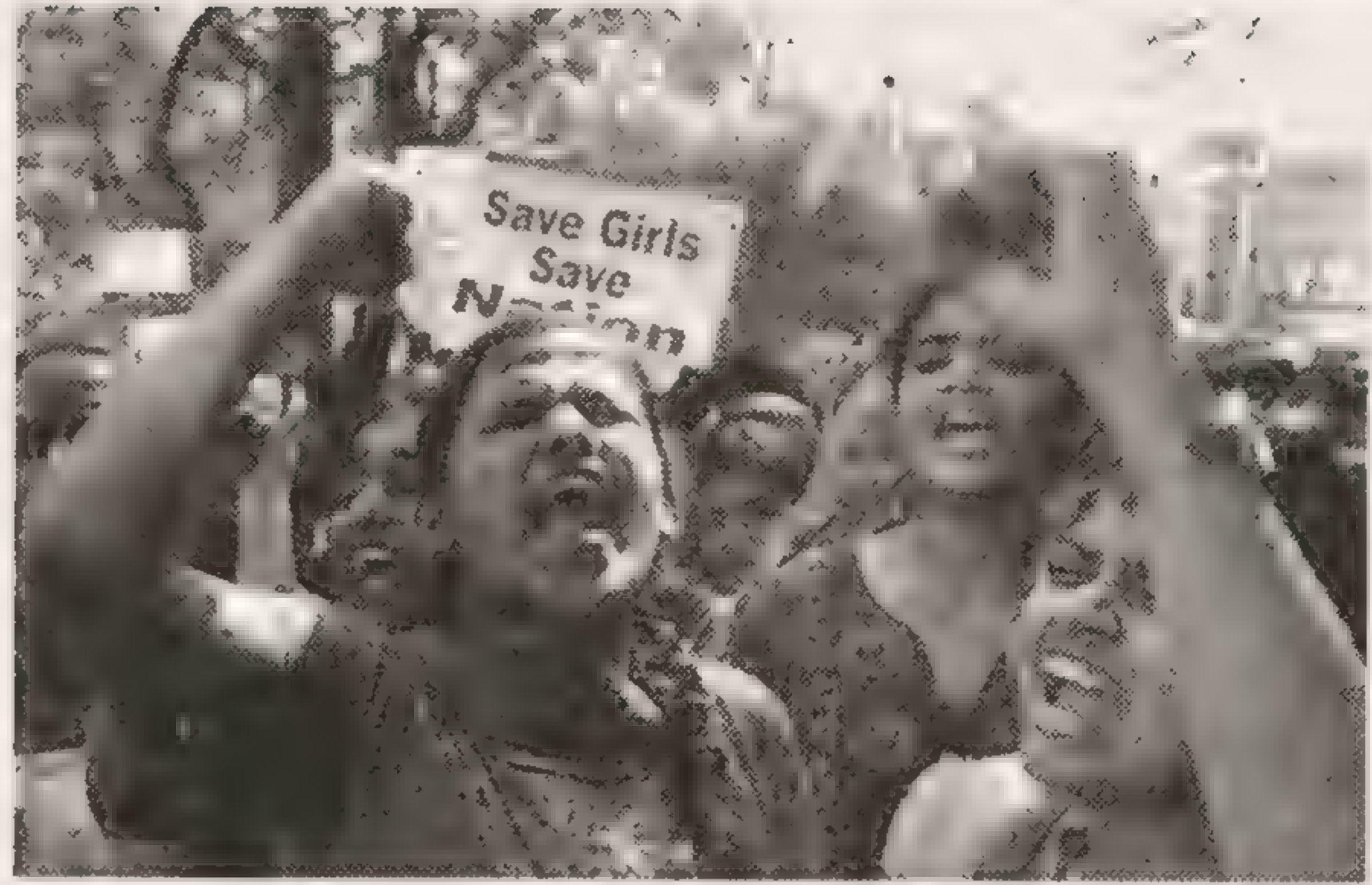
మానవతా ధర్మం. అన్ని విషయాలూ కుదుట పడేసేందుకు ప్రయత్నిద్దాం. పెళ్లి గురించి తర్వాత ఆలోచిద్దాం” చెప్పారు పెద్దలు. రోజూ కనీసం ఒక్క ఐదు నిమిషాలయినా సుమతో ఒక స్నేహితు రాలిలాగా మాట్లాడు తూ వుండమని శరత్ కు చెప్పారు. పెద్దల సూచనలకు అందరూ అంగీకరించారు. అమ్మాయి, అబ్బాయి తల్లులిద్దరూ ధైర్యంగా ఊపిరి పీల్చుకున్నారు.

ఎలాగైనా సుమను మామూలు మనిషిని చేసి వారి పెళ్లి చెయ్యాలని ఐదా పెద్దలు నిర్ణయించుకున్నారు.

క్షమించుక్కా !

వేద భూమి
పుణ్య భూమి
పవిత్ర భూమి
స్త్రీలను పూజించు దేశం
సంస్కారానికి పుట్టినిల్లయిన దేశం
శాంతికి నిలయం ఈ దేశం
ప్రపంచానికే ఆదర్శం 'భారతదేశం'

భారతీయులందరూ
నా సహోదరులంటూ
ఒక్కొక్కరూ ప్రతి ఒక్కరూ
బడిలో ప్రతిజ్ఞ చేస్తోన్న దేశం

ఈ పుణ్యభూమిలో
పుట్టానని ఎంతగా పొంగిపోయావో!
డాక్టర్ కావడానికి ఎన్ని కలలు కన్నావో
కలల సాకారానికి
ఎన్ని నిద్రలేని రాత్రులను అనుభవించావో
బంగారు భవిష్యత్తుకు
ఎన్ని ప్రణాళికలను రచించుకున్నావో

గాంధీజీ కలలు కన్న స్వరాజ్యం
అర్ధరాత్రి స్త్రీ ఒంటరిగా తిరగగలగిన
నాడే నిజమైన ప్రజారాజ్యం
ఇంకా ఎన్నేళ్లు గతించాలో
నిజమైన స్వరాజ్యం సిద్ధించడానికి

జనారణ్యంలో తప్పిపోయిన
లేడిపిల్లలా నీవు నాగరిక మృగాలకు చిక్కి
ఆపద సమయంలో మెదడు మొద్దుబారి
ఎవరికి మొరపెట్టుకోవాలో తెలియక
దిక్కుతోచని పక్షివై అల్లాడితివా
నీ ఆక్రందనలు అరణ్యరోదనయ్యాయా?

పసిగుడ్డునూ, మూడు కాళ్ల ముసలమ్మనూ
పాడి మీద శవాన్నీ
కామంతో చూసే కామాంధులున్నారే
సుకుమార కుసుమాన్ని
ఒక్కొక్క రేకునూ తుంచుతుంటే
ఏ పాపమూ ఎరుగని
దేహం నిలువునా కాలుపోతుంటే...

ఆ మంటలు ... ఆ అరుపులు
ఊరకే పోకూడదమ్మా!
ఊరూరా దావానంలా వ్యాపించాలి
ప్రతి మనస్సునూ దహించాలి.....

ఎనోదాన్ని కాను!

- వైష్ణవితీ

సినిమా ప్రారంభానికి ముందు నినాదంలా
నేనొక హత్యకు గురయిన జాతీయగీతాన్ని

పిచ్చిగా నచ్చావంటూ
పచ్చిగా మాట్లాడే నాలుకలు తెగ్గోసి
నఖశిఖ పర్యంతం
కామవాంఛ ప్రేరేపితాలతో
మదమెక్కిన మృగాలను
జీవశాస్త్రం పేరు చెప్పి
ప్రయోగశాలలో గొంతు నిండా
యాసిడ్ పోసి పరిశీలించాలిప్పుడు
అప్పుడు కదా మరణించిన
నిర్భయ - అభయతెందరి రోదనలో
వాడి చెవినిండా రణభేరి నాదమై వినిపించేది

ఆడతనం అణకువంటూ
నీతులు నేర్చే తల్లుల్లారా!
క్రీనీడల సమాజంలో బతుకుబీడవాలంటే
ఓర్పూ - అణకువలే కాదమ్మా
మానప్రాణ సంరక్షణకు ..
వీలైతే కత్తిసాము నేర్చి
ఇంటింటికో లక్ష్మీబాయిని
రూపుదిద్దండి!

చాకలి ఆయిలమ్మ లెక్క
చీదపురుగుల మట్టుబెట్టే
వడిసెల మాదిరి పెంచండి
విల్లు చేతబట్టే వీరమ్మలకు
జన్మనివ్వాలని కోరుకోండి

నిర్భయంగా భరతమాత గుండెకు
స్వేచ్ఛా వాయువును నింపుతూ
జాతీయగీతం పాడుకుందామప్పుడు ఇంటింటా...
ఆడపిల్ల కలలు నిర్భయంగా
వీధివీధిలో పాడుకుందామప్పుడు
ఎనోదాన్ని కాను నేను
నాదాన్ని! స్త్రీ మోదాన్ని! నిర్భయ నినాదాన్ని!
నేనంటూ..

కపెర్నాం అరబిక్ సినిమా.

అందమయినది.....అది ఏదయినా సరే, దాన్ని అపురూపంగా చూసుకుంటాం. అందుగా లేని దానివైపు కన్నెత్తి చూడం. కనీసం జ్ఞాపకం చేసుకునేందుకు కూడా ఇష్టపడం.

మరి బాల్యం అనుభవాలనయితే???

బాల్యం అపురూపమయినదనీ, తాను బాల్యం దగ్గరే ఆగిపోయాననీ చాలామంది చెబుతుంటారు.

అయితే అది వికారమయిన బాల్యం అయితే? ఎవరయినా ఎందుకు గుర్తు పెట్టుకుంటారు?

“నా సర్వస్వం నీకిస్తా! నా బాల్యం నాకు ఇవ్వు!” అంటాడో కవి. జైన్ ని ఈ విషయం మీదే పలుకరిస్తే .... “నా సర్వస్వాన్నీ తీసుకుపో, నా బాల్యాన్నీ తీసుకుపో” అంటాడేమో!

ఈ మధ్య చూసిన కొరియా సినిమా ‘పారాసైట్’ ఎంత కలచివేసిందో, దానికి పది రెట్లు అదనంగా అరబిక్ సినిమా కాపెర్నాం సినిమా కలవరపెట్టింది.

లెబనాన్ దేశ దయనీయ స్థితిగతులను

ఈ కపెర్నాం సినిమా పట్టి చూపుతుంది. లెబనాన్ ఎదుర్కొంటున్న దారుణమయిన దుస్థితి మనదేశానికి పట్టనందుకు ఎవరికో కృతగ్నతలు చెబుతాం. ఇక ముందూ అలాంటి పరిస్థితులు మనకు రాకూడదని మనసారా కోరుకుంటాం. అంటే లెబనాన్ ను చుట్టుముట్టిన దుస్థితి అంత దారుణమన్న మాట.

లెబనాన్ లేదా లెబనీస్ రిపబ్లిక్ దేశం మధ్య ఆసియాలో బాగా నలిగిపోయిన దేశం. సిరియా, పాలస్తీనా దేశాల మాదిరే యుద్ధాలతో, అంతర యుద్ధాలతో అతలాకుతలమయిన దేశం. ఈ దేశానిదికి ఏడు వేల ఏళ్ల చరిత్ర వుంది. ఒకానొకప్పుడు ధనిక దేశం. సాంస్కృతిక పరంగా దేదీప్యమానంగా వెలుగొందిన దేశం. కానీ ఇప్పుడు అతలాకుతలమై సొంత ప్రభుత్వాన్ని కూడా ఏర్పాటు చేసుకోలేక సతమతమవుతోన్న దేశం. ఆర్థికంగా నిలదొక్కుకునేందుకు కష్టపడుతోన్న దేశం. ఉత్తరాన సిరియా, దక్షిణాన ఇశ్రాయేలు దేశాల సరిహద్దులున్న దేశం. పాలస్తీనాకు మద్దతుగా నిలిచిందన్న నెపంతో

ఇశ్రాయేలు కోపానికి గురయిన దేశం. పాలస్తీనాతో సమానంగా ఇశ్రాయేలు చేతిలో నలిగిపోయిన దేశం. 2019 లోనూ అక్కడి పరిస్థితులు ఇదే తీరున కొనసాగుతున్నాయి. కొన్నేళ్లు ఇశ్రాయేలు ఆక్రమణలో, ఇంకొన్నేళ్లు జర్మనీ, ఫ్రెంచ్ దురాక్రమణలో ఈ దేశంపై ఆధిపత్య దాడి కొనసాగుతూనే వుంది. ఇప్పుడు సిరియా నుంచి 10 లక్షల మందికి పైగా శరణార్థులనూ, పాలస్తీనా నుంచి వచ్చే శరణార్థులనూ లెబనాన్ భరిస్తూనే వుంది.

పనులు దొరకని దుస్థితి మధ్య 12 ఏళ్ల బాలుడు జైన్ జీవితం... అతని కుటుంబం - ఇదే కపెర్నాం సినిమా.

జైన్ కు చెల్లి సహర్ అంటే ఎంతో ఇష్టం. సహర్ ను పెళ్లి చేసుకుంటానని జైన్ పనిచేసే కొట్టు యజమాని అతని ఇంటికి వస్తాడు. అతనితో సహర్ పెళ్లి జరిపించవద్దని జైన్ తన తల్లితో చెబుతాడు. అయినా అతని తల్లిదండ్రులు వినకుండా సహర్ ను కొట్టు యజమానికి అప్పగించేందుకు బయలుదేరగా జైన్ అడ్డుకుంటాడు. కానీ అతని శక్తి చాలదు. తండ్రి తన లూనా మీద సహర్ ను

ఎక్కించుకుని కొట్టు యజమానికి అప్పగించేందుకు వెళ్తాడు. అది తట్టుకోలేక జైన్ ఇంట్లో నుంచి పారిపోతాడు.

ఇంటి నుంచి బయటికొచ్చిన జైన్ హత్యా నేరంపై కారాగారంలో పడతాడు. జైన్ ఎందుకు? ఎవరిని? హత్య చేశాడు? కోర్టు దగ్గర 20 ఏళ్ల ఇథియోపియన్ అమ్మాయి ఏడుస్తూ జైన్ ను పిలుస్తుంటుంది. ఆమెకీ జైన్ కూ సంబంధం ఏమిటి? ఇంట్లో నుంచి పారిపోయిన జైన్ ఎలా బతికాడు? ఎక్కడ బతికాడు? జైన్ తన తల్లిదండ్రులను కోర్టుకు లాగి వారిని శిక్షించమంటూ చేసే అభ్యర్థకు కారణం ఏమిటి? జైన్ చెల్లెలు సహార్ ఏమయింది? ఈ విషయాలన్నీ తెలుసుకోవాలంటే కపెర్నాం సినిమా చూడాల్సిందే.

సినిమా అంతా వాస్తవికంగా నడుస్తుంది.

తన చెల్లెలు పెద్దదయితే ఆ అమ్మాయి కోసం జైన్ పడే తవన అంతా ఇంతా కాదు. ఈ సంఘటనలన్నీ మన గుండెలను పిందేస్తాయి. బ్యాంకోలే అనే బాలుడిని కాపాడేందుకు జైన్ పడిన తపన ప్రతివారిలోనూ కంట తడి పెట్టిస్తుంది.

2018లో వచ్చిన ఈ సినిమాను కేన్స్ ఫిల్మ్ ఫెస్టివల్ లో ప్రదర్శించిన సదర్భంగా ప్రేక్షకులంతా పావుగంట సేపు నిలబడి చప్పట్లతో తమ భావోద్వేగాన్ని వ్యక్తం చేయటమే ఈ సినిమా ప్రత్యేకతకు అద్దం పడుతోంది.

ఆస్కార్ పోటీలకు ఇతర భాషా చిత్రాల విభాగానికి ఈ సినిమా ఎంపిక అయింది.

2018లో విడుదల సినిమాలలో తొమ్మిదో ఉత్తమ చిత్రంగా దీనిని ది న్యూ యార్క్ టైమ్స్ పత్రిక గుర్తించింది.

విమర్శకుల ప్రశంసలను విశేషంగా అందుకున్న ఈ చిత్రం మధ్య ఆసియా దేశాలలో అత్యంత అధిక వసూళ్లను సాధించింది.

చింది. చైనాలోనూ ఈ చిత్రం ప్రేక్షకా దరణ పొందింది.

ఈ సినిమాలో నటించిన జైన్ పాత్రధారి ఓ శరణార్థి. 2012లో సిరియా నుంచి లెబనాన్ కు అతని కుటుంబం వలస వచ్చింది. కాపేర్నాం సినిమా మొదలయ్యే నాటికి అతని జీవితం దాని కథలో మాదిరిగానే వుంది. చదువు లేదు. రెఫ్యూజీల శిబిరంలో తన తల్లితోపాటు వుండేవాడు. ఇప్పుడతనికి నార్వే పౌరసత్వం వచ్చింది. అతనిప్పుడు బడికి పోతున్నాడు. చదవటం, రాయటం నేర్చుకుంటున్నాడు. నాడైన్ లడకి ఈ సినిమాకు దర్శకురాలు, ఓ పాత్రలోనూ జీవించారు. ఆమె అంటారూ - “సామాజిక మార్పులకు సినిమా దోహద పడుతుందని నా నమ్మకం.”

లెబనాన్ దేశపు రాజధాని బీరుట్ లోని మురికివాడకు సంబంధించిన ఈ కథ, ఆ దేశపు వాస్తవ పరిస్థితులకు అద్దమని దర్శకురాలు చెప్పారు.

బీరుట్ వీధుల్లో పలువురు పిల్లలు వివిధ రకాల వస్తువులను అమ్ముతూ కనిపిస్తుంటారు. “మీరు సంతోషంగా

వున్నారా?” అంటూ ఓసారి నాడైన్ ఆ వీధి బాల వ్యాపారులను ప్రశ్నించారు. వాళ్లు “లేము” అని చెప్పినప్పుడు ఆమె కలత చెందారు. ఆ కలతతోనే ఈ సినిమాకు కథ అల్లుకున్నారు.

నాడైన్ భర్త ఖలీద్ మౌజనార్ ఈ సినిమాకు నిర్మాత. సంగీతం కూడా ఆయనే అందించారు. ఇలా సినిమాను తీయాలని చెప్పినప్పుడు ఆమెను ప్రోత్సహించాడాయన. అంతేకాదు, సినిమా తీసేందుకుగాను ఇంటిని తాకట్టు పెట్టి మరీ నిధుల్ని సమకూర్చాడు. యోర్దనాస్ షిఫెరావ్ అనే మరో నటి గురించి కూడా ఇక్కడ ప్రస్తావించుకోవాలి. ఆమె ఎంత సహజంగా నటించిందీ అంటే, ప్రేక్షకులు ఆమెనే చూస్తుండి పోతారు. ఆమె కూడా లెబనాన్ కు వలస వచ్చిన ఇథియోపియన్.

ఈ సినిమాను ప్రపంచానికి అందించిన దర్శక, నిర్మాతలకు మనమంతా ధన్యవాదాలు తెలపటం అంటే మానవత్వానికి అండగా నిలడటమే.

ఈ సినిమాను నెట్ ఫ్లిక్స్ లో చూడవచ్చు.

ఉద్యమాలబాటలో...

మూగజీవాలకు వైద్యం చేసే పశువుల డాక్టర్ దిశను నేడు నాలుగు పశువులు అత్యంత కిరాతకంగా అత్యాచారం, హత్య, ఆపై పెట్రోలు, కిరోసిన్ కాల్చేసిన ఘటన తెలంగాణ రాష్ట్రంలోని షాద్ నగర్ లో జరిగింది. ఈమెను వెంటాడి, నమ్మించి స్కూటీ పంక్చర్ వేయించుకొస్తామని తిరిగి వచ్చి అత్యాచారం చేసి ఒకవేళ

బతికి ఉందేమో అనే అనుమానంతో కాల్చేశారు. ఈ పశువులను మృగాలంటే అవి కూడా సిగ్గుపడుతాయి. వాళ్ళను మాతో పోల్చవద్దు అంటాయి. తల్లిదండ్రులు తమ బిడ్డ ఇంటికి రాలేదని ఆందోళనగా పోలీసుల సహాయం కోరితే ఆ స్థలం మా పరిధిలోనికి రాదు అని వారి సమాధానం. రాత్రునంగా రిపోర్టు అందుకున్నా తెల్లవారిజామున ఒక సాధారణ మానవులు ఫోన్ చేసి చెప్పే వరకు పోలీసులు కనుక్కోని వైనం. నిందితులను అదుపులోకి తీసుకొని విచారించగా మేము పుట్టుగా తాగి వున్నాం, ఆ సమయంలో మేము ఏం చేస్తున్నామో మాకే తెలియదు. ఇది దోషుల సమాధానం. ప్రియాంక రెడ్డి హత్య సంఘటనలో జరిగిన వ్యవస్థలోపాలివి. ఇలాగే మానవ యాచక మహిళ టేకు లక్ష్మీ హత్యలు కూడా ఇదే విధంగా జరిగాయి. ఈ దుర్ఘటనలకు ఎవరి బాధ్యత వహిస్తారు. ఈ అమానవీయ ఘటనలను ఖండిస్తూ మహిళలపై జరిగే హింసను ఆపివేయాలని అన్ని సంఘాలు కుల, మత, వర్గ, లింగ వివక్షత లేకుండా పాల్గొని తమ నిరసనలు ప్రదర్శిస్తున్నారు. యువతులు, పసికందులు, మహిళలు ఇప్పటికే ఇటువంటి దాడుల్లో వేల మంది ప్రాణాలు నష్టపోయారు. నిందితులను కఠినంగా శిక్షించినంత మాత్రాన ఈ ఘటనలు ఆగవు. దీనిని జాతీయ సమస్యగా తీసుకొని ఎవరి బాధ్యతలు వారు సక్రమంగా నిర్వహించాలి. అమ్మాయికి చిన్నప్పటి నుంచి అనేక ఆంక్షలు పెడతారు అబ్బాయిలను చూసే చూడనట్లు

వదిలేస్తారు. ఇటువంటి నిర్లక్ష్యమే ఈ దుర్ఘటనలకు కారణం.

రేప్ మా సంస్కృతిలో ఒక భాగం. ఇవి తరతరాలుగా జరుగుతూనే ఉన్నాయి. వీటిని మేం ఆపలేము. అని బిజెపి నాయకురాలు కిరణ్ ఖేర్ అను మహిళ వ్యాఖ్యానం.

- అత్యాచారాలకు మగవాళ్ళని మాత్రమే బాధ్యులను చేయరాదు. పూర్వం మహిళలు కట్టుబాట్లలో వున్నప్పుడు ఇలా జరిగేవి కావు. ఇప్పుడు వారిపై లైంగిక వేధింపులు, అత్యాచారాలు, హత్యలు జరగడానికి కారణాలు వారి స్వేచ్ఛ, స్టార్ట్ ఫోన్ వాడకాలే. మగవాడు ఎవరితోనైనా అక్రమ సంబంధం పెట్టుకున్నా భార్య పిల్లలను సంతోషంగా వుండేలా చూస్తాడు. మహిళలు మాత్రం ఎవరితోనైనా అక్రమ సంబంధం జరిపితే భర్త పిల్లలను చంపడానికి కూడా వెనుకాడరు. అందుకే మహిళలను అదుపులో వుంచాలి. ఈ మనుషాదం తమిళ నటుడు, దర్శకుడు, భాగ్యరాజ వ్యాఖ్యానం. ఇది నిజమే అయితే నెలల బిడ్డలు వృద్ధ మహిళలు అత్యాచారాలకి బలౌతున్న కారణాలేమిటో వారే చెప్పాలి.

తిరుపతి వార్తలు : ఐదవ మహిళా సంఘం తిరుపతి పశు వైద్యశాలలో నాన్ టీచింగ్ మహిళపై జరిగిన హత్యాచార యత్నానికి నిరసన చేసి రిజిస్ట్రార్ కి వినతి పత్రం ఇచ్చారు. ఆరు

సం॥ రాల వర్షితపై హత్యాచారం చేసిన హింసకులను అరెస్టు చేసి కఠినంగా శిక్షించాలని ఐదవ, డి.వై.ఎఫ్.ఐ. ఆధ్వర్యంలో క్యాండిల్ ప్రదర్శన జరిపారు.

జెఎన్ యు విద్యార్థులపై పోలీస్ దాడులను ఖండించండి: జె ఎన్ యు విద్యార్థి సంఘం ఆధ్వర్యంలో నవంబర్ 11న జరిగిన సామూహిక నిరసన ప్రదర్శనపై పోలీసులు క్రూరంగా వ్యవహరించారు. విశ్వ విద్యాలయ అధికారులు ఏ రకమైన

పద్ధతులను పొడిచకుండా ఎన్నికైన అధ్యక్షులకు, విద్యార్థి సంఘాలతో సంప్రదించకుండానే హాస్టల్ ఫీజులు 100% పెంచారు. దీనిపై నిరసన తెలిపిన విద్యార్థులపై పోలీసులు లాఠీఛార్జి చేయడాన్ని విద్యార్థినులపై పురుష పోలీసులు దాడి చేయడాన్ని అఖిల భారత ప్రజాతంత్ర మహిళా సంఘం ఆందోళనకరమైన విషయం గా భావిస్తున్నది. ఇది ఏ మాత్రము సమర్థనీయం కాదు. పెంచిన ఫీజులను కట్టలేక వెనుకబడిన కుటుంబాల నుండి వచ్చిన విద్యార్థులు మరీ ముఖ్యంగా మహిళా విద్యార్థులు చదువు కోగలిగే అవకాశాలను, ఉద్యోగ అవకాశాలను కోల్పోతారని మహిళా సంఘం అభిప్రాయం. ఈ విధంగా ఫీజులు పెంచడం వలన విద్య ప్రభుత్వ బాధ్యత నుంచి ప్రైవేటు రంగంలోకి వెళ్తుంది. అధికారులు విద్యార్థులపై మోపుతున్న అన్యాయమైన ప్రవర్తనా నియమావళి, ఫీజుల పెంపు, హాస్టల్ ఫీజుల పెంపు వెంటనే వెనక్కి తీసుకోవాలని పిలుపునిస్తోంది. విద్యార్థులు చేస్తున్న ఉద్యమానికి మహిళా సంఘం సంపూర్ణ సంఘీభావం తెలుపుతుంది. మానవ వనరుల అభివృద్ధి శాఖ మంత్రి ఈ విషయంలో జోక్యం చేసుకోవాలి. విద్యార్థుల న్యాయపరమైన కోర్కెలకు అనుగుణంగా వ్యవహరించాలని విసికి సూచించాలి.

విశాఖ : పెందుర్తి జోన్ లో ఐదవ విస్తృత కార్యకర్తల సమావేశం జరిపారు. 42వ వార్డులో ఐదవ గెట్ టు గెదర్ కార్యక్రమం హామీ భవన్ లో జరిపారు. మల్కాపురం జోన్ ఐదవ సంఘం మృతి చెందిన తహసిల్దార్ విజయారెడ్డికి నివాళులు

గారి వర్ధంతి మరియు ప్రపంచ మధుమేహ దినోత్సవం సందర్భంగా యమ్.వి.ఆర్. హాస్పిటల్ నందు ఐదవ మహిళలు ఉచితంగా మధుమేహ మరియు కొలెస్ట్రాల్ పరీక్షలు నిర్వహించారు. జగదాంబ జోన్ మరియు కంచరపాలెం జోన్ లో ఐదవ మహిళలు బాలల దినోత్సవం సందర్భంగా ఆటల పోటీలు గెలుపొందిన వారికి బహుమతి ప్రధానం, వన భోజనాలు కార్యక్రమాలు నిర్వహించారు. ఐదవ ప్రజా ఆరోగ్య వేదిక ఆధ్వర్యంలో క్యాన్సర్ నివారణ పరీక్షలు నిర్వహించారు. హింసా వ్యతిరేక దినోత్సవ సందర్భంగా ఐదవ విశాఖ నగర కమిటీ మరియు ప్రభుత్వ మహిళా కళాశాల ఆధ్వర్యంలో పోస్టర్ విడుదల చేశారు.

మచిలీపట్నం, అనంతగిరి, ఆనందపురం, అరకు, పరవాడ, యలమంచిలి, అనకాపల్లిలో 1000 మంది విద్యార్థులతో ప్రియాంకరెడ్డి పై హత్యాచారం చేసిన నిందితులను కఠినంగా శిక్షించాలని పరవాడ గవర్నమెంట్ కాలేజి విద్యార్థులతో ఐదవ ఆధ్వర్యంలో మానవహారం, కొవ్వొత్తులతో ర్యాలీ నిర్వహించారు. క్యాన్సర్ పై అవగాహన సదస్సు జరిపారు.

చిత్తూరు వార్తలు :

చిత్తూరు జిల్లా ఐదేళ్ల బాలికపై హత్యాచారం చేసిన సంఘటనలో హంతకులను ఉరితీయాలని ఐదవ మరియు ప్రజాసంఘాల ఆధ్వర్యంలో మదనపల్లిలో నిరసన కార్యక్రమం చేశారు. మహిళలపై జరుగుతున్న దాడులను అరికట్టాలని మహిళా సమస్యలను పరిష్కరించాలని డిమాండ్ చేశారు. ప్రమాదవశాత్తు మరణించిన ఐదవ మాజీ అధ్యక్షురాలు వెంకట రత్నం, నాగభూషణమ్మ గార్ల మృతికి ఐదవ సంతాపం తెలియజేసింది.

విజయవాడ వార్తలు : చుక్కపల్లి అమర్ కుమార్ మృతికి ఐదవ రాష్ట్ర కమిటీ అధ్యక్ష, కార్యదర్శులు రమాదేవి, ప్రభావతి

అర్పించారు. మరియు 46 వార్డు గుల్లల పాలెంలో ఐదవ ఆధ్వర్యంలో ఐదవ నగర నాయకురాలు కె.వేణు ముఖ్య అతిథిగా పాల్గొని మహిళలపై హింసా నివారణ అనే అంశంపై సదస్సు జరిపారు. రుణ మేళాలో గిరిజన మహిళలకు కుటీర పరిశ్రమల ఏర్పాటుకు ఆర్థిక సహాయం చేయాలని ఐదవ మహిళలు ప్రభుత్వానికి వినతి పత్రం అందించారు. అనంత విజయలక్ష్మి

జిల్లా కమిటీ నాయకులు శ్రీదేవి, రూన్సీ తదితరులు నివాళులు అర్పించారు. గొల్లపూడి నల్లగుంటలో మైనర్ బాలిక ద్వారకా హత్యా ఘటనపై ఆగ్రహం వ్యక్తం చేసిన ఆ గ్రామ మహిళలకు

పద్ధతులను పాటించకుండా ఎన్నికైన అధ్యక్షులకు, విద్యార్థి సంఘాలతో సంప్రదించకుండానే హాస్టల్ ఫీజులు 100% పెంచారు. దీనిపై నిరసన తెలిపిన విద్యార్థులపై పోలీసులు లాఠీఛార్జి చేయడాన్ని విద్యార్థినులపై పురుష పోలీసులు దాడి చేయడాన్ని అఖిల భారత ప్రజాతంత్ర మహిళా సంఘం ఆందోళనకరమైన విషయం గా భావిస్తున్నది. ఇది ఏ మాత్రము సమర్థనీయం కాదు. పెంచిన ఫీజులను కట్టలేక వెనుకబడిన కుటుంబాల నుండి వచ్చిన విద్యార్థులు మరీ ముఖ్యంగా మహిళా విద్యార్థులు చదువు కోగలిగే అవకాశాలను, ఉద్యోగ అవకాశాలను కోల్పోతారని మహిళా సంఘం అభిప్రాయం. ఈ విధంగా ఫీజులు పెంచడం వలన విద్య ప్రభుత్వ బాధ్యత నుంచి ప్రైవేటు రంగంలోకి వెళ్తుంది. అధికారులు విద్యార్థులపై మోపుతున్న అన్యాయమైన ప్రవర్తనా నియమావళి, ఫీజుల పెంపు, హాస్టల్ ఫీజుల పెంపు వెంటనే వెనక్కి తీసుకోవాలని పిలుపునిస్తోంది. విద్యార్థులు చేస్తున్న ఉద్యమానికి మహిళా సంఘం సంపూర్ణ సంఘీభావం తెలుపుతుంది. మానవ వనరుల అభివృద్ధి శాఖ మంత్రి ఈ విషయంలో జోక్యం చేసుకోవాలి. విద్యార్థుల న్యాయపరమైన కోర్కెలకు అనుగుణంగా వ్యవహరించాలని విసికి సూచించాలి.

విశాఖ : పెందుర్తి జోన్లో ఐదవ విస్తృత కార్యకర్తల సమావేశం జరిపారు. 42వ వార్డులో ఐదవ గెట్టు గెదర్ కార్యక్రమం హమ్మి భవన్లో జరిపారు. మల్కాపురం జోన్ ఐదవ

సంఘం మృతి చెందిన తహసిల్దార్ విజయారెడ్డికి నివాళులు అర్పించారు. మరియు 46 వార్డు గుల్లల పాలెంలో ఐదవ ఆధ్వర్యంలో ఐదవ నగర నాయకులు కె.వేణు ముఖ్య అతిథిగా పాల్గొని మహిళలపై హింసా నివారణ అనే అంశంపై సదస్సు జరిపారు. రుణ మేళాలో గిరిజన మహిళలకు కుటీర పరిశ్రమల ఏర్పాటుకు ఆర్థిక సహాయం చేయాలని ఐదవ మహిళలు

ప్రభుత్వానికి వినతి పత్రం అందించారు. అనంత విజయలక్ష్మి గారి వద్దంతి మరియు ప్రపంచ మధుమేహ దినోత్సవం సందర్భంగా యమ్.వి.ఆర్. హాస్పిటల్ నందు ఐదవ మహిళలు ఉచితంగా మధుమేహ మరియు కొలెస్ట్రాల్ పరీక్షలు నిర్వహించారు. జగదాంబ జోన్ మరియు కంచరపాలెం జోన్లలో ఐదవ మహిళలు బాలల దినోత్సవం సందర్భంగా ఆటల పోటీలు గెలుపొందిన వారికి బహుమతి ప్రధానం, వన భోజనాలు కార్యక్రమాలు నిర్వహించారు. ఐదవ ప్రజా ఆరోగ్య వేదిక ఆధ్వర్యంలో క్యాన్సర్ నివారణ పరీక్షలు నిర్వహించారు. హింసా వ్యతిరేక దినోత్సవ సందర్భంగా ఐదవ విశాఖ నగర కమిటీ మరియు ప్రభుత్వ మహిళా కళాశాల ఆధ్వర్యంలో పోస్టర్ విడుదల చేశారు.

ప్రియాంకరెడ్డి పై హత్యాచారం చేసిన నిందితులను కఠినంగా శిక్షించాలని పరవాడ గవర్నమెంట్ కాలేజి విద్యార్థులతో ఐదవ ఆధ్వర్యంలో మానవహారం జరిపారు.

చిత్తూరు వార్తలు :

చిత్తూరు జిల్లా ఐదవ బాలికపై హత్యాచారం చేసిన సంఘటనలో హంతకులను ఉరితీయాలని ఐదవ మరియు ప్రజాసంఘాల ఆధ్వర్యంలో మదనపల్లిలో నిరసన కార్యక్రమం చేశారు. మహిళలపై జరుగుతున్న దాడులను అరికట్టాలని మహిళా సమస్యలను పరిష్కరించాలని డిమాండ్ చేశారు. ప్రమాదవశాత్తు మరణించిన ఐదవ మాజీ అధ్యక్షురాలు వెంకట రత్నం, నాగభూషణమ్మ గార్ల మృతికి ఐదవ సంతాపం తెలియజేసింది.

విజయవాడ వార్తలు : చుక్కపల్లి అమర్ కుమార్ మృతికి ఐదవ రాష్ట్ర కమిటీ అధ్యక్ష, కార్యదర్శులు రమాదేవి, ప్రభావతి జిల్లా కమిటీ నాయకులు శ్రీదేవి, రూప్సి తదితరులు నివాళులు

అర్పించారు. గొల్లపూడి నల్లగుంటలో మైనర్ బాలిక ద్వారకా హత్యా ఘటనపై అగ్రహం వ్యక్తం చేసిన ఆ గ్రామ మహిళలకు

పశ్చిమ గోదావరి వార్తలు:

తణుకులో భారీ అగ్ని ప్రమాదం జరిగి ఇళ్లు నష్టపోయిన బాధితులకు ఐదవ మహిళలు బట్టలు, బియ్యం అందజేశారు. నర్సాపురం, పాలకొల్లు, భీమవరం, చించినాడ, ఆకివీడులలో జాతీయ మహాసభల జెండా ఆవిష్కరించారు.

పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా నర్సాపురం, పాలకొల్లు, తణుకు, ఉండ్రాజవరం, చించినాడ, ఆకివీడు, భీమవరం తదితర ప్రాంతాల్లో 11 చోట్ల జెండా ఆవిష్కరణ జరిగాయి. ప్రియాంక రెడ్డి, మానస తదితరులపై జరుగుతున్న హింసను వ్యతిరేకిస్తూ 15 కేంద్రాల్లో కార్యక్రమాలు జరిగాయి. భీమవరం, తణుకు, కవిటంలలో ర్యాలీలు, ఆకివీడులో దిష్టిబొమ్మ దగ్ధం చేశారు.

తూర్పు గోదావరి కాకినాడ వార్తలు:

కాకినాడ రూరల్ లో చీడిగ గ్రామంలో ప్రజానాట్యమండలి మరియు ఐదవ ఆధ్వర్యంలో బాలల దినోత్సవం జరిపి ఆటల పోటీలలో గెలుపొందిన బాలలకు బహుమతి ప్రధానం చేశారు. ఇంద్ర పాలెంలో మరియు నడకుదురులో ఆలిండియా మహాసభలు జయప్రదంగా జరగాలని జెండా ఆవిష్కరణ జరిపారు.

గుంటూరుజిల్లా పశ్చిమ వార్తలు:

ప్రియాంకరెడ్డి హత్యకు నిరసనగా హంతకులను కఠినంగా శిక్షించాలని, అత్యాచారాలను అరికట్టాలని భారీ 'క్యాండిల్ ర్యాలీ'

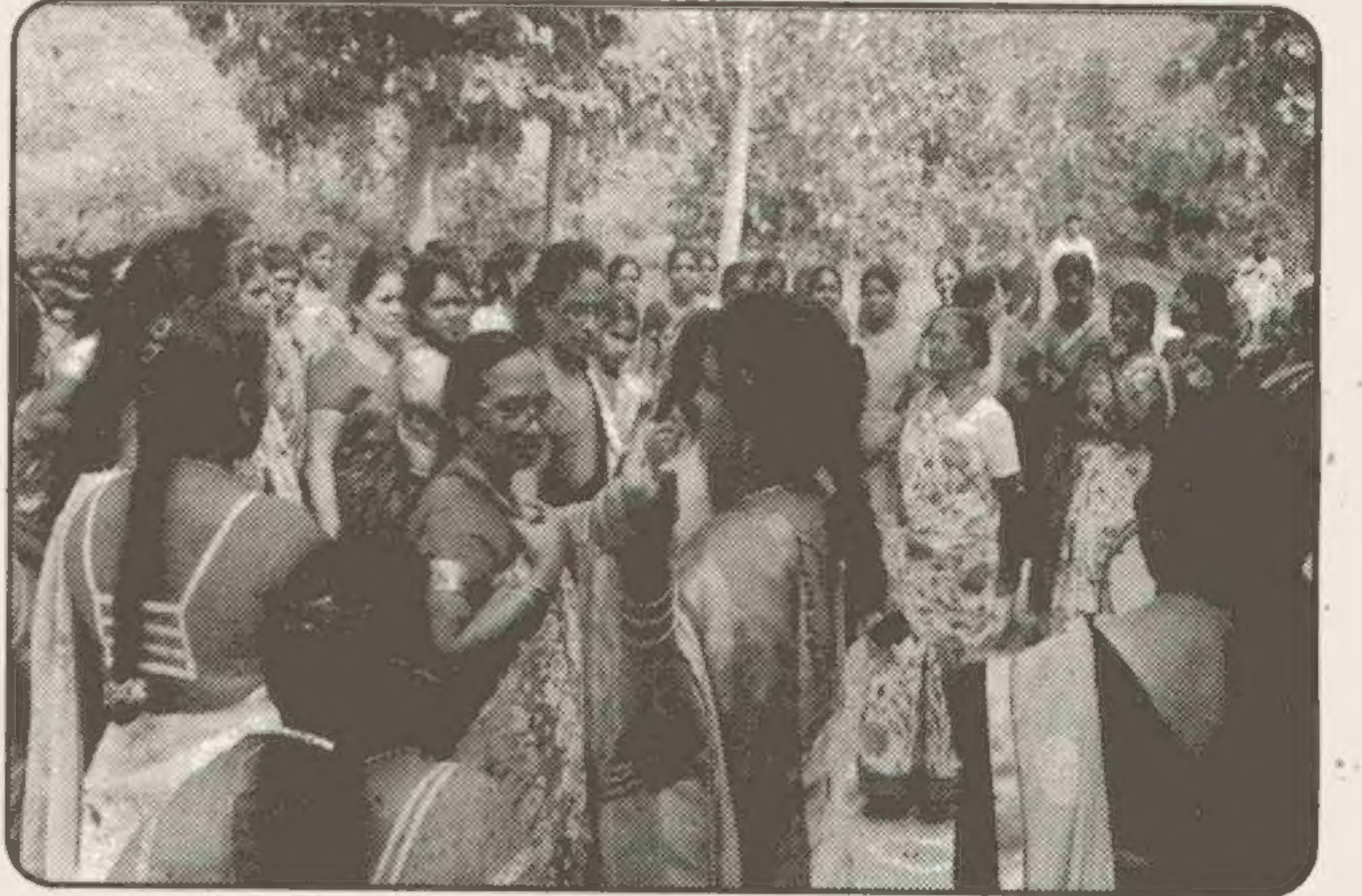

నిర్వహించారు. చిల్డ్రన్స్ సందర్భంగా పిల్లలకు ఆటలపోటీలు నిర్వహించి బహుమతి ప్రధానం చేయడం జరిగింది. గుంటూరు జిల్లా సత్తెన పల్లిలో ఐదవ ఆధ్వర్యంలో వనభోజన కార్యక్రమాలు నిర్వహించారు.

విజయనగరం వార్తలు : బాలల దినోత్సవం సందర్భంగా విజయనగరం ఐదవ ఆధ్వర్యంలో ఆటల పోటీలు నిర్వహించి గెలుపొందిన వారికి బహుమతి ప్రధానం చేశారు. ప్రియాంక రెడ్డి, మానస తదితరులపై జరుగుతున్న హింసను వ్యతిరేకిస్తూ దిష్టిబొమ్మ దగ్ధం చేశారు.

అనంతపురం :-

అనంతపురంలో నవంబర్ 14 చిల్డ్రన్స్ సందర్భంగా పిల్లలకు

ఆటలపోటీలు నిర్వహించి బహుమతి ప్రధానం చేయడం జరిగింది. ప్రియాంకరెడ్డి హత్యకు నిరసనగా అన్ని ప్రజాసంఘాలతో కలిసి నిరసన కార్యక్రమం జరిగింది.

మహిళా సమస్యలను పరిష్కరించాలని, మహిళలపై

జరుగుతున్న దాడులను అరికట్టాలని నాలుగు రోజులుగా చెన్నైలో పాదయాత్ర చేస్తున్న ఐదవ మహిళల భారీ ర్యాలీని అడ్డగించి మహిళలపై లాఠీ ఛార్జి జరిగిపి ఐదవ నాయకులను అరెస్టు చేశారు.

పశ్చిమగోదావరిలో ప్రియాంక రెడ్డి హత్యకు వ్యతిరేకంగా...

రాష్ట్ర కమిటీ సమావేశం...

విజయనగరంలో చిల్డ్రన్స్ డే సందర్భంగా...

ఆలిండియా మహాసభల సందర్భంగా...

మా కుమార్తె

సునీత, రవికుమార్ రెడ్డి ల

వివాహానికి హాజరైన

బంధువులు, మిత్రులు

శ్రేయోభిలాషులకు కృతజ్ఞతలు...

బోరా అప్పారావు

బోరా రమణమ్మ

గ్రేటర్ విశాఖ

బిషు, మానస, పేకు లక్ష్మీల పై హత్యాచారానికి నిరసనల వెల్లువ

తిరుపతి

పశ్చిమ కృష్ణ

విశాఖ

కాకినాడ

అనంతపురం

శ్రీకాకుళం

విజయవాడ

పుస్తకాల పరిశీలనాపట్టిక

పుస్తకం సంఖ్య	CNOVA 188
పుస్తకం పేరు	ప్రతినిధి ప్రాధాన్యత
తారీఖు	21/8/23
ముందు అట్ట	yes
వెనుక అట్ట	yes
మొత్తం పేజీలు	41
పెద్ద సైజు పేజీలు	No
భాగ పేజీలు	No
లేని పేజీలు	No
తయారు చేసినది	Sandhya
పేజీలు విడదీసినది	Sandhya
ప్రింట్ చేసినది	Pragathi
పరిశ్ల చేసినది	hema
పేజీలు పరిశీలించినది	
బైండింగు చేసినది	
ప్రొఫీటింగు చేసినది	
ప్రింట్ చెయ్యబడింది	
తప్పులు	No
పరిస్థితి	good